

Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet: niveaudecreet deeltijds kunstonderwijs

A. Algemene toelichting

1. Samenvatting

Het deeltijds kunstonderwijs (dco) heeft nog geen eigen niveaudecreet en werd hier reeds op gewezen door het Rekenhof in 2003: een niveaudecreet was nodig als juridische basis om tot onderwijs te behoren.

De huidige regelgeving voor het deeltijds kunstonderwijs is verspreid over verschillende decreten en besluiten en dient samengebracht te worden.

Naast het bundelen van de regelgeving, is er ook nood aan een inhoudelijke actualisatie van het deeltijds kunstonderwijs. Voorliggend ontwerp van decreet zal uitvoering geven aan volgende speerpunten:

- en sober en helder niveaudecreet realiseren;
- de einddoelen actualiseren en concretiseren;
- de opleidingsstructuur actualiseren;
- de onderwijsvrijheid respecteren door de programmatiestop op te heffen en te vervangen door een doelmatige programmatieregelgeving;
- de huidige budgettaire ruimte optimaler benutten;
- samenwerking met het kleuter- en leerplichtonderwijs stimuleren;
- samenwerking met de lokale culturele actoren, amateurkunsten, kunsteducatieve organisaties en kunstinstellingen stimuleren;
- planlast aanpakken: verminderen van de bewijslast voor leerlingen en academies;
- planlast aanpakken: de geldstromen tussen Vlaamse Overheid en academies vereenvoudigen en reduceren;
- anticiperen op personeelsgevolgen.

2. Situering

Probleemstelling:

In tegenstelling tot bijvoorbeeld het basisonderwijs heeft het dco nog geen eigen niveaudecreet. De huidige regelgeving voor het deeltijds kunstonderwijs is verspreid over verschillende decreten en besluiten. De belangrijkste regelgevende teksten dateren van 31 juli 1990, het Decreet betreffende het Onderwijs II en de organisatiebesluiten voor beeldende kunst en voor muziek, woordkunst en dans. In de loop van 25 jaar zijn er bovendien heel wat ad hoc wijzigingen doorgevoerd waardoor de regelgeving stelselmatig over nóg meer bronnen verspreid werd.

Doelstelling:

Het voorliggende ontwerp van decreet voor het deeltijds kunstonderwijs geeft uitvoering aan het regeerakkoord dat hierover het volgende bepaalt: *'Samen met de Vlaamse gemeenten en andere betrokken actoren werken we een niveaudecreet deeltijds kunstonderwijs uit. We stimuleren daarbij een nauwere samenwerking met het leerplichtonderwijs en vrijetijdsactoren.'*

De beleidsnota Onderwijs gaat hier dieper op in: *Kunst- en cultuur(educatie) beschouw ik als een essentieel onderdeel van het onderwijs. Ze zijn van wezenlijk belang voor de persoonlijke en sociale ontwikkeling van alle betrokkenen. Samen met mijn collega bevoegd voor Cultuur wil ik de synergie tussen de actoren uit onderwijs en cultuur blijven bevorderen, alsook werk maken van een actualisering van het deeltijds kunstonderwijs waarbij de link tussen het deeltijds kunstonderwijs en de amateurkunsten niet uit het oog wordt verloren. Ik zie de rol van de overheid vooral in het sensibiliseren en inspireren vanuit overleg en samenwerking met andere actoren zoals het leerplichtonderwijs, vrije tijdsactoren en lokale besturen. Hierbij moet er voldoende vrijheid zijn tot het opzetten van verschillende organisatievormen, leeromgevingen en alternatieve leercontexten. Kinderen, jongeren en volwassenen met een interesse en aanleg voor kunst moeten ook terecht kunnen in een deeltijds kunstonderwijs dat aansluit bij de kunstwereld en cultuurbeleving van de 21ste eeuw. In samenspraak met deskundigen uit de sector moderniseer ik de einddoelen. In nauw overleg met alle betrokken actoren maak ik werk van een niveaudecreet. Dit moet een vereenvoudigd en coherent juridisch kader bieden en schoolbesturen voldoende uitdagen om een eigen beleid te ontwikkelen. Een van de sterktes van het huidige deeltijds kunstonderwijs is de goede regionale spreiding van de leslocaties. Toch zijn er tussen gemeentes onderling grote verschillen. Ik streef ernaar dat iedereen binnen een redelijke afstand een gepaste opleiding kan volgen. Tegelijk wil ik de samenwerking tussen de verschillende academies en de samenwerking met lokale culturele actoren, basis- en secundaire scholen in een regio stimuleren.'*

Op 17 juli 2015 gaf de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan een conceptnota over het deeltijds kunstonderwijs. De Vlaamse Regering wil aan het Vlaams Parlement een niveaudecreet voor het deeltijds kunstonderwijs voorleggen dat gebaseerd is op drie ambities:

- vereenvoudiging van de regelgeving,
- stevige verankering in onderwijs,
- verbinding met de kunsten en het kleuter- en leerplichtonderwijs.

Hiervoor zette de conceptnota de volgende tien krachtlijnen uit die de wensen en ambities vertegenwoordigen van het beleid en de partners uit het onderwijsveld:

- een sober en helder niveaudecreet realiseren;
- de einddoelen actualiseren en concretiseren;
- de opleidingsstructuur actualiseren;
- de onderwijsvrijheid respecteren door de programmatiestop op te heffen en te vervangen door een doelmatige programmatieregelgeving;

- de huidige budgettaire ruimte optimaler benutten;
- samenwerking met het kleuter- en leerplichtonderwijs stimuleren;
- samenwerking met de lokale culturele actoren, amateurkunsten, kunsteducatieve organisaties en kunstinstellingen stimuleren;
- planlast aanpakken: verminderen van de bewijslast voor leerlingen en academies;
- planlast aanpakken: de geldstromen tussen Vlaamse Overheid en academies vereenvoudigen en reduceren;
- anticiperen op personeelsgevolgen.

Naast die inhoudelijke drijfveren heeft het niveaudecreet de ambitie om een regelgevend kader te vormen dat meer coherentie, duidelijkheid en rechtszekerheid biedt. Al in 2003 benadrukte het Rekenhof het belang van een solide juridische basis teneinde het dko als werkelijk en volwaardig onderwijs te kunnen beschouwen.

De inbedding van het dko in het onderwijs impliceert dat het grondwettelijke principe van de vrijheid van onderwijs (art. 24) ook van toepassing is. Die vrijheid heeft twee aspecten: de vrijheid van een organisator om onderwijs aan te bieden of de vrijheid van de leerling om zich in te schrijven in de school van zijn keuze. In de praktijk slaagt de huidige regelgeving er niet in om deze vrijheid in het dko ten volle te waarderen. Een strikte programmatieregelgeving laat de invulling van blinde vlekken slechts in zeer beperkte mate toe. De programmatiestop die sinds 2010 van kracht is, heeft de mogelijkheden om nieuw aanbod op te richten nog verder ingeperkt. Hierdoor ontstaat er een Mattheüseffect waarbij de ongelijkheid tussen de gemeenten toeneemt. Onderzoek toont aan dat de afstand van de vestigingsplaats tot de woonplaats bepalend is voor de participatiekansen van leerlingen¹. Vooral voor lagere schoolkinderen weegt deze factor door. De ongelijke spreiding van vestigingsplaatsen leidt daardoor tot een ongelijke participatiegraad naargelang de gemeente of regio.

De eerdere dko-regelgeving vertoonde bovendien heel wat leemtes op het vlak van rechten en plichten van leerlingen. Zo ontbrak een specifieke regeling i.v.m. inschrijvingsrecht van leerlingen en weigeringsgronden, en kon een academie (opmerking: moet het niet 'de leerling' zijn als het gaat over non-discriminatie en recht op onderwijs? Dat kan je als academie toch niet gebruiken als weigeringsgrond?) enkel teruggrijpen naar hogere rechtsprincipes (non-discriminatie, recht op onderwijs). Het niveaudecreet wil de rechtszekerheid op dat vlak verhogen. Lacunes in de regelgeving kunnen leiden tot 'grijze zones'. Hoewel conflicten tussen leerling en academie zelden voorkomen, zijn er situaties mogelijk waarin de beide partijen lijnrecht tegenover elkaar staan en geen van hen een juridische houvast heeft voor zijn positie. Een aantal aspecten waren vóór het niveaudecreet enkel in omzendbrieven geregeld die geen juridische grond bezitten, bijvoorbeeld de omstandigheden om 'vrije leerlingen' al dan niet toe te laten.

De sterkere verankering in het onderwijs moet daarbij gepaard gaan met het waarborgen van de huidige kwaliteit en toegankelijkheid. In de lijn van de conceptnota en de beleidsnota Onderwijs staat het niveaudecreet voor een sterkere

---

¹ Deeltijds kunstonderwijs, analyses van aanbod, afstand en de participatiegraden, Steven Groenez, Thomas Wouters, Lode Vermeersch, Onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, HIVA, 2017

oriëntatie van het dko op het lokale niveau. Het niveaudecreet heeft de bedoeling om minder regelgeving van bovenaf op te leggen en meer beslissingen over te laten aan het initiatief van onderuit. Door de nieuwe, versoberde einddoelen krijgen leerkrachten meer vrijheid voor de artistieke en pedagogische invulling van de eigen onderwijspraktijk. Ze kunnen daardoor beter inspelen op individuele vragen van de leerlingen en anderzijds meer rekening houden met pedagogisch-artistieke visie van de academie.

3. Inhoud

Omschrijving van de regeling en de motieven voor de genomen beleidskeuze(s);

De maatschappelijke positie van het deeltijds kunstonderwijs

Cultuuronderwijs is essentieel voor de persoonlijke en sociale ontwikkeling van kinderen en jongeren.² "Het besef dat mensen een heel verschillende cultureel bewustzijn kunnen hebben, een andere kijk op het leven, is voor een democratie van levensbelang."³ Een toegenomen cultureel bewustzijn verbreedt het leren en verbreedt de blik op het menselijke denken en handelen en gaat daardoor bijdragen aan de culturele identiteit van de lerende.⁴

De Vlaamse overheid investeert in een ruim, divers en kwaliteitsvol aanbod van cultureel leren. Cultureel leren vindt plaats in het onderwijs, in de vrije tijd, de media en in de virtuele omgeving. Informeel leren, niet-formeel en formeel leren vullen elkaar aan. Cultuuronderwijs omvat verschillende aspecten, zoals kunst- en media-educatie en literatuuronderwijs, maar ook maatschappijleer, erfgoededucatie en filosofie, in een vanzelfsprekend onderling verband. Het uitgangspunt daarbij is dat cultuuronderwijs betrekking heeft op het cultureel (zelf)bewustzijn van leerlingen.

Het artistieke staat centraal in het dko, daardoor is het een bijzondere vorm van cultuuronderwijs: kunstonderwijs. Kunst ontleent zijn eigenheid aan een combinatie van drie vaardigheden: zelfbewustzijn, verbeelding en mediavaardigheid. We gebruiken kunst om onze ervaring te verbeelden en er zo greep op te krijgen. Het helpt ons inzicht te krijgen in onszelf, in anderen en in mensen in het algemeen. Kunst draagt bij aan ons bewustzijn, en daarmee aan ons zelfbeeld en onze identiteit. kunst is de spiegel die we gebruiken om inzicht te krijgen in wie we zijn, en wie anderen zijn - niet op een abstracte, conceptuele of theoretische manier, maar via de verbeelding van de ervaring.⁵

Uniek ten opzichte van onze buurlanden is de inbedding van dko in het beleidsdomein onderwijs. De inbedding in het Onderwijs schept verwachtingen inzake investering van de overheid. Daar staat tegenover dat het dko een breed en divers publiek moet aanspreken, dat voor alle leerlingen kwaliteitsvol leren mogelijk maakt en aansluit op de hedendaagse maatschappij. Op die manier draagt het dko bij tot het versterken van de kunstbeoefening in Vlaanderen.

---

² slagzin uit de beleidsnota onderwijs van 2004-2008, 2009-2013, 2014-2018//de term 'cultuuronderwijs' geniet de voorkeur boven de term 'cultuureducatie' gezien de brede invalshoek ervan

³ 'Kunst en in cultuur', van Heusden B., in Kunstgebouw Magazine #2 / november 2011

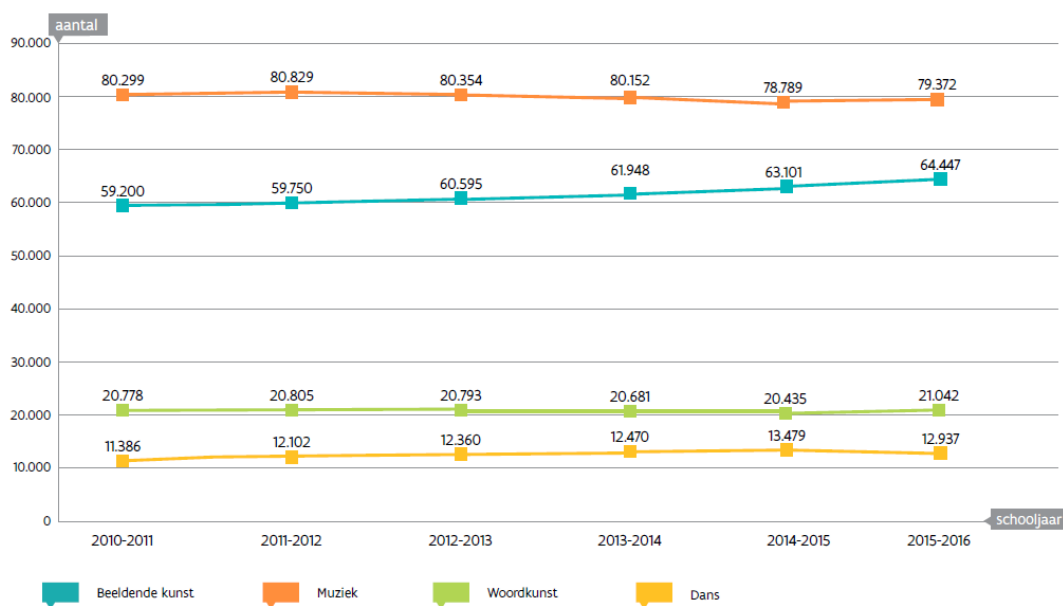
⁴ 'Cultuur over cultuur' als deelrapport Cultuur in de Spiegel Vlaanderen, HIVA-VUB, 2016

⁵ 'Kunst en in cultuur', van Heusden B., in Kunstgebouw Magazine #2 / november 2011

Anderzijds is het dko geen algemeen vormend onderwijs, zoals het leerplichtonderwijs dat de volledige persoonlijke en sociale ontwikkeling van kinderen en jongeren beoogt. Hoewel in beide artistiek leren centraal staat, onderscheidt het dko zich daardoor wezenlijk van het kso.

Het dko vóór het niveaudecreet

In het schooljaar 2015-2016 telde het dko 177.798 financierbare leerlingen. 75% daarvan zijn jongeren van 6 tot 18 jaar. Het dko kende de voorbije decennia een gestage groei. In de laatste 5 schooljaren blijft het leerlingen aantal globaal stijgen, maar minder fors dan voorheen. De stijging doet zich niet in alle domeinen in dezelfde mate voor. Zo wint beeldende kunst nog aan populariteit terwijl muziek status quo blijft.

Vandaag neemt 1 op 5 leerlingen van het lager onderwijs deel, voor het secundair onderwijs is dat 1 op 11.

De stijging is te wijten aan de stijgende populariteit van kunstbeoefening voor kinderen, de promotie en democratiseringsinspanningen van de academies maar ook door een verdere invulling van het landschap, waardoor er heel wat nieuwe leslocaties en opleidingsaanbod is bijgekomen. Zo kunnen academies sinds 2001 ook jazz- en popmuziek aanbieden. Vanaf 2009 werd volksmuziek opgenomen in het opleidingsaanbod. Als gevolg van het lineaire financieringssysteem zijn daardoor de overheidsuitgaven voor het dko gestegen tot 236.8 miljoen euro in 2016.

Door de programmatie- en rationalisatievoorwaarden (normen en afstanden) kan de Vlaamse Overheid de mogelijkheden die schoolbesturen hebben om dko-aanbod te organiseren, inperken. Een analyse over aanbod en participatie heeft duidelijk gemaakt dat nabijheid van het aanbod wel degelijk een effect heeft op de participatie⁶.

⁶ Vermeersch L., Capéau B., Van Itterbeeck K. en Groenez S., Wie speelt de eerste viool? Gedifferentieerde inschrijvingsgelden en participatie aan het deeltijds

Financiering en subsidiëring van het deeltijds kunstonderwijs vóór het niveaudecreet

Het deeltijds kunstonderwijs wordt voor het overgrote deel gefinancierd met publieke middelen. Anders dan in de ons omringende landen en regio's waar kunstopleidingen in de vrije tijd volledig ten laste vallen van de gemeenten en de deelnemers, bekostigt de Vlaamse Overheid het deeltijds kunstonderwijs.

Van het budget dat de Vlaamse Overheid jaarlijks in het deeltijds kunstonderwijs investeert, gaat 97,6% naar loonkosten. De overige 2,4% vormen werkingskosten en professionaliseringsgelden. Van de loonkosten gaat 91% naar salarissen voor het onderwijzend personeel. Op basis van hun financierbare leerlingen op 1 februari van het voorafgaande schooljaar beschikken academies over een pakket uren-leraar waarmee ze leerkrachten kunnen aanstellen. Voor elke bijkomende leerling ontvangt de academie evenveel bijkomende omkadering (lineaire benadering met open end).

Gemiddeld kost een leerling de Vlaamse Overheid 1.322 euro op jaarbasis. De opleidingskosten variëren naargelang de studierichting en de graad waarin een leerling zich bevindt. De omkaderingscoëfficiënten die in de organisatiebesluiten zijn vastgelegd, zijn gebaseerd op een breuk waarin de studieomvang de teller vormt en de groepsgrootte de noemer. Naarmate een leerling vordert in zijn leertraject, levert hij meer omkadering op. Bovendien worden leerkrachten vanaf de hogere graad doorgaans bezoldigd op een masterniveau en staat een voltijdse opdracht gelijk met 20 lestijden. In de lagere en middelbare graad is een verloning op bachelor niveau van toepassing en bedraagt een voltijdse opdracht 22 lestijden.

Academies ontvangen echter niet de volledige omkadering waarop ze volgens die berekening recht hebben. Het principe van een aanwendingspercentage werd in het dko voor het eerst toegepast in het schooljaar 1992-1993, onder druk van de toenmalige besparingsronde. De bedoeling werd omschreven als "een afstemming van de toe te kennen uren leraar op de begrotingskredieten". Het aanwendingspercentage is dus een factor die bepaalt hoeveel van het wettelijk berekende pakket uren leraar de academie effectief mag gebruiken.

Daarenboven zijn er ook aanwendingspercentages van toepassing voor leerlingen met een vrijstelling van een bepaald vak. Daardoor leveren vrijgestelde leerlingen in de studierichtingen muziek, woordkunst en dans 70% van de omkadering op en 85% in de studierichting beeldende kunst.

De Brusselse academies ontvangen net als in andere onderwijsniveaus bijkomende omkadering. De regelgeving over de gunstmaatregelen voor Brusselse academies is weinig coherent: er zijn veel uitzonderingen op de uitzondering. Bepaalde gunstnormen gelden voor sommige Brusselse academies wel en voor anderen dan weer niet. Zo zijn de aanwendingspercentages voor vrijgestelde leerlingen niet van toepassing op de Brusselse academies voor podiumkunsten, maar wel voor de academies voor beeldende kunsten. Academies krijgen voor de leerlingen in de

lagere en middelbare graad 30% meer omkadering maar niet voor de leerlingen van de hogere graad.

Dat leidt tot een onbillijke behandeling, waarbij sommige Brusselse academies meer voordelen genieten dan andere, terwijl de context waarin ze werkzaam zijn telkens dezelfde is. Omgekeerd krijgen sommige academies de voordelen ook toegekend voor leerlingen die les volgen in hun filialen in de Rand. Academies die in de Rand gevestigd zijn, voelen zich daardoor op hun beurt benadeeld.

Naast de salaristoelage voor het onderwijzend personeel heeft elke academie recht op een directeursambt. In tegenstelling tot andere onderwijsniveaus krijgen academies geen middelen om een beleidskader aan te stellen. Academies kunnen wel onbeperkt uren-leraar omzetten naar uren pedagogische coördinatie. Kunstacademies, die zowel podiumkunsten als beeldende kunst aanbieden, kunnen wel aanspraak maken op een surplus tijdelijke uren-leraar voor beleidscoördinatie. Ze ontstaan meestal door de fusie van bestaande entiteiten. Daarnaast zijn er ook academies die in het licht van hun tijdelijk project intergemeentelijke of regionale samenwerking recht hebben op een extra pakket uren-leraar voor beleidscoördinatie.

Op basis van haar leerlingenaantal ontvangt de academie verder omkaderingseenheden administratief personeel, opsteller en studiemeester-opvoeder. Via de enveloppe van het ICT-samenwerkingsplatform kan een academie aanspraak maken op ICT-coördinatoren alsook toelagen voor ICT-coördinatie.

Op basis van het leerlingenaantal gerelateerd aan de studierichting ontvangen de schoolbesturen van het gesubsidieerd onderwijs gewone werkingstoelagen. Het GO! krijgt een globale dotatie werkingstoelagen die het autonoom verdeelt over zijn verschillende academies.

Ten slotte ontvangt een academie net als andere scholen nog toelagen voor professionalisering op initiatief van de scholen en voor professionalisering van directies, samen toegekend als één ongekleurd budget voor professionalisering.

De onderstaande tabel geeft een aantal cijfers over het huidige personeelsbestand en de huidige kostprijs van het dko in het schooljaar 2015-2016

aantal personeelsleden (personen)	5.737
aantal personeelsleden (voltijdse eenheden)	4.305
budget 2016 (mio euro)	236.8
Gemiddelde kostprijs per leerling 2016 (euro)	1.332

Inschrijvingsgeld vóór het niveaudecreet

Het deeltijds kunstonderwijs wordt voor het overgrote deel gefinancierd met publieke middelen. De bijdrage van de leerling in de vorm van het inschrijvingsgeld bedraagt gemiddeld genomen 8% van de totale investering van de Vlaamse overheid. Er zijn vier tarieven:

- jongeren: volledig tarief,

- jongeren: verminderd tarief,
- volwassenen: volledig tarief,
- volwassenen: verminderd tarief.

De leeftijdsgrens tussen jongeren en volwassenen ligt op 18 jaar. Sommige categorieën van leerlingen komen in aanmerking voor het verminderd inschrijvingsgeld: werklozen, werkzoekenden, ontvangers van een leefloon, personen met een handicap, politieke vluchtelingen, residenten in een gezinsvervangend tehuis. Ook personen ten laste van deze categorieën hebben recht op het verminderd tarief. Sinds een recente beslissing van het Vlaams Parlement hebben ook jongvolwassenen die nog geen 25 jaar zijn, recht op het verminderde tarief, ongeacht of ze nog studeren. Ten slotte betalen jongeren die ingeschreven zijn in twee studierichtingen voor die tweede studierichting het verminderde tarief, evenals jongeren van wie al een ander lid van de leefeenheid is ingeschreven, de zogenaamde gezinskorting.

Uit de cijfermatige analyse van het schooljaar 2015-2016 blijken om en nabij 182.000 leerlingen zich te hebben ingeschreven op 1 oktober 2015. Daarvan betalen meer dan 58.000 leerlingen of bijna een derde van het leerlingenaantal (31%) een verminderd tarief.

De academies innen dit bedrag en storten het door naar het Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming in de maand november. Een belangrijk nadeel van de huidige werkwijze is het uitgebreide en versplinterde betalingsverkeer tussen academies en de Vlaamse overheid, in een betaalperiode die in de praktijk loopt van 15 november tot 15 april. Op 15 november storten alle academies het inschrijvingsgeld door dat berekend is op hun niet geverifieerd leerlingenbestand. Het nadien verifiëren van alle leerlingen geeft aanleiding tot heel wat correcties, zodat in ongeveer de helft van de gevallen de academies nog een klein saldo moeten bijbetalen (of terugkrijgen) na afsluiting van het verificatieproces op 1 februari.

De inschrijvingsgelden komen terecht in een fonds "toegewezen ontvangsten" waarmee het volgende schooljaar een deel van de lonen van het dko-personeel betaald worden.

De invulling van het landschap vóór het niveaudecreet

Vlaanderen en Brussel tellen vandaag 168 dko-academies. 90 daarvan bieden muziek, woordkunst en meestal ook dans aan, 65 academies organiseren beeldende kunsten. 14 academies bieden zowel opleidingen beeldende kunst als muziek, woordkunst en dans aan (kunstacademies).

In het schooljaar 2015-2016 konden leerlingen in 268 gemeenten van het Vlaamse en Brusselse Gewest dko volgen. Niet alle studierichtingen zijn even goed verspreid. Zo konden leerlingen in 256 gemeenten een muziekopleiding volgen en in 222 gemeenten konden ze terecht voor woordkunst. Beeldende kunst kon men in 168 gemeenten volgen, maar dko-dansopleidingen zijn er maar in 102 gemeenten. Een analyse van het aantal leerlingen per domein en graad in elke vestigingsplaats toont aan dat de waarden sterk uiteen liggen: gaande van zeer kleine tot zeer grote leslocaties. Zelfs in ook in de dichtbevolkte gebieden komen zeer kleine leslocaties voor. Er is er is geen significant verschillend patroon tussen leerlingenaantallen in de dichtbevolkte en gemiddeld bevolkte gebieden. In dunbevolkte gemeenten liggen de leerlingenaantallen wel lager.

De typische constellatie van het landschap dko bestaat uit een hoofdinstelling in een centrumgemeente, vaak met meer vestigingsplaatsen. In de omliggende gemeenten zijn er filialen die vaak ook meer vestigingsplaatsen hebben. Er is weinig onderlinge concurrentie tussen de verschillende academies, ofwel is er in een gemeente één academie actief ofwel organiseren meer academies een complementair aanbod, bv. één podiumkunsten en één beeldende kunst. Ook tussen de netten onderling is daardoor weinig concurrentie. Steden en gemeenten organiseren 91% van het deeltijds kunstonderwijs. Het GO! vertegenwoordigt een aandeel van 8% en het vrij onderwijs staat voor 1% van het aanbod.

Een analyse van de inplanting van het aanbod in relatie tot de woonplaats toont aan dat 55% van alle leerlingen een dko-opleiding volgt in een vestigingsplaats die gelegen is in de postcode van de eigen woonplaats.⁷ Dat betekent dat niet alle studierichtingen in gelijke mate gespreid zijn. Ook tussen de gemeenten onderling zijn er sterke verschillen. Vooral in middelgrote woongemeenten vallen de verschillen op. In sommige gemeenten kunnen jongeren en volwassenen een zeer veelzijdig aanbod volgen: verschillende studierichtingen en graden. Schoolbesturen kunnen er bovendien onbeperkt nieuwe vestigingsplaatsen oprichten. Daarnaast zijn er gemeenten met een gelijkaardig morfologisch of functioneel profiel met geen of een zeer beperkt aanbod, bv. enkel een lagere graad muziek voor kinderen tot 11 jaar.

In het schooljaar 2015-2016 waren er 54 gemeenten in Vlaanderen zonder dko-aanbod (= blinde vlekken). Niet alle gemeenten hebben een volledig aanbod in de vier studierichtingen (= semi blinde vlekken). Als we de blinde vlekken en de semi-blinde vlekken samen tellen, zijn er 145 gemeenten zonder aanbod beeldende kunst, 66 gemeenten zonder muziek, 97 gemeenten zonder woordkunst en 214 gemeenten zonder dans. Niet alle locaties hebben een volledig aanbod, zo kunnen leerlingen in heel wat vestigingsplaatsen enkel een lagere graad volgen.

Uiteraard betekent dit niet dat inwoners van gemeenten zonder of met een beperkt aanbod geen dko volgen. Zij kunnen in een naburige gemeente les volgen. Over het algemeen heeft afstand echter een negatief effect op de participatie. Onderzoek toont aan dat de participatiegraad sterk afneemt wanneer leerlingen zich meer dan 10 km moeten verplaatsen. Maar ook geringere afstand hebben een negatief effect op de participatiekans⁸.

Mobiliteit neemt in de vrijetijdsbesteding van gezinnen een steeds prominentere plaats in⁹. Heel wat werkende ouders besteden een groot deel van hun vrije tijd aan het vervoer van hun kinderen naar allerlei vrijetijdsactiviteiten. Een muziekopleiding in het dko betekent per kind meestal twee tot drie wekelijkse verplaatsingen. Voor gezinnen met minder mobiliteitsmogelijkheden of eenoudergezinnen is dat nog meer problematisch. De centralisering van het dko-aanbod in de hoofdinstellingen werkt het niet-duurzame woon-schoolverkeer in de hand.

---

⁷ Vermeersch L., Capéau B., Van Itterbeeck K. en Groenez S., *Wie speelt de eerste viool? Gedifferentieerde inschrijvingsgelden en participatie aan het deeltijds kunstonderwijs*, Onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, HIVA 2011

⁸ Groenez S., Wouters T., Vermeersch L., *Deeltijds kunstonderwijs Analyses van aanbod, afstanden en de participatiegraden*, HIVA 2017

⁹ Vlaamse Onderwijsraad, *Gezin en school. De kloof voorbij, de grens gezet? Een verkenning*. Brussel, VLOR-ACCO, 2011

Een strikte programmatieregelgeving laat de invulling van blinde vlekken slechts in zeer beperkte mate toe. De programmatiestop die sinds 2010 van kracht is, heeft de mogelijkheden om nieuw aanbod op te richten nog verder ingeperkt. Hierdoor ontstaat er een Mattheüseffect waarbij de ongelijkheid tussen de gemeenten toeneemt. Onderzoek toont aan dat de afstand van de vestigingsplaats tot de woonplaats bepalend is voor de participatiekans van leerlingen. Vooral voor lagere schoolkinderen weegt deze factor door¹⁰. De ongelijke spreiding van vestigingsplaatsen leidt daardoor tot een ongelijke participatiegraad naargelang de gemeente of regio. Sinds de programmatiestop leeft bij de academies veel ongenoegen over het gebrek aan ademruimte waardoor ze niet langer adequaat kunnen inspelen op de leervragen die zich aandienen. Maar ook de Raad van State heeft bezwaren geuit tegen deze verregaande inperking van de vrijheid van onderwijs.

De huidige programmatie- en rationalisatieregelgeving is bovendien weinig coherent. Voor de oprichting van een filiaal, een vestigingsplaats in een gemeente waar de academie nog geen aanbod heeft, gelden vrij strenge programmatievoorwaarden en -normen. In een gemeente waar ze wel al een aanbod heeft kan een academie onbeperkt bijkomende vestigingsplaatsen oprichten.

Verder bestaat er een historisch gegroeid verschil tussen "oude" filialen, opgericht vóór 1998, en "nieuwe" filialen, opgericht na 1998. In "oude" filialen kan de academie alle graden aanbieden, in "nieuwe" filialen moet ze zich beperken tot een lagere graad voor jongeren. Voor academies met een tijdelijk project intergemeentelijke samenwerking zijn de programmatie- en rationalisatienormen dan weer buiten werking gesteld, terwijl andere academies die eveneens opereren in een uitgestrekt gebied met een geringe bevolkingsdichtheid wel aan de voorwaarden en normen moeten voldoen.

Al die verschillen leiden tot een onbillijke behandeling van verschillende lokale schoolbesturen. Vaak zijn er immers geen objectieve gronden om de verschillen te motiveren.

Samenwerking tussen het dko en het kleuter- leerplichtonderwijs vóór het niveaudecreet

Al geruime tijd lopen er her en der in Vlaanderen heel wat samenwerkingsinitiatieven tussen scholen en academies. Een deel daarvan wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Overheid: de tijdelijke projecten muzische vorming en de tijdelijke projecten kunstinitiatie. Een ander deel maakt gebruik van middelen van lokale besturen. De samenwerking neemt diverse vormen aan: professionaliseringstrajecten voor leerkrachten, coachingstrajecten voor leerkrachten en schoolteams, kunstenaar-in-de-klasprojecten voor leerlingen, cultuurklassen voor leerlingen, ...

---

¹⁰ Vermeersch L., Capéau B., Van Itterbeeck K. en Groenez S., Wie speelt de eerste viool? Gedifferentieerde inschrijvingsgelden en participatie aan het deeltijds kunstonderwijs, Onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, HIVA 2011

De huidige middelen voor de tijdelijke projecten kunstinitiatie (8,5 VTE's en 109.000 euro werkingsmiddelen) zijn sterk geconcentreerd in een beperkt aantal scholen, in totaal participeren er 22 basisscholen aan 20 projecten.

Het tijdelijke project muzische vorming loopt in 7 academies. Er worden in totaal 32 VTE's voor leraren ingezet en 1,5 VTE administratief personeel. Er nemen jaarlijks zo'n 370 leerkrachten uit het basisonderwijs deel. Analyse van de woonplaats van de deelnemende leerkrachten basisonderwijs toont wel aan dat de academies een ruim rekruteringsgebied hebben, waardoor dit project naar bereik beter scoort. Er zijn echter ook grote gebieden die niet bereikt worden: noorden van West-Vlaanderen, Zuid-Oost-Vlaanderen, Noord-Limburg. Naar aanleiding van het onderzoek over studiekeuze en leerloopbanen in het dko¹¹ waarin het tijdelijke project muzische vorming als case study bestudeerd is, adviseren onderzoekers om vanuit de Overheid een doordachte rationele spreiding te bewerkstelligen.

De exclusieve focus in de tijdelijke projecten op het basisonderwijs is moeilijk te rijmen met het idee van een doorlopende leerlijn. De overtuiging dat concrete en abstracte culturele basisvaardigheden doorheen de hele onderwijsloopbaan aan bod moeten komen heeft door het onderzoek Cultuur in Spiegel sterk aan belang gewonnen. Het onderzoek 'Cultuur leren smaken' door het steunpunt cultuuronderwijs van Universiteit Gent legde in een grootschalige bevraging de noden van technisch en beroepssecundair onderwijs m.b.t. kunstzinnige oriëntatie en cultuurparticipatie bloot. Leerlingen uit het ASO komen zowel van thuis uit als vanuit de school meer in contact met kunst en cultuur dan in de andere onderwijsvormen. De onderzoeksresultaten illustreren noden bij leerlingen uit het secundair onderwijs waar het dko als bevoorrechte partner op gepaste wijze kan inspelen.

De samenwerking tussen scholen en culturele partners en dus ook academies wordt eveneens gefaciliteerd via cultuurkuur.be. Dit instrument voorziet in informatie, inspiratie en subsidiëring van de onderwijs- en de cultuursector. DKO zit als onderwijspartner, cultuurpartner en culturele bestemming ingebed in cultuurkuur.be.

Het voorliggende ontwerp van niveaudecreet

Het niveaudecreet bevat 10 hoofdstukken:

- Hoofdstuk I. Inleidende bepalingen
- Hoofdstuk II. Opdracht en finaliteit van het deeltijds kunstonderwijs
- Hoofdstuk III. Structuur van het deeltijds kunstonderwijs
- Hoofdstuk IV. Leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs
- Hoofdstuk V. Personeels- en werkingsmiddelen
- Hoofdstuk VI. Inschrijvingsgeld en bijdrageregeling
- Hoofdstuk VII. Erkennings-, financierings- en subsidiëeringsvoorwaarden van academies

---

¹¹ Is kiezen een koud kunstje? Studie van determinanten van leerloopbanen van leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs. Free De Backer, Steven Groenez, Lode Vermeersch & Koen Lombaerts, Onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, HIVA en VUB, 2016

- Hoofdstuk VIII. Lokale samenwerkingsinitiatieven tussen academies en scholen voor basisonderwijs of secundair onderwijs
- hoofdstuk IX. Zorgvuldig bestuur
- hoofdstuk X. Opheffings-, wijzigings-, overgangs- en ingangsbepalingen

Hieronder wordt het 2^e tot en met het 8^e hoofdstuk van het niveaudecreet voorgesteld. Daarbij worden de belangrijkste inhoudelijke beleidsdoelstellingen toegelicht.

De maatschappelijke opdracht (hoofdstuk 2)

Leerlingen komen niet allemaal met dezelfde leervraag naar de academie. Voor sommigen vormt de dko-opleiding een opstap naar hoger kunstonderwijs, voor het merendeel is kunstbeoefening een vorm van vrijetijdsbesteding. De aansluiting op amateurkunstbeoefening, zowel in georganiseerd verband als individueel is voor die groep belangrijk. Een kleine groep zal een dko-opleiding volgen om een creatief beroep uit te oefenen. Het niveaudecreet verbindt het dko expliciet met zijn maatschappelijk finaliteit.

Het dko staat voor formeel artistiek leren in de vrije tijd. Dat gegeven is erg bepalend voor hoe het leren in het dko vorm krijgt. Leertrajecten in het formele onderwijs hebben een beginpunt en een wel omschreven eindpunt. Cesuren in de vorm van leerjaren en graden geven de tussenstadia in de competentieopbouw weer. Net als voorheen krijgt het leren in het dko vorm in langdurige gradueel opgebouwde leertrajecten die een systematische en doelgerichte competentieopbouw beogen.

Het bepalen van het eindpunt waartoe dko moet opleiden is niet vanzelfsprekend. Artistiek leren is nooit voltooid. Er vallen altijd nieuwe inhouden te ontdekken en te leren. Een wezenskenmerk van de actuele kunsten is dat ze de gangbare cultuur voortdurend in vraag stellen en zichzelf daardoor voortdurend vernieuwen. Gielen spreekt in dat verband van de 'onmaat van cultuur'.¹² Academies kunnen nooit de ambitie hebben om de volledige artistieke ontwikkeling van een persoon op zich te nemen. Wel bieden ze langdurige en diepgaande begeleiding aan zodat leerlingen op en bepaald moment voldoende zelfstandigheid verworven hebben om hun kunstbeoefening autonoom te blijven ontwikkelen.

Het dko bevindt zich in een continuüm van levenslang leren. Het artistieke leren stopt niet op het moment dat de leerling een kwalificatie behaald heeft. Het spreekt voor zich dat de academie zich verbindt met andere aanbieders van artistiek leren in haar omgeving, zodat formeel, niet-formeel en informeel leren elkaar kunnen aanvullen en versterken, waardoor kunstbeoefenaars vlot de weg vinden van de ene naar de andere vorm van leren.

---

¹² Elkhuizen, Sophie, Pascal Gielen, Quirijn van den Hoogen, Thijs Lijster en Hanka Otte. De waarde van cultuur. Brussel: Socius - Steunpunt Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk, 2014

Uit de resultaten van het onderzoek over studiekeuze en leerloopbanen in het dko¹³ blijkt dat leerlingen beter zouden kunnen begeleid worden in het maken van keuzes tijdens de dko-leerloopbaan of met het oog op de doorstroom naar het hoger kunstonderwijs. Hoewel de meeste leerlingen terecht kunnen bij de leerkracht voor informatie, advies en hulp, vinden oriënterende gesprekken slechts in beperkte mate plaats. Praten met de leerkracht over de studiekeuze in het dko blijkt nochtans afhaakgedrag te voorkomen. Daarnaast stimuleert het om na te denken over waar ze naartoe willen met hun opleiding of over een potentiële vervolgopleiding. Hier ligt duidelijk een kans voor de academies en leerkrachtenteams om hun onderwijs op dat punt nog te optimaliseren.

Naar analogie van het volwassenenonderwijs komt er in de opdracht ook expliciet aandacht voor leerloopbaanbegeleiding. Het voorzien van een divers en soepel opleidingsaanbod dat inspeelt op de behoeften van verschillende leerlingprofielen, is pas effectief als de academie adequate maatregelen neemt om leerlingen doorheen hun leerloopbaan en de verschillende keuzemogelijkheden te begeleiden.

Het inspelen op de leervraag van leerlingen speelt niet alleen bij de start van leerproces. Gaandeweg kan de leerling de nood voelen om bepaalde aspecten van zijn leervraag te verdiepen of verbreden. Maar ook na het afstuderen blijft een behoefte om geregeld nieuwe inspiratie op te doen aanwezig.

Elke academie zal naast haar curriculumopleidingen kortlopende, vraaggestuurde opleidingen kunnen organiseren. Via het systeem van leeractiviteiten op maat kunnen academies ter aanvulling van het curriculum bijvoorbeeld een lezingenreeks, masterclasses of een meerdaagse workshop organiseren. Op die manier kunnen academies bijdragen aan het levenslang leren van actieve kunstbeoefenaars en andere cultuurparticipanten.

Ten slotte voorziet het niveaudecreet de mogelijkheid om lokale samenwerkingsinitiatieven tussen academies en scholen op structurele basis te ondersteunen (cf. hoofdstuk 8).

De einddoelen

In de conceptnota over het niveaudecreet kiest de Vlaamse Regering resoluut voor dko als competentiegericht en kwalificerend onderwijs. De competenties die leerlingen in het dko verwerven, zijn breed inzetbaar, vanzelfsprekend in een culturele context, maar vaak ook in een arbeids- en onderwijscontext, de gezinssfeer en de maatschappelijke sfeer.

De leerinspanningen die leerlingen in het dko leveren zijn niet min. Een dko-opleiding vergt een volgehouden inspanning die zich uitstrekt over vele schooljaren, vaak met meerdere lessen per week. Heel wat opleidingen vergen bovendien bijkomend oefenen buiten de academie. Het is dan ook evident dat de overheid die leerinspanningen valideert. Leerbewijzen die een civiel effect hebben, dragen bij tot de opwaardering van het dko en het maatschappelijk draagvlak voor de investering van de overheden in dit onderwijsniveau.

---

¹³ Is kiezen een koud kunstje? Studie van determinanten van leerloopbanen van leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs. Free De Backer, Steven Groenez, Lode Vermeersch & Koen Lombaerts, Onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, HIVA en VUB, 2016

Voor afstemming op de sectoren waarin afgestudeerden terecht komen, vormen beroepskwalificaties een uitgelezen instrument. Beroepskwalificaties voor het dko worden ontwikkeld door relevante vertegenwoordigers van het maatschappelijke veld waarin de afgestudeerden terecht komen. Voor het dko zijn dat socio-culturele sector (o.a. de amateurkunsten), de sectorfondsen en de beroepsfederaties die de artistieke beroepsbeoefenaars (o.a. de kunstambachten) vertegenwoordigen. Een belangrijk gegeven hierin is dat over wat beschreven wordt in de beroepskwalificatie "een maatschappelijke consensus" bestaat.

Actuele einddoelen scheppen heldere verwachtingen over de beoogde leerresultaten, die tegelijk voldoende uitdagend en realistisch zijn. Via het voorop stellen van duidelijke verwachtingen, het bieden van haalbare uitdagingen en het geven van constructieve feedback verhoogt de competentie. Als leerkrachten hierop inspelen dragen ze bij tot de autonome motivatie bij hun leerlingen (Vansteenkiste, 2010). De academie moet streven naar maximale leerwinst/leerrendement voor alle leerlingen.

Kenmerkend voor dko is de grote verscheidenheid aan leerlingprofielen. Er zijn leerlingen van verschillende leeftijden: kinderen, jongeren en volwassenen. Leerlingen hebben verschillende achtergronden en interesses. Ook het ambitieniveau verschilt: voor sommigen is kunstbeoefening een hobby, voor anderen wordt het gaandeweg een passie en willen ze een professionele carrière als kunstenaar uitbouwen.

Het is daarom belangrijk dat de einddoelen het verschil in ambitieniveau, talent en aanleg van leerlingen niet in de weg staan. De stringente minimumleerplannen van vandaag laten weinig ruimte voor differentiatie. Dat levert soms ontgoochelingen op voor de leerlingen.

Onderzoek bevestigt dat het stellen van uitdagende maar realistische verwachtingen belangrijk is voor intrinsieke motivatie van de lerende. Om er voor te zorgen dat de beoogde einddoelen zowel haalbaar als motiverend zijn voor de leerlingen, moeten ze de leerkracht voldoende differentiatiemogelijkheden laten.

Het niveaudecreet kiest ervoor om de einddoelen niet langer per vak maar voor het geheel van de studierichting per graad vast te leggen. Daardoor kunnen leerkrachten het onderwijs veel meer als team vorm geven. Een geïntegreerde vakoverschrijdende aanpak, waarbij leerkrachten ieder vanuit hun eigen deskundigheid bijdragen aan het leerproces van de leerling wordt mogelijk. Dit moet bijvoorbeeld leiden tot een betere afstemming tussen het instrumentvak en de andere vakken in de muziekopleiding, maar ook tot teamteaching waarbij leerkrachten van verschillende disciplines in de eerste graad aan zes- en zevenjarigen les geven.

Uit het onderzoek van März, Snauwaert en Kelchtermans (2012) blijkt trouwens de positieve invloed op de professionele ontwikkeling van leerkrachten wanneer personeelsleden met verschillende expertise samenwerken.

De opleidingenstructuur (hoofdstuk 3)

Het niveaudecreet heeft de ambitie om met de nieuwe opleidingenstructuur een transparant en helder kader uit te tekenen dat het opleidingsaanbod structureert en overzichtelijk maakt. Op die manier biedt de structuur een houvast aan alle directe

belanghebbenden: leerlingen, leerkrachten, directeuren, ouders, schoolbesturen én de actoren in de domeinen waarmee het dko nauw verbonden is: het hoger kunstonderwijs, het socio-culturele veld en de amateurkunsten in het bijzonder, het kleuter- en leerplichtonderwijs.

De opleidingenstructuur is meer dan een classificatie van het aanbod volgens bepaalde inhoudelijke en functionele criteria en principes. Door opleidingen met elkaar in verband te brengen, ontstaan er zinvolle leertrajecten, die leiden naar een (deel)kwalificatie.

Via een proces van cocreatie met de belanghebbenden kreeg de nieuwe opleidingenstructuur gestalte. Door te vertrekken vanuit de behoeften -wat moet een nieuwe opleidingenstructuur verwezenlijken?- en de verschillende gesprekspartners aan te spreken op hun ervaring en expertise kon een voorstel uitgewerkt worden dat tegelijk aanvaardbaar is voor de sector en tegelijk past in de vooropgestelde inhoudelijke en budgettaire beleidscontouren. Van januari tot juli 2016 hebben vertegenwoordigers van de koepels, Katholiek Onderwijs Vlaanderen en OVSG, het GO!, de administratie en het kabinet in een gezamenlijke werkgroep een voorstel voor een nieuwe opleidingenstructuur uitgewerkt. Twee directeurs hebben als inhoudelijk expert deelgenomen, één voor beeldende kunst en één voor muziek, woordkunst en dans.

Het spreekt voor zich dat de opleidingenstructuur op de eerste plaats afgestemd is op de behoeften van de leerlingen van vandaag. Via artistiek leren ontwikkelen leerlingen zichzelf, leren ze zichzelf kennen en verwerven ze voldoende zelfstandigheid om later in hun verdere (leer)loopbaan wat ze geleerd hebben effectief in te zetten.

Het dko start bij de aanleg en interesses van de leerling. Artistiek leren kan in het dko zowel door te doen (actief), door te beleven en beschouwen (receptief-reflectief) als door te maken (productief-creatief). De opleidingstrajecten in de podiumkunsten zullen in de toekomst meer inspelen op de verschillende leervragen van die verschillende leerlingprofielen. Daardoor wordt het verschil tussen de leerlingprofielen 'vertolken' en 'creëren' vandaag relevanter voor de opleidingenstructuur muziek dan de eerdere indeling in de opties instrument en samenspel. Het oorspronkelijke accentverschil tussen solistisch musiceren of musiceren in groep wordt in de praktijk vaak gebruikt om sterkere en zwakkere leerlingen gedifferentieerd aan te pakken, of opleidingstrajecten kunstmatig te verlengen.

In de beeldende en audiovisuele kunsten is het leren inherent productief-creatief en manifesteert dit verschil zich minder. Hier spelen echter andere verwachtingen. Volwassenen kunnen vandaag enkel een atelier volgen dat specifiek inzet op een bepaalde techniek: schilderen, beeldhouwen, tekenen.

Het beter aansluiten op de leervraag gaat niet voorbij aan de leerlingen die nog geen uitgesproken studiekeuze gemaakt hebben. Zeker bij de start van het leertraject wil het niveaudecreet voldoende mogelijkheden voorzien om het artistieke leren in de breedte te verkennen en een doordachte studiekeuze te maken.

Het niveaudecreet zet in op een divers palet aan mogelijke invullingen van de opleiding voor zes- en zevenjarigen. Naast de huidige opties dansinitiatie en algemene beeldende vorming moeten leerlingen ook een muziek- of woordkunst-drama-initiatie kunnen volgen. Voor academies die dat wensen, moet het mogelijk zijn om op een soepele manier twee, drie of vier artistieke domeinen te combineren.

De grootste drop-out doet zich momenteel voor aan het begin het leertraject dko bij de jongste leerlingen, de 6- en 7-jarigen. Onderzoek naar de ervaringen van leerlingen en ouders van het pilootproject 'Kunstenbad' wijst op de grote meerwaarde van het domeinoverschrijdende perspectief¹⁴. Het helpt zes- en zevenjarigen keuzebekwaam worden en spreekt hen aan op hun talenten en interesses. De laagdrempeligheid van een dergelijke opleiding kan bovendien een hefboom vormen in het bereiken van een meer divers publiek.

Om niet alleen inhoudelijk maar ook organisatorisch in te spelen op de verschillen in aanleg, ambities en ontwikkelingstempo van leerlingen maakt het niveaudecreet verschillende leertrajecten mogelijk. De uniforme leertrajecten van de eerdere opleidingenstructuur met een vast aantal leerjaren en lestijden maken plaats voor meer variatie. Academies zullen in de toekomst verschillende trajectsnelheden kunnen aanbieden. Zo zullen ze sommige leerlingen een alternatief kunnen bieden voor de vrij zware opleiding beeldende kunsten in de hogere graad met 8 of 10 wekelijkse lessen. De omkaderingsberekening zal evenredig afgestemd worden op de studie-intensiteit.

Dat betekent niet dat de leerling helemaal zelf kan bepalen hoe zijn traject eruit ziet. De opleidingenstructuur creëert mogelijkheden, maar het is aan de onderwijsverstrekkers om te bepalen welke trajecten zij vinden aansluiten bij hun artistiek-pedagogische visie en de mogelijkheden van de academie.

De aandacht voor gepersonaliseerd leren mag niet de indruk wekken dat leren in het dko voortaan een hoogst individuele aangelegenheid wordt. De kans om via artistiek leren anderen te ontmoeten en een lerend netwerk te vormen, is een unieke troef die het dko onderscheidt van andere opleidingsmogelijkheden zoals privé-lessen, online cursussen en Youtube-tutorials. Door in de context van een atelier, orkest of dansgroep samen te leren, draagt het dko bij aan de belangrijke vaardigheden en attitudes die mensen nodig hebben om zich met anderen te verbinden.

Net als bij de leerlingen biedt het leren in de setting van een academie ook aan leerkrachten heel wat kansen om van elkaar te leren. De nieuwe opleidingenstructuur moet leerkrachten stimuleren om het onderwijs als team vorm te geven en zo een lerend netwerk uit te bouwen. Gelijkgerichtheid en een gemeenschappelijke taal over de verschillende domeinen bieden meer kansen tot samenwerking.

Zoals in de conceptnota vooropgesteld, zullen schoolbesturen zelf meer ruimte krijgen voor hun inhoudelijke en pedagogische visie. De opleidingenstructuur maakt de invulling vanuit het eigen artistiek-pedagogisch project mogelijk. Een duidelijk voorbeeld hiervan is te vinden in de eerste graad voor zes- en zevenjarigen. Het wordt mogelijk om deze graad vanuit één, twee, drie of vier domeinen in te vullen.

In de verdere opbouw van het opleidingstraject ontstaat veel meer ruimte voor differentiatie. Het is niet de bedoeling dat elke academie alles aanbiedt. In functie van zijn mogelijkheden en de lokale behoeften, en rekening houdende met de programatievoorwaarden en voorwaarden voor het verwerven van onderwijsbevoegdheid maakt het schoolbestuur een selectie uit het opleidingsaanbod: domeinen, studierichtingen, opties en muziekinstrumenten.

---

¹⁴ idem

De rechtszekerheid voor leerlingen en academies verhogen (hoofdstuk 4)

Hoewel het onmogelijk is om alle conflicten a priori uit te sluiten via regelgeving, wil het niveaudecreet een aantal rechten en plichten van leerlingen expliciteren, bijvoorbeeld het recht om zich in te schrijven van de leerling vs de mogelijkheden om leerlingen op basis van bepaalde gronden te weigeren. Naar analogie van andere onderwijsniveaus introduceert het niveaudecreet een aantal concepten in zake het recht op inschrijving, voorrangregeling en het weigeren en uitsluiten van leerlingen.

Het niveaudecreet verzekert de vrije keuze van de leerling, zij het minder dwingend dan in het kleuter- en leerplichtonderwijs. De leerling kan in functie van zijn talent en interesse een keuze maken uit het aanwezige opleidingsaanbod dat de academies organiseren. Het niveaudecreet gaat ervan uit dat een leerling op een redelijke afstand een opleiding naar keuze kan volgen. Door het opheffen van de programmatiestop krijgen schoolbesturen mogelijkheden om een behoeftedekkend aanbod uit te bouwen (cf. hoofdstuk 7).

Het niveaudecreet verzekert dat het aanwezige aanbod voor alle geïnteresseerde leerlingen vrij toegankelijk is. Academies kunnen geen leerlingen weigeren op basis van bepaalde kenmerken. Ze kunnen ook geen voorrang geven aan bepaalde groepen, bijvoorbeeld inwoners van de gemeente boven niet-inwoners. Een academie kan enkel leerlingen weigeren als de maximumcapaciteit voor een bepaald aanbod bereikt is

Toelatingsvoorwaarden

Het niveaudecreet verlaagt de instapleeftijd in alle domeinen tot zes jaar. Voor het vervolg van het leertraject gaat het niveaudecreet uit van een competentiegerichte in- en doorstroom. Achtjarigen starten in de tweede graad. De twee graad wordt ook voor volwassenen het startersniveau in de podiumkunsten. Voorheen konden zij onmiddellijk starten in de middelbare graad woordkunst of ze volgden een verkorte lagere graad in muziek en dans. In het licht van een competentiegerichte in- en doorstroom is die benadering onlogisch aangezien er geen aanwijzingen zijn dat volwassenen sneller artistieke competenties onder de knie krijgen dan jongeren.

In het domein beeldende en audiovisuele kunsten zijn er twee uitzonderingen op de competentiegerichte in- en doorstroom. Volwassenen zonder voorkennis kunnen net als voorheen in het derde leerjaar van de derde graad starten of ze kunnen meteen instappen in de 4^e graad. Deze afwijking op het algemene principe van competentiegerichte in- en doorstroom is er gekomen op uitdrukkelijke vraag van de sector beeldende kunsten zelf.

Een leerling heeft toegang tot een bepaalde graad of niveautrap als hij de basiscompetenties van de studierichting in voorgaande graad verworven heeft. In een studierichting kan de leerling vaak kiezen uit verschillende opties of muziekinstrumenten. Het niveaudecreet hanteert het begrip 'opleiding' om de studiekeuze aan te duiden die een leerling in een domein en graad maakt uit de opties en desgevallend muziekinstrumenten. Gezien het grote aantal studiekeuzes, is het onmogelijk om alle denkbare overstappen tussen de verschillende opties en

muziekinstrumenten in regelgeving vastleggen. Het niveaudecreet laat het over aan de academie zelf om de inhoudelijke aansluiting tussen de opties en muziekinstrumenten over de graden heen te verzekeren met het oog op een succesvolle leerloopbaan.

In de kortlopende studierichtingen, zoals bijvoorbeeld muziekgeschiedenis, kunnen leerlingen net als voorheen zonder voorkennis instromen. Academies kunnen wel bijkomende leeftijdsvoorwaarden opleggen. Voor de specialisatieopleidingen werkt de academie bovendien een selectieve toelatingsprocedure uit waardoor enkel leerlingen met het juiste profiel aan de opleiding kunnen beginnen.

Aangezien dko tot het onderwijs behoort, is de deelname eraan niet vrijblijvend. Hoewel de lessen in de vrije tijd plaats vinden, moeten leerlingen zich engageren om de vooropgestelde leeractiviteiten daadwerkelijk te volgen. Uiteraard zijn er gevallen van overmacht mogelijk op grond waarvan het schoolbestuur een uitzondering kan toestaan. Een leerling kan in bepaalde gevallen een vrijstelling krijgen voor een gedeelte van de opleiding, één of meer vakken.

Naast het gegeven 'vrijstelling' kent het dko ook het concept van leren in een alternatieve leercontext. Anders dan bij een vrijstelling heeft de leerling de competenties nog niet verworven. Vergelijkbaar met het werkplekleren in het secundair onderwijs, verwerft de leerling de competenties buiten de schoolmuren. Het niveaudecreet voorziet een delegatie voor de Vlaamse Regering om de organisatievoorwaarden te regelen.

Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

In 2009 heeft België het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap geratificeerd. Krachtens dit verdrag hebben personen met een handicap het recht om op een volwaardige manier deel te nemen aan alle domeinen van het maatschappelijk leven, dus ook het kunstonderwijs. Daarbij is het niet aan de persoon om zich aan te passen maar aan de omgeving om inspanningen te leveren en mogelijke drempels af te bouwen.

In de geest van het VN-verdrag gaat het niveaudecreet ervan uit dat de academie inspanningen levert zodat alle leerlingen, dus ook leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (leerstoornis, handicap) het gemeenschappelijk curriculum kunnen volgen en daarbij 'redelijke aanpassingen' doorvoeren indien nodig. 'Redelijk' betekent dat leerkrachten en directeur samen met de leerling (en zijn ouders) bekijken wat haalbaar is zowel voor de academie als de leerling zodat hij alle vakken kan volgen en de einddoelen kan bereiken. Voorbeelden van redelijke aanpassingen: de leerling krijgt meer tijd of bepaalde hulpmiddelen om een opdracht uit voeren, de leerkracht gebruikt een aangepaste methode, er zijn remediërende lessen, de evaluatie gebeurt in een aangepaste vorm.

Sommige leerlingen zullen ondanks redelijke aanpassingen toch te weinig leerwinst boeken om binnen het gemeenschappelijk curriculum te blijven functioneren. In dat geval zullen de leerkrachten en directeur met de leerling (en zijn ouders) bekijken welke einddoelen haalbaar zijn en welke niet. Indien nodig zal de academie een

individueel aangepast curriculum uittekenen. De leerling zal dan bepaalde vakken gedeeltelijk (minder lestijden) of helemaal niet volgen.

Net als leerlingen in het gemeenschappelijk curriculum doorlopen leerlingen met een individueel aangepast curriculum de verschillende graden en leerjaren. Het niveaudecreet brengt deze leerlingen niet onder in afzonderlijke trajecten. Hoewel de doelen volledig op maat van de leerling uitgetekend worden en dus sterk kunnen verschillen van de einddoelen spreekt het voor zich dat het individueel aangepast curriculum uiteraard niet om even wat kan inhouden. 'Aangepast' wijst erop dat dit curriculum nog altijd een relatie moet blijven houden tot het gemeenschappelijke curriculum.

Aanpassingen van het onderwijs voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zijn niet nieuw in het dko. In 2014 maakte de Vlaamse Regering mogelijk dat een academie haar leeractiviteiten beter kan afstemmen op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. De academie mocht van een aantal bepalingen in de organisatiebesluiten afwijken. In zekere zin was die regelgeving nog vrijblijvend, het was een mogelijkheid waarvan academies al dan niet gebruik konden maken, geen afdwingbaar recht voor leerlingen. Het niveaudecreet voorziet een sluitende regelgeving die het recht van de leerling waarborgt. Als een leerling ondanks redelijke aanpassingen van het gemeenschappelijk curriculum onvoldoende leerwinst boekt, dan heeft hij recht op een individueel aangepast curriculum.

Het niveaudecreet doet geen uitspraak over hoe de academie de leeractiviteiten organiseert voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften: samen met de leerlingen van het gemeenschappelijke curriculum, of samen met andere leerlingen die een individueel aangepast curriculum volgen. Het VN-verdrag indachtig, spreekt het voor zich dat de academie de participatie van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het academiegebeuren zoveel mogelijk aanmoedigt.

Uitgangspunten voor de toekomstige financiering en subsidiëring van het deeltijds kunstonderwijs (hoofdstuk 5)

Aangezien de populatie voor 75% bestaat uit kinderen en jongeren onder 18 jaar is het van belang dat de omkadering van het dko gelijke tred kan houden met demografische schommelingen in deze leeftijdscategorie. Het principe van open endfinanciering waarborgt die koppeling. De Vlaamse overheid wil de open endfinanciering in de toekomst behouden, maar tegelijk de overheidsuitgaven beheersbaar houden. Op die manier wordt bewaakt dat de schaarse middelen zo doelmatig mogelijk ingezet worden.

Het niveaudecreet heft de programmatiestop op zodat schoolbesturen hun opleidingsaanbod kunnen actualiseren en waar nodig blinde vlekken invullen door nieuwe leslocaties op te richten (cf. hoofdstuk 7). Tegelijk neutraliseert het niveaudecreet de impact van nieuwe oprichtingen op de overheidsuitgaven via een structureel beheersingsmechanisme en vermijdt daardoor het risico op budgettaire ontsporing voor de Vlaamse overheid. Het beheersingsmechanisme leidt er evenwel niet toe dat de open endfinanciering verdwijnt. Evenmin perkt het de autonomie van schoolbesturen in. Zij kunnen het aanbod organiseren volgens de behoeften die zij lokaal vaststellen. Omdat het beheersingsmechanisme uitgaat van de solidariteit tussen academies met een ruim en geografisch goed gespreid aanbod en academies

met een aanbod dat nog onvoldoende is uitgebouwd, wordt dat beheersingsmechanisme de solidariteitsfactor genoemd.

De solidariteitsfactor compenseert enkel het omkaderingseffect van nieuwe oprichtingen voor de duur van de oprichting. Wanneer de oprichting voltooid is, vervalt de solidariteitsfactor. Zoals hierboven aangehaald, zijn er diverse factoren die de effectieve participatie aan het dko beïnvloeden: demografie, status van kunstbeoefening, enz. De effecten van die factoren zijn vervat in de open end.

Verschuiving van omkadering tussen bestaande en nieuwe structuuronderdelen

De berekeningsmethodiek van de omkadering van het onderwijzend personeel blijft grotendeels behouden, maar er treden er wel een aantal wijzigingen op in de rekenparameters met het oog op de budgettaire status quo. Net als voorheen zal de omkadering gebeuren met wekelijkse lestijden. De Vlaamse Regering zal mogelijkheden voorzien om de lessen te clusteren tot grotere lesblokken. Omwille van de eenvormige terminologie over de verschillende onderwijsniveaus wordt de term "uren-leraar" vervangen door "lestijden". Voor de berekening van de omkadering worden de leerlingenaantallen vermenigvuldigd met een bepaalde omkaderingscoëfficiënt. Een omkaderingscoëfficiënt is de uitkomst van de deling van de studieomvang (wekelijkse lestijden) door een leerlingenaantal (groeps grootte).

Het niveaudecreet voert een stelsel van omkaderingscoëfficiënten per graad en per domein in. Een graad van een domein wordt in de omkaderingsberekening een structuuronderdeel genoemd. De aanwendingspercentages die in het verleden ingevoerd zijn omwille van besparingen verdwijnen als afzonderlijke berekeningsparameter, zonder evenwel de impact ervan ongedaan te maken. De huidige omkaderingscoëfficiënt vermenigvuldigd met het aanwendingspercentage wordt één nieuwe coëfficiënt.

De nieuwe opleidingenstructuur bevat een aantal vernieuwingen waardoor de populatie van het dko zal toenemen. De verlaging van de instapleeftijd in de domeinen woordkunst-drama en muziek van 8 naar 6 jaar alsook een domeinoverschrijdende initiatieopleiding voor 6- en 7-jarigen zal een nieuwe doelgroep aanboren. Onderzoek heeft aangetoond dat er een vrij grote maatschappelijke behoefte is naar een dergelijke opleiding. De competentiegerichte instroom van volwassenen betekent dat beginners zonder voorkennis niet meer automatisch in de hoogste niveautrap van de opleidingenstructuur terecht komen en dus een langer leertraject zullen volgen.

Er werd gestreefd naar een billijke omkaderingsberekening voor elke opleiding op basis van de vastgelegde studieomvang en een redelijke groeps grootte die nodig is om kwaliteitsvol onderwijs mogelijk te maken. In overleg met de partners uit het onderwijsveld is nagegaan waar er bijkomende omkadering nodig is en van waaruit er omkadering kon verschuiven.

Gevolgen voor leerkrachten

Om tewerkstellingsmogelijkheden zoveel mogelijk te vrijwaren, is gekozen om het budgettair evenwicht per domein te realiseren en geen omkaderingstransfers van het ene naar het andere domein door te voeren. Dko-leerkrachten zijn zeer gespecialiseerd opgeleid, waardoor ze niet zomaar in een ander domein ingezet kunnen worden. Voor het oprichten van de eerste graad muziek en woordkunst-drama wordt bijkomend budget voorzien. Er zijn bijgevolg geen omkaderingstransfers doorgevoerd voor het financieren van de nieuwe eerste graad.

Op het vlak van verloning doen er zich geen grote wijzigingen voor. In de nieuwe opleidingenstructuur blijven de huidige salarisschalen behouden. Leerkrachten die in de 1e, 2e en 3e graad les geven, krijgen een salaris op bachelorniveau. Leerkrachten met een masterdiploma die in de 4e graad les geven, worden als master betaald. De kortlopende studierichtingen bevinden zich niet langer in een graad. Voor de bezoldiging blijft echter de huidige masterverloning van toepassing, omdat dit aanbod zich vandaag in de hogere graad bevindt.

Ook de prestatienoemers worden niet gewijzigd. Een voltijdse tewerkstelling in de 1e, 2e en 3e graad komt overeen met 22 lestijden. In de 4e graad en de kortlopende studierichtingen is dat 20 lestijden. Van het totale onderwijzend personeel in het dko is 77% voor het merendeel van zijn opdracht vastbenoemd. Aan dit principe wordt niet geraakt. 5 % van de reguliere omkadering kan worden afgezonderd. Wanneer er nood is aan een hoger %, is er een akkoord van het lokaal comité nodig.

Wegingsfactoren voor leerlingen

De eerdere regeling waardoor leerlingen met een vrijstelling in de podiumkunsten 70% van de omkadering opleveren en in de studierichting beeldende kunst 85% blijft behouden. Het aanwendingspercentage wordt omgezet in een wegingsfactor.

Het niveaudecreet voert een bijkomende wegingsfactor in voor leerlingen die in de 4e graad overzitten. Deze leerlingen zullen voortaan 50% van de omkadering opleveren. De maatregel spoort academies aan om oordeelkundig na te gaan voor welke leerlingen het verlengen van het leertrajectverantwoord is. In het dko komt overzitten veel voor in de hogere graden en vooral bij volwassenen.¹⁵ In heel wat opties van de hogere graad beeldende kunst loopt meer dan helft van de leerlingen studievertraging op. Een survey waarin leerlingen bevroegd werden over hun

---

¹⁵ Is kiezen een koud kunstje? Studie van determinanten van leerloopbanen van leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs. Free De Backer, Steven Groenez, Lode Vermeersch & Koen Lombaerts, Onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, HIVA en VUB, 2016

leerloopbaan in het dko bevestigt dat vooral de wens tot studieduurverlenging aan de basis ligt van het overzigtgedrag.

De aandacht voor een beter studierendement is te motiveren vanuit een bekommernis om de middelen van de Vlaamse overheid efficiënt in te zetten voor onderwijsdoeleinden. Hoewel studieduurverlenging problematisch is in het licht van een optimaal studierendement is de vraag naar een vervolgtraject van veel afgestudeerden terecht vanuit het oogpunt van levenslang leren. Academies krijgen de vrijheid om maximaal 5 procent van hun omkadering leeractiviteiten op maat te organiseren: onder meer terugkommomenten voor afgestudeerden. Afgestudeerden krijgen op die manier de mogelijkheid zich verder te verdiepen en zullen minder geneigd zijn om leertrajecten te verlengen. Daarenboven laat het niveaudecreet, vanuit het oogpunt van levenslang leren, toe dat een leerling na het afronden van een bepaalde opleiding een nieuwe opleiding aanvat.

Voor leerlingen die in de overige graden hun leertraject verlengen, komt er geen wegingsfactor. In het begin van het leertraject komt leertrajectverlenging veel minder voor en is dan het gevolg van te weinig leerwinst of heroriëntatie. Studieduurverlenging speelt hier duidelijk minder.

Leerlingen die per graad hun studieduur met meer dan één leerjaar verlengen, worden net als vóór het niveaudecreet helemaal niet meegeteld in de omkaderingsberekening.

Brussel

Ook vóór het niveaudecreet genoten Brusselse academies voordelen op het vlak van omkadering en schoolbevolkingsnormen. Dergelijke gunstmaatregelen bestaan ook in andere onderwijsniveaus en dragen bij tot de versterking van het Nederlandstalige onderwijs in Brussel.

Het niveaudecreet vervangt het veelvoud van Brusselvoordelen door één wegingsfactor, gekoppeld aan de leerlingen. Voortaan vormen niet langer "leerlingen die les volgen in een instelling waarvan de hoofdzetel gelegen is in Brussel" maar "leerlingen die effectief alle lessen volgen in een vestigingsplaats in Brussel" de berekeningsbasis. Op die manier wordt de regelgeving eenvoudiger en billijker, er is niet langer oneerlijke concurrentie met academies in de Rand. Het totale volume bijkomende lestijden dat naar Brusselse academies gaat, blijft minstens behouden.

Dunbevolkte gebieden

Het niveaudecreet voorziet voor dunbevolkte gebieden, dit zijn gemeenten met minder dan 200 inwoners per km², bijkomende omkadering. Leerlingen die in deze gebieden hun opleiding volgen, worden bij de toekenning van omkadering extra gewogen. Deze maatregel moet ertoe leiden dat ook de vestigingsplaatsen van academies in dunbevolkte gebieden leefbaar blijven.

Omkadering van leeractiviteiten op maat

Een academie kan een gedeelte van haar omkadering voor onderwijzend personeel inzetten om leeractiviteiten op maat te organiseren. Zij bepaalt dit aandeel vrij, maar kan maximaal 5 percent van de omkadering op die manier benutten.

Overige personeelsomkadering: administratief en bestuurspersoneel

Het niveaudecreet behoudt de huidige berekening van het administratief en bestuurspersoneel.

Werkingsmiddelen

Ook de berekening en toekenning van de algemene werkingstoelagen, zowel voor de gesubsidieerde academies als de academies van het GO! wordt behouden. Alle overige toelagen, waarbij het dko zich inschrijft in een niveauoverschrijdende regelgeving zoals ICT en nascholing blijven ongewijzigd. Voor de gesubsidieerde academies voorziet het niveaudecreet een verrekening van de uitbetaling van de werkingsmiddelen met de inning van de inschrijvingsgelden (cf. hoofdstuk 6).

Inschrijvingsgeld (hoofdstuk 6)

Het niveaudecreet behoudt de huidige tariefstructuur van het inschrijvingsgeld, maar zet in op een vermindering van de administratieve lasten zowel voor de leerlingen als voor de academies. Deze doelstelling past in het streven naar (administratieve) vereenvoudiging en transparantie die het regeerakkoord en de beleidsnota uitademen, zowel voor de leerling als voor de academie en het schoolbestuur. In die zin sluit deze doelstelling ook aan bij Operatie Tarra, waarmee de Vlaamse overheid planlast in het onderwijs wil aanpakken.

Zo maakt het niveaudecreet het mogelijk om een deel van de inschrijvingsgelden met de werkingsmiddelen te verrekenen, zodat de academies enkel nog het bedrag moeten doorstorten dat overeenkomt met het totaal bedrag aan ontvangen inschrijvingsgelden, verminderd met het bedrag aan werkingsmiddelen waar ze recht op hebben. De Vlaamse overheid hoeft de werkingsmiddelen niet meer afzonderlijk betalen aan de academies. Dat vermindert niet alleen de geldstromen tussen overheid en academies, maar laat de academies ook veel sneller over hun werkingsmiddelen voor dat schooljaar beschikken: bij het begin van het schooljaar in plaats van januari. Deze vereenvoudiging komt tegemoet aan de opmerkingen in een thema-audit over debiteurenbeheer van IAVA in 2011 en de aanbevelingen in een rapport van het Rekenhof van 2013 over een systeemonderzoek van de inschrijvingsgelden in het dko en de algemene verzuchting naar meer financiële orthodoxie bij het inningsproces.

Het niveaudecreet behoudt de categorieën van rechthebbenden op het verminderde inschrijvingsgeld: personen met een geringe financiële draagkracht, personen met een beperking, maar ook alle volwassenen onder de 25 jaar. Jongeren hebben ook recht op vermindering als zij ten laste zijn van een persoon die behoort tot één van die categorieën. Het niveaudecreet voegt de verhoogde verzekeringstegemoetkoming toe als criterium om die geringe financiële draagkracht aan te tonen. Mensen met een verhoogde verzekeringstegemoetkoming kunnen ook in één van de andere categorieën onder gebracht worden. Het afzonderlijk vermelden van de verhoogde verzekeringstegemoetkoming vermindert de bewijslast voor de

rechthebbende. De verhoogde verzekeringstegemoetkoming wordt automatisch toegekend aan de rechthebbende die zijn recht eenvoudig kan aantonen op basis van de cijfercode vermeld op klevers van het ziekenfonds.

Net als vóór het niveaudecreet zullen jongeren vermindering genieten als ze zich voor meer dan één domein inschrijven of als een ander lid van hun leefeenheid al het inschrijvingsgeld betaald heeft.

In tegenstelling tot de eerdere regelgeving, verwijst het niveaudecreet in de afbakening van de vermindercategorieën enkel naar de rechthebbenden op zich en niet langer naar een 'attest van een bevoegde instantie'. Om in aanmerking te komen voor het verminderd inschrijvingsgeld moet een leerling behoren tot één van de categorieën of ten laatste zijn van een persoon die daartoe behoort.

De manier waarop een leerling zijn recht moet aantonen, zal afzonderlijk in een besluit van de Vlaamse Regering geregeld worden. Daardoor kan die regeling niet alleen sneller geactualiseerd worden maar kan de Vlaamse Regering ook specifieke maatregelen nemen om de bewijslast voor de leerlingen terug te dringen. Mensen met een geringe financiële draagkracht of personen met een handicap hebben ook in andere maatschappelijke domeinen recht op korting: toerisme, cultuur, sport. De Vlaamse Regering kan gebruik maken van de gangbare bewijsstukken en vermijden dat rechthebbenden telkens een ander document moeten voorleggen.

Het niveaudecreet laat toe dat de Vlaamse overheid op termijn evolueert naar een automatische toekenning van rechten. Dan hoeft de leerling zelf niet langer zelf bewijsstukken te leveren. Via koppeling tussen rijksregistergegevens van de leerling en de kruispunt databank zou een academie bij de inschrijving zelf kunnen nagaan of een leerling in aanmerking komt voor het verminderde tarief.

Bijdrageregeling

Naast het inschrijvingsgeld moeten leerlingen vaak naargelang de aard van de opleiding allerlei benodigdheden en materialen aanschaffen, bv. de huur of aankoop van een muziekinstrument, camera, schildersbenodigdheden, danskledij. De meerderheid van de academies leveren momenteel al inspanningen om de private kosten voor de leerlingen terug te dringen. Zo verhuren academies muziekinstrumenten aan hun leerlingen of kopen bepaalde materialen in grote hoeveelheden aan waardoor de kostprijs voor de leerling kan dalen of ze stellen hun infrastructuur gratis of tegen een beperkte bijdrage ter beschikking (bv. digitale fotoprinters, kunstbibliotheek, partituren, ...).

Een kleine helft van de academies vraagt bij de inschrijving naast het inschrijvingsgeld dat de Vlaamse overheid oplegt nog een bijkomend bedrag voor cursusmaterialen, boeken en kopieën. De hoogte van het gevraagde bedrag varieert, maar is in de meerderheid van de gevallen niet meer dan 20 euro¹⁶. Ook de bijdrage aan beheersvennootschappen van auteurs- en reprografierechten wordt vaak doorgerekend naar de leerlingen. Sommige academies vragen ook aan niet-inwoners een zogenaamde retributiebijdrage. Het niveaudecreet laat toe dat academies nog een dergelijk surplus kunnen vragen bovenop de wettelijk bepaalde

¹⁶ Vermeersch L., Capéau B., Van Itterbeeck K. en Groenez S., *Wie speelt de eerste viool? Gedifferentieerde inschrijvingsgelden en participatie aan het deeltijds kunstonderwijs*, Onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, HIVA 2011

tarieven. Net als in het volwassenenonderwijs voorziet het niveaudecreet dat academies die bijdrage en de kosten die zij noodzakelijk vinden voor de opleiding vóór de inschrijving aan de leerlingen meedelen. Een bijkomende bijdrage mag evenwel de participatiekansen van de leerling niet in het gedrang brengen.

Het niveaudecreet maakt het mogelijk dat leerlingen in het dko ook leeractiviteiten op maat kunnen volgen.

Het schoolbestuur kan de leeractiviteiten op maat uiterst flexibel organiseren. Het kan gaan om korte modules of lessenreeksen die gedurende enkele weken plaats vinden. De intensiteit en duur van de leeractiviteiten die een leerling volgt, kan dus sterk variëren. Hiervoor tarieven vastleggen, zou leiden tot een uitgebreide en complexe regelgeving. Het niveaudecreet laat de schoolbesturen daarom vrij om zelf een bijdrageregeling uit te werken en de tarieven te bepalen.

Invulling van het onderwijslandschap dko (hoofdstuk 7)

De vrijheid van onderwijs impliceert dat de Vlaamse overheid het vrije initiatief om dko aan te bieden niet alleen als theoretisch uitgangspunt aanneemt maar ook in de praktijk respecteert. Door voldoende middelen te investeren garandeert de Vlaamse Overheid de toegankelijkheid en kwaliteit voor alle kinderen, jongeren en volwassenen. Dko is geen leerplichtonderwijs. Toegankelijkheid heeft een andere draagwijdte dan in het basis- of secundair onderwijs. De leerling (en zijn ouders) kiest ervoor om al dan niet een dko-opleiding te volgen. De Vlaamse overheid moet leerlingen in staat stellen om die keuze te maken en dus gelijke participatiekansen waarborgen, zij moet echter niet garanderen dat iedereen effectief aan het dko deelneemt. Bovendien kan een overheid de vrijheid van onderwijs inperken in functie van het algemeen belang, zoals het doelmatig inzetten van middelen en waarborgen van de onderwijskwaliteit.

Het arrest 44/2005 van het Grondwettelijk Hof van 23 februari 2005, zegt hierover het volgende:

" Artikel 24, §1, eerste lid van de Grondwet waarborgt de vrijheid van onderwijs. De bij die bepaling gewaarborgde vrijheid is evenwel niet onbegrensd en staat niet eraan in de weg dat de decreetgever, met het oog op het algemeen belang en het verzekeren van de kwaliteit van met overheidsmiddelen verstrekt onderwijs, bepaalde voorwaarden oplegt die de vrijheid van onderwijs beperken. Dergelijke maatregelen kunnen als dusdanig niet worden beschouwd als een inbreuk over de vrijheid van onderwijs. Dit zou wel het geval zijn, wanneer zou blijken dat de concrete beperkingen die aan die vrijheid worden gesteld, niet adequaat of onevenredig zouden zijn ten aanzien van het nagestreefde doel".

Door programmatie- en rationalisatievoorwaarden vast te leggen, kan de Vlaamse overheid de mogelijkheden die schoolbesturen hebben om dko-aanbod te organiseren in meerdere of mindere mate mogelijk maken.

Het niveaudecreet heft de programmatiestop op zodat schoolbesturen hun opleidingsaanbod kunnen actualiseren en waar nodig blinde vlekken kunnen invullen door nieuwe vestigingsplaatsen op te richten.

Het hoofdstuk over programmatie en rationalisatie heeft verschillende facetten die achtereenvolgens kort worden toegelicht en gemotiveerd.

- de erkenning van academies;
- de inplanting van de vestigingsplaatsen: waar kunnen leerlingen dko volgen?;
- de spreiding van het aanbod: welke opleidingen kunnen ze in een bepaalde academie volgen?;
- de rol van de Vlaamse overheid: hoe bevordert de Vlaamse overheid de optimale invulling van het landschap?;
- bestuurlijke aspecten: hoe verhouden schoolbesturen zich tot elkaar en hoe verhouden schoolbesturen zich tot gemeentes die zelf geen schoolbestuur zijn?.

De erkenning van academies

Vóór het niveaudecreet bestond er voor dko geen regelgeving op basis waarvan academies erkend konden worden. Er was ook geen verschil tussen erkenning en financiering of subsidiëring.

Het niveaudecreet maakt een onderscheid tussen erkennings- en financierings- of subsidiëeringsvoorwaarden. Een academie kan voortaan erkend worden zonder te worden gefinancierd door de Vlaamse overheid, bv. wanneer ze voldoet aan kwalitatieve normen maar niet aan kwantitatieve normen. Wanneer een academie niet meer voldoet aan kwalitatieve voorwaarden, wat tot uiting komt in een negatief doorlichtingsverslag, of aan kwantitatieve eisen, het niet bereiken van de programmatiernorm in een oprichtingsperiode of de rationalisatiernorm in andere periodes, kunnen de erkenning en/of de financiering van de academie worden opgeheven.

De inplanting van de vestigingsplaatsen (waar?)

Een vestigingsplaats waar een academie een bepaald structuuronderdeel organiseert, dit is meestal de graad van een domein, wordt het ankerpunt voor de regelgeving over de geografische spreiding van het dko. In het niveaudecreet verdwijnt het verschil tussen oude en nieuwe filialen, alsook het verschil tussen filialen en vestigingsplaatsen. Voor de oprichting van nieuwe vestigingsplaatsen zullen programmatie- en afstandsnormen gelden. Een gevarieerd normenstelsel zorgt voor objectieve maatstaven.

Het niveaudecreet bepaalt niet langer in welke gemeente het schoolbestuur een bepaald structuuronderdeel kan organiseren. Zolang de schoolbevolkingsnormen gehaald worden en de afstandsnormen gerespecteerd zijn, kan het schoolbestuur het structuuronderdeel in een vestigingsplaats naar keuze organiseren. In tegenstelling tot de eerdere regelgeving is het schoolbestuur daardoor niet langer verplicht om een bepaald aanbod enkel in de gemeente van de hoofdinstelling te organiseren. Vestigingsplaatsen in gemeenten rond de hoofdinstelling hoeven zich niet langer te beperken tot een aanbod voor lagereschoolkinderen. De normen worden bovendien voldoende gedifferentieerd waardoor schoolbesturen de kans krijgen om ook in minder dichtbevolkte gebieden een aanbod uit te bouwen.

Schoolbesturen kunnen daardoor korter op de bal spelen: ze kunnen opportuniteiten op vlak van infrastructuur beter benutten, bv. multifunctionele schoolinfrastructuur, culturele infrastructuur. Ze kunnen ook beter inspelen op de verplaatsingsmogelijkheden van de leerlingen.

Een academie zal haar werkingsgebied kunnen uitbreiden en op die manier blinde vlekken opvullen. Daarbij zal het schoolbestuur moeten nagaan of het leerlingenpotentieel in die gemeente voldoende groot is om de programmaticnormen te halen. Het aantal inwoners, leerplichtige inwoners of schoolgaande jeugd kan daartoe een indicator vormen. Dergelijke omgevingskenmerken worden evenwel niet in de regelgeving opgenomen.

Net als voorheen zullen schoolbevolkingsnormen de schaalgrootte bewaken. In de toekomst zal er daarbij een onderscheid gemaakt worden tussen dunbevolkte gebieden met minder dan 200 inwoners per km² en gebieden met meer dan 200 inwoners per km².

Een nieuw gegeven voor het dko zijn de afstandsnormen. In de toekomst zullen de nieuwe vestigingsplaatsen van een bepaalde academie op voldoende afstand van vestigingsplaatsen van een andere academie moeten liggen. Deze normen garanderen de rationele spreiding van de nieuwe vestigingsplaatsen. Alleszins mogen afstandsnormen de toegankelijkheid van het dko niet verminderen. Onderzoekers hebben het effect van de afstand op de deelnamekans van de leerlingen gemeten in relatie tot hun leeftijd en studiekeuze¹⁷. De afstandsnormen zijn op basis van die onderzoeksresultaten bepaald. Omdat voor structuuronderdelen die door volwassenen bevolkt worden, bijvoorbeeld de 4^e graad beeldende en audiovisuele kunsten, hogere afstandsnormen gelden, ontstaat voor dat aanbod in het landschap een lagere densiteit dan voor het aanbod voor kinderen of jongeren.

Op basis van de afstandsnormen kan een schoolbestuur zelf nagaan waar welke oprichting mogelijk is. Het schoolbestuur hoeft zich niet langer inhoudelijk te verantwoorden waarom het een oprichting op die locatie zinvol vindt.

Het geheel van normen dat op een reeks oprichtingen en instandhoudingen van toepassing is, vormt een normenstelsel. Met het oog op een coherente en eenvoudige regelgeving kent het normenstelsel niet te veel verschillende waarden en staan de waarden in een onderling logisch verband. Zo is er een constante verhouding van 300% tussen de rationalisatienormen en programmaticnormen voor domeinen.

Naast de normen voor structuuronderdelen per vestigingsplaats zullen een beperkt aantal overkoepelende normen voor academies en domeinen gelden. Deze normen bewaken de schaalgrootte van de academies. Voldoende schaalgrootte garandeert het doelmatig inzetten van de middelen, met name de aanstelling van personeel, en bevordert de kwaliteit van het onderwijs. Academies met een redelijke omvang kunnen in de verschillende domeinen meerdere leerkrachten aanstellen. Dat bevordert het teamwerk in het onderwijs en het uitwisselen van expertise. De leerkrachten vormen een lerend netwerk.

Het niveaudecreet heeft niet de bedoeling om het bestaande landschap te rationaliseren. De rationalisatienormen zijn zo bepaald dat alle 168 academies als zelfstandige entiteit kunnen blijven bestaan.

---

¹⁷ Deeltijds kunstonderwijs, analyses van aanbod, afstand en de participatiegraden, Steven Groenez, Thomas Wouters, Lode Vermeersch, Onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, HIVA, 2017

De spreiding van het opleidingsaanbod (wat?)

Naar analogie van het volwassenenonderwijs introduceert het niveaudecreet de term 'onderwijsbevoegdheid', de toelating om een bepaalde optie of muziekinstrument te organiseren. Eens een academie de onderwijsbevoegdheid verworven heeft, kiest ze zelf waar zij een bepaalde optie of muziekinstrument wil organiseren. Uiteraard kan de academie een optie of muziekinstrument enkel organiseren in een vestigingsplaats waar een structuuronderdeel georganiseerd mag worden waarin de optie of muziekinstrument voorkomt. Zo kan de optie schilderkunst kan enkel voorkomen in een vestigingsplaats waar de 4^e graad beeldende en audiovisuele kunsten georganiseerd wordt.

Het verlenen van onderwijsbevoegdheid wordt een bevoegdheid van de Vlaamse Regering. Het decreet voorziet daarvoor een delegatie.

Het dko biedt een groot aantal zeldzame muziekinstrumenten en opties aan: bv. gamba, polychromie, kantwerk. Omwille van hun waarde voor het immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen is het belangrijk dat academies ze blijven aanbieden, hoe weinig leerlingen er ook voor kiezen. Anderzijds is voor deze zeldzame opties een lagere spreidingsgraad te verantwoorden. Dat hoeft niet in tegenspraak te zijn met het bevorderen van gelijke participatiekansen.

Andere vrij zeldzame muziekinstrumenten die niet tot ons eigen immaterieel erfgoed behoren zoals saz en ud, verrijken het eigen klankenpalet en dragen bij tot integratie van inwoners met migratieachtergrond.

Het dko heeft de maatschappelijke verantwoordelijkheid om artistieke opleidingen voor alle belangstellenden te voorzien. Het aanbod moet in alle academies voldoende rijk en gevarieerd zijn, zodat alle leerlingen er hun gading in kunnen vinden. De overheid hoeft echter niet te garanderen dat iedereen toegang heeft tot een zeer specifiek aanbod dichtbij huis. Het niveaudecreet maakt het daarom mogelijk om het opleidingsaanbod in te delen in een basisaanbod of een uniek aanbod. Op advies inspectie zal de Vlaamse Regering een lijst vastleggen met unieke en niet-unieke opties en muziekinstrumenten.

De rol van de Vlaamse overheid

Bij de oprichting en instandhouding van vestigingsplaatsen gaat de Vlaamse overheid na of er voldaan is aan de verschillende kwalitatieve en kwantitatieve voorwaarden.

Met het oog op kwaliteitsvol onderwijs gaat de onderwijsinspectie na of het dko georganiseerd wordt in veilige, hygiënische gebouwen die bovendien voldoende uitgerust zijn voor het kunstonderwijs. Voor de bestaande vestigingsplaatsen maakt de kwaliteitstoets van de infrastructuur deel uit van de doorlichting (cf. onderzoek bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne).

Voor de erkenning van nieuw opgerichte structuuronderdelen is afgestemd op het Decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van het onderwijs. Het gaat daarbij om infrastructuurvereisten en schooluitrusting maar ook andere facetten zoals het organiseren van het onderwijs volgens een wettelijk bepaalde structuur,

de naleving van internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen op het gebied van de rechten van de mens en van het kind in het bijzonder, de bepalingen inzake de einddoelen naleven, de taalregeling in het onderwijs respecteren enz.

De Vlaamse overheid beoordeelt programmatieaanvragen niet langer op hun artistieke en pedagogische meerwaarde. Die inschatting behoort voortaan volledig tot de autonomie van het schoolbestuur. De administratieve belasting voor de schoolleiding die nu gepaard gaat met de afwijkingen van de programmatiestop wordt drastisch terugschroefd. De programmatieprocedure wordt flink ingekort. Vóór het niveaudecreet moesten schoolbesturen hun aanvragen voor filialen, studierichtingen en graden vóór 1 maart indienen. Vóór 30 november moesten ze hun aanvraagdossier voor het vormen van een kunstacademie indienen. Voortaan beperkt de Vlaamse overheid zich tot het nagaan of de academie of het onderdeel ervan dat een schoolbestuur wil oprichten, voldoet aan de normen, in eerste instantie zijn dat de afstandsnormen. De toets aan de programmatienormen volgt gaandeweg naarmate de academie of het onderdeel ervan uitgebouwd wordt.

De Vlaamse overheid zal de schoolbesturen daarbij ook beleidsmatig ondersteunen. Via een digitale interface (cf. project dataloop) reikt de Vlaamse overheid beleidsrelevante gegevens aan bijvoorbeeld leerlingenaantallen per structuuronderdeel en vestigingsplaats, leerlingenkenmerken (koppeling met bao en so), in- en uitstroom, woonplaats van de leerlingen, waar lopen ze school, rekruteringspotentieel van een wijk en regio. Op die manier kunnen schoolbesturen onderbouwde keuzes maken over de inplanting van de vestigingsplaatsen en de spreiding van hun opleidingsaanbod.

Voor het verwerven van onderwijsbevoegdheid voor opties en muziekinstrumenten blijft wel nog een aanvraag nodig.

Bestuurlijke aspecten

De Vlaamse overheid stelt zich terughoudend op in de manier waarop lokale schoolbesturen zich organiseren en hun onderlinge verhoudingen regelen.

Er worden geen territoria afgebakend waarbinnen schoolbesturen kunnen opereren. In antwoord op een vraag van de VLOR kan een academie vrij vestigingsplaatsen oprichten zonder hierbij te moeten voldoen aan de afstandsnormen, die enkel van toepassing zijn ten opzichte van andere academies met eenzelfde aanbod. Indien meer schoolbesturen hetzelfde structuuronderdeel willen organiseren, is dat mogelijk zolang de afstandsnormen en de schoolbevolkingsnormen gehaald worden.

Het vormen van kunstacademies waardoor podiumkunsten en beeldende en audiovisuele kunsten in één instelling terecht komen, wordt voortaan aan de eigen overwegingen van het schoolbestuur overgelaten.

Gemeentebesturen die zelf geen schoolbestuur zijn maar op wiens grondgebied een schoolbestuur een aanbod organiseert of programmeert, ook wel filiaalgemeenten genoemd, investeren vaak heel wat in het dko: schoolinfrastructuur, toezichts- en administratief personeel. De Vlaamse overheid interfereert niet in de manier waarop het schoolbestuur zijn betrekkingen met deze gemeentebesturen regelt. Voor zover

zij dat wenselijk achten, kunnen gemeentebesturen gebruik maken van de mogelijkheden die het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking biedt. De mate waarin gemeentes tot samenwerking overgaan, bepalen ze zelf. De Vlaamse overheid zal niet langer een stimuleringsbeleid voeren.

Samenwerking tussen academies, scholen en instellingen voor hoger onderwijs (hoofdstuk 8)

Strategische doelen

Kunst- en cultuureducatie zijn een essentieel onderdeel van het onderwijs in die zin dat ze bijdragen tot de realisatie van de fundamentele opdracht van onderwijs: de persoonlijke en sociale ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Die doelstelling past binnen de bredere maatschappelijke evolutie van toenemende diversiteit, mondialisering, laaggeletterdheid, talendiversiteit en toenemende prestatiedruk en verwachtingen in het onderwijs. Elke leerling moet via cultuur en kunst op school de kans krijgen om zijn talenten te ontplooiën en cultureel zelfbewustzijn te ontwikkelen. In het Europese sleutelcompetentiemodel vinden we aanknopingspunten voor cultuur op school in alle acht sleutelcompetenties, met bijzondere aandacht in de sleutelcompetentie 'cultureel bewustzijn en expressie'. Die 8^e sleutelcompetentie is onder gezamenlijk Vlaams-Nederlands voorzitterschap op Europees niveau uitgediept in een OMC-groep en heeft een rapport met een reeks aanbevelingen opgeleverd¹⁸.

De resultaten van het onderzoek Cultuur in de Spiegel zijn in voorjaar van 2016 opgeleverd. Ze vormen een bijdragen tot verbindend referentiekader voor de conceptualisering van kunst en cultuur in het basisonderwijs, het gemoderniseerde secundair onderwijs, zowel de basisvorming als de specifieke vorming, het deeltijds kunstonderwijs en de lerarenopleiding. Het kader biedt zowel aanknopingspunten voor een brede inbedding van cultuur in het hele onderwijscurriculum en in alle vakken als voor een vakspecifieke, kunst- en cultuur-gerelateerde invulling. Gelijktijdig met deze denkoefening loopt de herwerking van de eindtermen, waarin de uitwerking van de 8^e Europese sleutelcompetentie wordt opgenomen.

Het niveaudecreet wil het voor de hand liggende partnerschap tussen de academies en hun naburige scholen structureel verankeren en ondersteunen. Het niveaudecreet creëert een kader om die samenwerking vorm te geven uitgaande van de vrijheid van onderwijs. Het niveaudecreet stimuleert beide partners om een samenwerking aan te gaan met elkaar en voorziet daarvoor incentives. Samenwerking blijft echter steeds een vrijwillige keuze van zowel de academie als de school.

Het niveaudecreet wil door samenwerking de volgende doelstellingen realiseren:

- het verhogen van het cultureel bewustzijn van kinderen en jongeren;

---

¹⁸ , Open Method of Coordination Working Group of EU member states' experts on 'cultural awareness and expression'

- bij de leerkrachten kleuter- en leerplichtonderwijs inzicht en expertise inzake cultuuronderwijs verhogen en artistieke competenties versterken;
- bij de dko-leerkrachten inzicht en expertise verhogen om met gepaste methodieken in te spelen op de culturele en sociaal-economische diversiteit van kinderen en jongeren.

Daartoe voorziet het niveaudecreet een structurele ondersteuning in de vorm van omkadering en werkingsmiddelen. Het niveaudecreet wil de ondersteuning in de toekomst beter spreiden. De verdeling van een globaal volume middelen, zowel lestijden als werkingsmiddelen, over de lokale samenwerkingsinitiatieven zal gebeuren via een jaarlijkse gunningsprocedure met juryronde. De samenwerkingsinitiatieven kunnen maximaal drie schooljaren ondersteuning genieten. Op die manier ontstaat er meer rotatie in de overheidssteuning waardoor meer academies en scholen er een beroep op kunnen doen.

De samenwerkingsinitiatieven beogen een duurzaam effect. Het niveaudecreet voorziet intensieve ondersteuning gedurende 3 schooljaren: omgerekend 80 lesactiviteiten per schooljaar voor elke klasgroep. Door de intensieve contacten met de academie en andere lokale, makkelijk bereikbare culturele partners wordt de basis gelegd voor een structurele wisselwerking tussen de school en haar culturele omgeving.

Operationele uitwerking

De academie kan leerkrachten inzetten op school. Als kunstenaar-in-de-klas bevorderen ze de toeleiding van leerlingen naar het dko en versterken de competenties van leerkrachten op het vlak van cultuuronderwijs. Leerlingen kunnen in de vertrouwde omgeving van hun school kennis maken met het dko en de leerkrachten van de academie. Zonder een dwingende resultaatsverbintenis voorop te stellen inzake toeleiding vormen de leeractiviteiten een laagdrempelige opstap naar het dko, in het bijzonder voor leerlingen uit kwetsbare milieus voor wie kunstonderwijs minder vanzelfsprekend is.

De samenwerking is vooral lokaal verankerd: een school en een academie die zich in elkaars nabijheid bevinden vormen de motor, maar ook andere relevante partners kunnen zich hierbij aansluiten, bijvoorbeeld culturele partners of lokale kansenverenigingen.

Het niveaudecreet laat toe dat de samenwerking de lokale dynamiek van scholen en academies kan volgen. De samenwerkingspartners hebben veel autonomie om de samenwerking zelf vorm te geven. Zo kunnen ze leeractiviteiten flexibel inplannen over de loop van het schooljaar.

Het globale beschikbare volume omkaderingsmiddelen zal de vorm aannemen van een puntenenveloppe. Een dergelijk systeem laat een flexibel personeelsbeleid toe. In samenspraak met de school kan de academie heel gericht bepaalde profielen inzetten. Ze kan ook variëren in de verloning die aan een bepaalde opdracht in het samenwerkingsinitiatief gekoppeld wordt. Een puntensysteem waarbij leerkrachten met een hogere verloning meer punten vereisen, kan die flexibiliteit opvangen. Ook vóór het niveaudecreet werkten de tijdelijke projecten kunstinitiatie met een dergelijk puntensysteem.

Het niveaudecreet voorziet een delegatie om de aanvraag- en beslissingsprocedure verder uit te werken in een Besluit van de Vlaamse Regering. Het is de bedoeling om de aanvraag- en gunningsprocedure via een digitaal platform te laten verlopen, met name cultuurkuur.be. Dit platform bevindt zich op het kruispunt van onderwijs en cultuureducatie en biedt scholen en culturele actoren geïntegreerde informatie over activiteiten, subsidies, onderzoeken, praktijkvoorbeelden over cultuureducatie. Op die manier draagt het bij tot kennisuitwisseling tussen alle betrokkenen.

Impactanalyse (samenvatting van de RIA)

In tegenstelling tot bijvoorbeeld het basisonderwijs heeft het dko tot nu toe geen eigen niveaudecreet. De huidige regelgeving voor het deeltijds kunstonderwijs is verspreid over verschillende decreten en besluiten. Het huidige regelgevend kader is bovendien verouderd en sluit niet meer aan bij de huidige dynamiek van het dko. De belangrijkste regelgevende teksten dateren van 31 juli 1990. Leerkrachten hebben daardoor te weinig ruimte voor nieuwe pedagogische inzichten of actuele ontwikkelingen in de kunsten. Bijvoorbeeld, leertrajecten uitbouwen waarbij rekening gehouden wordt met de eigenheid van elke leerling is quasi onmogelijk binnen de huidige regelgeving.

Onderzoek over studiekeuze en leerloopbanen toont aan dat leerlingen over het algemeen tevreden zijn of tevreden terugblikken op hun dko-deelname (HIVA, VUB 2016). Toch zijn er ook aandachtspunten. Onderzoek over de leerloopbanen van leerlingen in de periode van 2001-2002 tot 2014-2015 vertoont een vrij grote drop-out. Omgekeerd zijn er heel wat leerlingen die studievertraging oplopen, vooral in het laatste gedeelte van het leertraject. Op basis van de drempels die participatie bemoeilijken, adviseren onderzoekers om meer te werken op maat in de organisatie van het deeltijds kunstonderwijs.

De inbedding van het dko in onderwijs impliceert dat het grondwettelijke principe van de vrijheid van onderwijs (art. 24) ook van toepassing is. Die vrijheid heeft twee aspecten: de vrijheid van een organisator om onderwijs aan te bieden of de vrijheid van de leerling om zich in te schrijven in de school van zijn keuze. In de praktijk slaagt de huidige regelgeving er niet in om deze vrijheid in het dko ten volle te waarderen. Een strikte programmatieregelgeving laat de invulling van blinde vlekken slechts in zeer beperkte mate toe. De programmatiestop die sinds 2010 van kracht is, heeft de mogelijkheden om nieuw aanbod op te richten nog verder ingeperkt. De afstand van de vestigingsplaats tot de woonplaats is bepalend voor de participatiekansen van leerlingen. Vooral voor lagere schoolkinderen weegt deze factor door. De ongelijke spreiding van vestigingsplaatsen leidt daardoor tot een ongelijke participatiegraad naargelang de gemeente of regio.

De voor- en nadelen van de nuloptie en de drie beleidsopties worden afgewogen voor acht verschillende doelgroepen. De huidige leerlingenpopulatie wordt verdeeld in jongeren en volwassenen. Daarnaast bekijken we de potentiële populatie. Dat zijn jongeren en volwassenen die aan de toelatingsvoorwaarden voldoen, maar door situationele (bv. bereikbaarheid van het aanbod) of institutionele drempels (organisatie van het onderwijs) toch niet deelnemen. Naast de deelnemers hebben we in de effectenafweging aandacht voor de

organisatoren van het deeltijds kunstonderwijs. Dit zijn de leerkrachten, de directeurs en administratieve personeelsleden maar ook de schoolbesturen. De mate waarin zij menen positieve of negatieve effecten te ervaren, is erg bepalend voor het draagvlak voor de nieuwe regelgeving. Ten slotte besteden we aandacht aan de effecten op de Vlaamse overheid zelf. De Vlaamse overheid is de belangrijkste financier van het deeltijds kunstonderwijs.

De gekozen beleidsoptie staat voor de middenweg tussen een louter juridisch-technische codificatie van de huidige regelgeving en een fundamentele hervorming. Het niveaudecreet beoogt een inhoudelijke actualisatie van de einddoelen en de opleidingenstructuur, maar sluit al bij al nog goed aan bij het dko zoals het vandaag georganiseerd wordt. Dat zorgt bij leerkrachten en directeurs voor stabiliteit en bijgevolg meer draagvlak. De nieuwe regelgeving gaat verder dan een juridisch-technische operatie, zo introduceert het niveaudecreet een aantal organisatorische versoepelingen, zoals mogelijkheden voor studiespreiding. Deze verhogen de toegankelijkheid van het dko. Ook de opheffing van de programmatiestop waardoor schoolbesturen hun aanbod inhoudelijk kunnen actualiseren en blinde vlekken in hun werkingsgebied opvullen zal de participatiekansen van leerlingen ten goed komen, in het bijzonder die van jongeren. De lokale samenwerkingsinitiatieven met het bao en so kunnen een toeleidend effect hebben op jongeren die tot nu toe niet in aan het dko deelnamen.

B. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk I. Inleidende bepalingen

Artikel 1. Dit artikel heeft geen toelichting nodig.

Art. 2. Dit artikel heeft geen toelichting nodig.

Art. 3. Dit artikel definieert een aantal begrippen die in dit niveaudecreet gebruikt worden. Enkel de begrippen die meermaals in het niveaudecreet voorkomen, worden in dit artikel gedefinieerd. Begrippen die slechts eenmalig voorkomen, worden in de betreffende artikelen zelf gedefinieerd.

De meeste van de definities vergen geen nadere toelichting. Ze stemmen overeen met het begrippenkader dat binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming ontwikkeld werd. Daarbij wordt een grotere eenheid van begrippen over de onderwijsniveaus vooropgesteld. Zo wordt de term 'uur-leraar' vervangen door 'lestijd'.

Tegelijk wordt een overgang gemaakt van verouderde terminologie naar een meer hedendaagse terminologie of de termen die in andere regelgeving gangbaar zijn. Zo zullen afgestudeerde leerlingen voortaan een 'bewijs van beroepskwalificatie'

ontvangen in plaats van een 'getuigschrift'. De term 'inrichtende macht' wordt vervangen door 'schoolbestuur'. De bestuurlijke entiteit die het deeltijds kunstonderwijs organiseert werd in de voorgaande regelgeving een 'instelling' genoemd. Het niveaudecreet kiest voor de specifieke term 'academie' die ook in de sector zelf het meest gangbaar is.

Er worden ook een aantal begrippen ingevoerd die nieuw zijn. Er zijn ook begrippen die een andere betekenis krijgen. Zo wordt het dko voortaan ingedeeld in vier artistieke 'domeinen' met daarbinnen 'studierichtingen'. De term 'studierichting' werd voorheen gebruikt voor de primaire indeling. De studierichting verwijst naar een leertraject binnen een domein waarvoor eigen einddoelen gelden.

Het begrip 'opleiding' verwijst naar de kleinste mogelijke inhoudelijke indeling van het dko, maar is uitdrukkelijk gerelateerd aan het perspectief van de leerling. Zo kiest een leerling voor een optie die deel uitmaakt van een studierichting die op haar beurt tot een domein behoort. Het aanbod aan studierichtingen en opties kan bovendien van graad tot graad verschillen, zodat een leerling bij de start van een graad telkens een nieuwe studiekeuze maakt. De 'opleiding' valt dus niet samen met het volledige leertraject dat een leerling in het dko aflegt. Het begrip 'opleiding' valt ook niet samen met het begrip 'optie'. In het domein muziek maakt de leerling een dubbele studiekeuze, hij kiest zowel een optie als een muziekinstrument. Daardoor is piano in de optie jazz en pop een andere opleiding dan saxofoon in de optie jazz en pop.

In het deeltijds kunstonderwijs volgen zowel minderjarige als meerderjarige leerlingen les. Voor minderjarige leerlingen moeten een aantal rechten en plichten gedefinieerd worden ten opzichte van de personen die het ouderlijke gezag over de minderjarige uitoefenen. Voor meerderjarige leerlingen is die toevoeging dan weer overbodig en zelfs storend. Naar analogie van het secundair onderwijs kiest het niveaudecreet voor de term 'betrokken personen'.

Hoofdstuk II. Opdracht en finaliteit van het deeltijds kunstonderwijs

Afdeling 1. Opdracht van het deeltijds kunstonderwijs

Art. 4. Naar analogie van het volwassenenonderwijs bepaalt dit artikel de maatschappelijke finaliteit van het deeltijds kunstonderwijs. De inbedding in het beleidsdomein onderwijs maakt dat het leren centraal staat. Hoewel academies in de praktijk ook een kader scheppen voor kunstbeoefening, ligt de prioriteit bij competentieverwerving.

Door een expliciete verbinding te maken met andere sectoren waarin afgestudeerden van het dko terecht komen, positioneert het dko zich t.o.v. maatschappelijke domeinen waarin kunstbeoefening plaatsvindt.

Wat de leerlingen leren, moet relevant zijn voor de context waarin ze na hun opleiding terecht komen. De meeste leerlingen volgen dko om kunst te beoefenen in de vrije tijd. Daarnaast zijn er leerlingen die aan de slag gaan in een creatief artistiek beroep (bijvoorbeeld stadbeiaardier, kunstambacht, juweelontwerper). Een kleine minderheid stroomt na het deeltijds kunstonderwijs door naar een vervolgopleiding in het hoger kunstonderwijs.

Gelet op die maatschappelijke finaliteit maakt het artikel een verschil tussen de verplichte opdrachten die elke academie moet vervullen en mogelijke opdrachten

die een schoolbestuur kan opnemen. Het organiseren van artistieke opleidingen en het certificeren van de verworven leerresultaten vormen vanzelfsprekend de kerntaak van de academie als onderwijsinstelling. Naar analogie van het volwassenenonderwijs komt er in de opdracht ook expliciet aandacht voor leerloopbaanbegeleiding. Een divers en soepel opleidingsaanbod dat inspeelt op de behoeften van verschillende leerlingenprofielen blijft een maat voor niets als de academie geen adequate maatregelen nemen om leerlingen doorheen hun leerloopbaan en de verschillende keuzemogelijkheden te begeleiden.

Hierin verschilt de toekomstige opdracht niet van de huidige. Ook het brede perspectief blijft behouden. Het dko richt zich zowel tot actieve kunstbeoefenaars als geïnteresseerden in cultuurbeleving en –reflectie. De receptieve opleidingen zoals muziekgeschiedenis verdwijnen niet uit het dko, meer nog, ze zullen ook voor de andere artistieke uitdrukkingvormen mogelijk worden.

Binnen hun curriculumaanbod krijgen academies de ruimte om zeer gericht in te spelen op leervragen van hun leerlingen. Academies kunnen maximaal 5 percent van hun omkaderingsmiddelen inzetten om leeractiviteiten op maat te organiseren die het curriculum verdiepen en verbreden, zowel voor de huidige leerlingen als de afgestudeerden. Academies kunnen met dit aanbod op maat de interdisciplinaire samenwerking tussen de verschillende artistieke uitdrukkingvormen versterken. Cross-overs tussen artistieke disciplines zijn niet meer weg te denken uit de actuele kunstenscene in Vlaanderen. Academies hebben een zeer grote vrijheid over hoe ze die interdisciplinaire samenwerking vormgeven. Ze kunnen de omkaderingsmiddelen benutten voor interdisciplinaire projecten waarin leerlingengroepen uit verschillende artistieke domeinen samenwerken aan één productie of leerkrachten met een verschillende expertise samen les geven (co-teaching). Ook kan er samengewerkt worden over de studierichtingen in eenzelfde domein heen.

Via terugkommomenten kunnen afgestudeerden de band met de academie en de sociale setting behouden.

Ook kunnen deze omkaderingsmiddelen benut worden om in te spelen op vernieuwingen die zich binnen de kunstsector voordoen op vlak van nieuwe technieken, stijldifferentiaties,...

De samenwerkingsinitiatieven die academies kunnen aangaan met scholen voor kleuter- en leerplichtonderwijs in hun omgeving vormt een derde opdracht die academies op vrijwillige basis kunnen opnemen. Het niveaudecreet voorziet voor dergelijke lokale samenwerkingsinitiatieven een structureel kader en incentives, maar legt geen verplichting op.

Met het oog op doelmatig gebruik van Vlaamse overheidsmiddelen verhindert de vijfde paragraaf belangenvermenging tussen academie en andere publieke en private organisaties die onderwijs, educatie of kunstbeoefening organiseren.

Afdeling 2. Einddoelen

Art. 5. In tegenstelling tot andere onderwijsniveaus bestaan er voor het dko geen eindtermen of ontwikkelingsdoelen. In 1990 bij de inwerkingtreding van de huidige regelgeving heeft de Vlaamse overheid minimumleerplannen ontwikkeld. Na 25 jaar zijn die minimumleerplannen sterk verouderd. Daardoor kunnen ze niet meer als ijkpunt voor de onderwijskwaliteit dienen, met als gevolg dat leerkrachten ze niet

als een stevig anker (kunnen) ervaren om hun praktijk op te enten en vorm te geven.

Een coherent kader van einddoelen is essentieel om de kwaliteit en gelijkgerichtheid van het onderwijs veilig te stellen. Geactualiseerde einddoelen laten het dko aansluiten bij de hedendaagse evolutie in de kunsten en de gewijzigde maatschappelijke verwachtingen t.a.v. het dko. De inspectie kan zich beroepen op een duidelijk referentiekader om de kwaliteit van de opleidingen te beoordelen.

In 2012 hebben deskundigen van het hoger kunstonderwijs, het dko, het kunstsecundair onderwijs en de artistieke sector een studieprofiel kunstonderwijs ontwikkeld. Dit studieprofiel vormt de leidraad voor het ontwikkelen van de einddoelen.

Het studieprofiel kunstonderwijs bestaat uit zes kerncompetenties:

- *individuele gedrevenheid tonen*: de leerling vertrouwt op eigen expressiemogelijkheden en wil zijn creatieve resultaten tonen;
- *creëren en (drang tot) innoveren*: de leerling komt actief en uit zichzelf met artistieke vormgevingen, benaderingen en inzichten;
- *vakdeskundigheid inzetten*: de leerling zet verworven kunstvormspecifieke kwaliteiten in bij het gebruik van een artistieke uitdrukkingvorm;
- *onderzoeken*: de leerling analyseert, reflecteert en communiceert over proces en product;
- *relaties bouwen en samenwerken*: de leerling kan eigen talent en deskundigheid ten dienste stellen van het gemeenschappelijk artistiek doel of project;
- *presenteren*: de leerling toont proces en/of product aan een publiek.

Van belang is dat deze zes kerncompetenties vanaf de start het leerproces sturen en stap voor stap tot ontwikkeling komen, geleidelijk en gelijkmatig.

De nieuwe opleidingenstructuur maakt een onderscheid tussen langdurige kwalificerende leertrajecten en kortlopende leertrajecten. De eerste groep vormen de langlopende studierichtingen: zij omvatten vier graden met meerdere leerjaren en leiden tot een erkende beroepskwalificatie. Voor de eerste drie graden worden basiscompetenties vastgelegd. Sommige leerlingen willen zich via het dko gericht voorbereiden op het hoger kunstonderwijs. Het niveaudecreet voorziet voor deze leerlingen geen afzonderlijke leertrajecten maar wel de mogelijkheid om via specifieke einddoelen op die leerbehoefte in te spelen. Naar analogie van het secundair onderwijs worden die doelen specifieke eindtermen genoemd, zonder dat ze volledig samenvallen met de specifieke eindtermen die in het kunstsecundair onderwijs van toepassing zijn. Het ligt voor de hand dat dergelijke doelen hoge eisen stellen aan de leerlingen.

De kortlopende studierichtingen die twee of drie leerjaren duren, zijn niet ingebed in een bepaalde graad. Leerlingen verwerven er een leerbewijs. Hiervoor stelt het schoolbestuur zelf een set van einddoelen samen. Daarvoor maakt het een relevante selectie uit de einddoelen van de studierichtingen in het desbetreffende domein.

Basiscompetenties, specifieke eindtermen en beroepskwalificaties enten zich noodzakelijkerwijze op een artistieke inhoud. Het vermogen tot artistieke creatie kan maar ontwikkeld worden in een creatieproces. De keuze van die artistieke inhoud (bv. repertoire of stroming in de beeldende kunsten of het theater) is van het grootste belang in een artistiek leerproces. Anders dan vandaag het geval is in de minimumleerplannen, worden voortaan enkel de einddoelen die de leerlingen

moeten bereiken vastgelegd. De keuze van de inhoud wordt volledig overgelaten aan de onderwijsverstrekkers zelf. Ook de artistiek-pedagogische methode bepalen zij zelf. Op die manier krijgen leerkrachten alle ruimte om in de keuze van het repertoire en hun didactisch handelen aan te sluiten bij de leefwereld van de leerlingen, maar evenzeer om de horizon te verruimen door repertoire aan te bieden waar ze nog niet mee vertrouwd zijn.

Art. 6. In afwachting van de resultaten van het eindtermendebat dat momenteel gevoerd wordt, wordt in dit decreet de huidige regelgeving inzake het ontwikkelen en goedkeuren van einddoelen gehanteerd. Indien er aan de huidige regelgeving gewijzigd wordt, zal het deeltijds kunstonderwijs hier op afgestemd worden. Naar analogie van het secundair onderwijs, bepaalt de Vlaamse overheid de einddoelen per studierichting en graad. Volgens de gangbare procedures is een geactualiseerde set einddoelen ontwikkeld die tegelijk richting en ruimte geeft aan de onderwijsverstrekkers. De einddoelen weerspiegelen de eigenheid van de studierichting en zorgen tegelijk voor horizontale en verticale samenhang. Tegelijkertijd is er eenheid en gelijkgerichtheid binnen de verschillende studierichtingen in een domein (bv. beeldende kunsten en kunstambachten) en over de opleidingen van verschillende domeinen (bv. woordkunst-drama en dans).

Voor de eerste tot derde graad worden de einddoelen basiscompetenties genoemd. Experts van de onderwijskoepels hebben onder begeleiding van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) een set van basiscompetenties ontwikkeld die aangeven welke competenties op de respectievelijke trappen van het leertraject verworven moeten zijn.

Voor de vierde graad zitten de einddoelen vervat in beroepskwalificaties. Zoals het decreet betreffende de kwalificatiestructuur bepaalt, worden de beroepskwalificaties ontwikkeld door de sector waarin de afgestudeerden terecht komen. Voor het dko is dat socio-culturele sector die de artistieke beroepsbeoefenaars vertegenwoordigt. AHOVOKS heeft dit proces begeleid.

Het niveaudecreet voorziet de mogelijkheid om specifieke eindtermen te ontwikkelen voor leerlingen die zich willen voorbereiden op vervolgonderwijs in de kunsten. De specifieke eindtermen zijn tot op heden nog niet ontwikkeld. Het spreekt voor zich dat dergelijke einddoelen goed aansluiten bij de verwachtingen van het hoger kunstonderwijs, maar ook de verhouding t.o.v. de einddoelen die leerlingen in het secundair onderwijs verwerven moet helder zijn. Het deeltijds kunstonderwijs zal afgestemd worden op de modernisering van het secundair onderwijs. In afwachting hiervan wordt de huidige regelgeving inzake het ontwikkelen van basiscompetenties gehanteerd.

Het initiatiefrecht voor het ontwikkelen van beroepskwalificaties ligt bij de socio-culturele sector, de sectorfondsen en beroepsbeoefenaars van artistieke beroepsbeoefenaars. Het kan voorkomen dat er een opleidingsbehoefte ontstaat waarvoor er nog geen beroepskwalificatie ontwikkeld is. De VLOR is van oordeel dat er voor het domein audiovisuele en beeldende kunsten slechts een beperkt aantal beroepskwalificaties beschikbaar zijn. Om aan deze bezorgdheid tegemoet te komen maakt het vijfde lid het mogelijk voor de Vlaamse Regering om referentiekaders te bepalen die als basis voor de ontwikkeling van basiscompetenties gebruikt kan worden, zodat die opleidingsbehoefte ingevuld kan worden met een gepaste studierichting. Omwille van de coherentie met t.o.v. de andere einddoelen, wordt er gebruik gemaakt van descriptorelementen uit het kwalificatieraamwerk. De betrokken sectoren zullen hierover advies verlenen.

Art. 7. Dit artikel bepaalt net zoals voor de andere onderwijsniveaus de procedure die schoolbesturen moeten volgen als ze willen afwijken van de oplegde einddoelen. De bestaande regeling wordt integraal behouden.

Afdeling 3. Leerplan en artistiek-pedagogisch project

Art 8. De geactualiseerde einddoelen vormen voor leerplanmakers een hefboom om degelijke, coherente leerplannen te ontwikkelen.

In antwoord op een vraag van de VLOR wordt ingegaan op het voorstel dat ieder schoolbestuur over een goedgekeurd leerplan moet beschikken.

De procedure voor leerplanontwikkeling en –goedkeuring die ook voor de andere onderwijsniveaus gangbaar is, wordt hier overgenomen.

Art. 9. De grondwettelijke vrijheid van onderwijs laat toe dat schoolbesturen autonoom een visie ontwikkelen over de organisatie en inhoud van het deeltijds kunstonderwijs volgens hun eigen artistieke en pedagogische inzichten. Naar analogie van de regelgeving over het schoolwerkplan in het basisonderwijs bepaalt dit artikel dat elk schoolbestuur die vrijheid ook expliciet opneemt. Hoewel de meeste academies vandaag al beschikken over een artistiek-pedagogisch project, was er voorheen geen regelgevende grondslag. Een artistiek-pedagogisch project waarin het schoolbestuur zijn visie expliciteert, maakt duidelijk aan leerlingen (en ouders) waar de academie voor staat. Maar ook bij doorlichtingen is het nuttig dat de inspectie via een dergelijk document zicht krijgt op de eigenheid van de academie.

Hoofdstuk III. Structuur van het deeltijds kunstonderwijs

Afdeling 1.- Opleidingenstructuur

Art. 10. De indeling van de opleidingenstructuur gebeurt in verschillende verticale en horizontale lagen. De verticale indeling bakent het aanbod op basis van de artistieke inhoud af, in eerste instantie zijn dat de verschillende artistieke domeinen. De horizontale indeling brengt ijkpunten aan in het leerproces bv. starters, semi-gevorderden en gevorderden. Op die manier ontstaat een matrix die het geraamte vormt van de nieuwe opleidingenstructuur.

De inhoudelijke indeling in artistieke domeinen is vergelijkbaar met de huidige indeling studierichtingen. Omwille van de stabiliteit voor alle onderwijsactoren in het dko wordt de huidige vierdeling behouden. De digitalisering van de kunsten wordt niet vertaald in afzonderlijk domein. Mediakunstgerelateerde competenties worden in het hele opleidingsaanbod geïntegreerd. Audiovisuele opleidingen zoals animatie en video- en filmkunst worden in het bestaande domein beeldende kunst ondergebracht. De naamswijziging van 'beeldende kunst' naar 'beeldende en audiovisuele kunsten' sluit aan bij deze visie.

De naamswijziging van 'woordkunst' naar 'woordkunst-drama' zorgt voor meer aansluiting van het dko bij andere actoren in het onderwijs en de hedendaagse professionele en amateurkunsten.

Art. 11. De nieuwe opleidingenstructuur gaat uit van een horizontale indeling in 4 niveautrappen of graden:

- 1e graad: startersniveau voor kinderen jongeren dan 8 jaar;

- 2e graad: startersniveau voor iedereen vanaf 8 jaar;
- 3e graad: semi-gevorderdenniveau;
- 4e graad: gevorderdenniveau.

De kwalificatie wordt behaald na de 4e graad.

De indeling in vier graden sluit voor de grote meerderheid van het dko goed aan bij de huidige indeling in een lagere, middelbare en hogere graad. De eerste graad in de domeinen woordkunst-drama en muziek is nieuw.

In de huidige opleidingenstructuur bestaat er in de studierichting beeldende kunst ook een specialisatiegraad. Ook in de nieuwe structuur blijft de mogelijkheid om een vervolg te bieden aan excellente leerlingen bestaan. Aangezien deze leerlingen hun eindkwalificatie al bereikt hebben, past de specialisatie niet langer in de kwalificerende leertrajecten van de langlopende studierichtingen. Het wordt een kortlopende studierichting die niet ingebed wordt in een bepaalde graad. Een dergelijke specialisatie zal voortaan in elke domein georganiseerd kunnen worden. Ook voor de domeinen muziek, woordkunst-drama en dans zal in de toekomst de mogelijkheid bestaan om een specialisatiegraad op te richten.

Afdeling 2.- Domein Beeldende en audiovisuele kunsten

Art. 12. In het domein beeldende en audiovisuele kunsten maakt de opleidingenstructuur een indeling in langlopende studierichtingen op basis van de kwalificaties die de leerlingen er kunnen behalen. De socio-culturele sector, heeft de beroepen afgebakend voor de niet-professionele kunstbeoefening. De indeling ligt in de lijn van de beroepen in de professionele beeldende en audio-visuele sector.

Deze studierichtingen vertrekken zowel in de 1e, 2e als 3e graad vanuit een gemeenschappelijke stam. Alle leerlingen verwerven dezelfde basiscompetenties. Dat betekent niet dat er geen inhoudelijke differentiatie mogelijk is.

Vandaag bestaan er in de studierichting beeldende kunst twee opleidingstrajecten: een traject bestaande uit de lagere en middelbare graad waarin kinderen en jongeren les volgen en een traject voor volwassenen: de hogere (4 of 5 leerjaren) en specialisatiegraad (2 leerjaren). Het traject van de volwassenen is veel intensiever dan dat van de jongeren: 8 of 10 lestijden in de hogere graad tegenover 4 lestijden in de middelbare graad. Volwassenen kunnen enkel kiezen voor specifieke ateliers terwijl kinderen en jongeren een optie met een brede inslag volgen. Sommige volwassenen volgen voorafgaand aan de hogere graad twee leerjaren middelbare graad, optie oriëntatie beeldende kunst, met het oog op een betere studiekeuze.

Het volledige opleidingstraject dat jongeren en volwassenen vandaag kunnen volgen blijft behouden. Net als vandaag zullen volwassenen zonder voorkennis hun opleiding kunnen starten in de 3^e graad. De huidige middelbare graad voor volwassenen wordt gelijk gesteld met dat startpunt in de 3^e graad.

Het aantal leerjaren van de huidige lagere, middelbare en hogere graad blijft behouden. De huidige lagere graad wordt gesplitst in een eerste graad van twee leerjaren en een tweede graad van vier leerjaren. Op die manier stemmen de cesuren van de huidige opleidingenstructuur overeen met de nieuwe. Ook de mogelijkheid om in de hogere graad een 5- en 4-jarige cyclus aan te bieden, blijft behouden. Er komt in de vierde graad een nieuw traject bij, waardoor leerlingen een langdurig maar minder intens leertraject kunnen volgen van 4 wekelijkse lestijden dat beter te combineren is met werk, gezin enz.

Art. 13. Net als in de andere domeinen zijn er ook leerlingen die in het domein beeldende en audiovisuele kunsten een receptief-reflectieve opleiding willen volgen. De opleidingsstructuur voorziet een kortlopend traject van 3 leerjaren dat uitmondt in het behalen van een leerbewijs. Zowel leerlingen die al één of meer graden van een andere langlopende studierichting gevolgd hebben, als leerlingen zonder enige voorkennis, kunnen een dergelijk traject volgen. Ook de huidige specialisatiegraad wordt een kortlopende studierichting. Om verwarring met de gradenstructuur te vermijden wordt deze opleiding voortaan 'specialisatie beeldende en audiovisuele kunsten' genoemd.

Afdeling 3.- Domein Dans

Art. 14. In het domein dans maakt de opleidingsstructuur een indeling in langlopende studierichtingen op basis van de kwalificaties die de leerlingen er kunnen behalen. De socio-culturele sector, heeft de beroepen afgebakend voor de niet-professionele kunstbeoefening. De indeling ligt in de lijn van de beroepen in de professionele sector podiumkunsten.

De studierichtingen vertrekken zowel in de 1^e, 2^e als 3^e graad vanuit een gemeenschappelijke stam. Alle leerlingen verwerven dezelfde basiscompetenties. Dat betekent niet dat er geen inhoudelijke differentiatie mogelijk is. De verschillende dansstijlen: klassieke dans, hedendaagse dans, enz. zullen terug te vinden zijn in de opties, waaruit leerlingen kunnen kiezen.

Door aan te sluiten bij de huidige indeling in graden wordt de herkenbaarheid van de nieuwe opleidingsstructuur voor leerkrachten, directeuren en leerlingen behouden. De huidige hogere graad wordt daarom gelijk gesteld met de 4^e graad en de middelbare graad met de 3^e graad. De lagere graad komt grotendeels in de 2^e graad terecht. De eerste twee leerjaren vormen de 1^e graad.

In de tweede graad wordt het aantal leerjaren en wekelijkse lestijden van het 3^e tot 6^e leerjaar van de lagere graad behouden. Het traject van 4 leerjaren met 2 wekelijkse lestijden stemt overeen met de huidige lagere graad. Het snelle traject van 2 leerjaren met 4 wekelijkse lestijden is nieuw. Niettegenstaande het aantal lestijden per leerjaar kan variëren naargelang de trajectsnelheid blijft de globale studieomvang over de graad constant, daardoor krijgen de leerlingen van de beide trajecten evenveel leertijd om de basiscompetenties te verwerven. Op die manier kan ook de omkaderingsberekening op een faire manier afgestemd worden op de trajectsnelheid.

Net als vandaag zullen volwassenen in de 2^e graad starten. Zij zullen daarbij, in tegenstelling tot vandaag, in het eerste leerjaar van de 2^e graad kunnen starten. Gelet op de competentiegerichte instroom zou dat onlogisch zijn aangezien er geen indicatie is dat volwassenen sneller de competenties verwerven dan jongeren. Voortaan starten alle leerlingen ouder dan zeven jaar zonder voorkennis in de 2^e graad.

In de 3^e en 4^e graad blijft het aantal leerjaren van de huidige structuur behouden, maar verhoogt het aantal wekelijkse lestijden: in de 3^e graad worden dat 2,5 wekelijkse lestijden, in de 4^e graad 3 wekelijkse lestijden. Vandaag volgen leerlingen zowel in de middelbare als hogere graad 2 wekelijkse lestijden. De nieuwe opleidingsstructuur komt daarmee tegemoet aan de vraag van dansleerkrachten naar meer contacturen.

Art. 15. Net als in de andere domeinen zijn er ook leerlingen die in het domein dans een receptief-reflectieve opleiding willen volgen. Ook hier voorziet de opleidingsstructuur een kortlopend traject 'danscultuur' van 3 leerjaren. Dit aanbod is enigszins vergelijkbaar met de huidige optie 'theorie van de dans'. Zowel leerlingen die al één of meer graden van een andere langlopende studierichting gevolgd hebben als leerlingen zonder enige voorkennis kunnen een dergelijk traject volgen.

Nieuw is de mogelijkheid om een specialisatie dans te volgen. Dit opleidingstraject van 2 jaar naar analogie van de huidige specialisatiegraad beeldende kunst biedt uitmuntende leerlingen de kans om hun dko-opleiding voort te zetten en op die manier bij te dragen aan de uitstraling van de dansopleiding in het dko.

Afdeling 4. – Domein woordkunst-drama

Art. 16. In het domein woordkunst-drama maakt de opleidingsstructuur een indeling in langlopende studierichtingen op basis van de kwalificaties die de leerlingen er kunnen behalen. De socio-culturele sector, heeft de beroepen afgebakend voor de niet-professionele kunstbeoefening. De indeling ligt in de lijn van de beroepen in de professionele sector podiumkunsten.

Net als in de domeinen beeldende en audiovisuele kunsten en dans vertrekken deze studierichtingen zowel in de 1^e, 2^e als 3^e graad vanuit een gemeenschappelijke stam. Alle leerlingen verwerven dezelfde basiscompetenties. De opties, waaruit leerlingen kunnen kiezen, maken inhoudelijke differentiatie mogelijk.

Door aan te sluiten bij de huidige indeling in graden blijft de nieuwe opleidingsstructuur herkenbaar voor leerkrachten, directeuren en leerlingen. De huidige lagere graad komt overeen met de 2^e graad, de middelbare graad met de 3^e graad en de hogere graad wordt gelijk gesteld met de 4^e graad. De 1^e graad is nieuw in het domein woordkunst-drama.

In de tweede graad wordt het aantal leerjaren en wekelijkse lestijden van de lagere graad behouden. Het traject van 4 leerjaren met 1 wekelijkse lestijd stemt overeen met de huidige lagere graad. Het snelle traject van 2 leerjaren met 2 wekelijkse lestijden is nieuw. Niettegenstaande het aantal lestijden per leerjaar kan variëren naargelang de trajectsnelheid blijft de globale studieomvang over de graad constant, daardoor krijgen de leerlingen van de beide trajecten evenveel leertijd om de basiscompetenties te verwerven. Op die manier kan ook de omkaderingsberekening op een faire manier afgestemd worden op de trajectsnelheid.

Anders dan vandaag zullen volwassenen in de 2^e graad kunnen starten. Vandaag kunnen deze leerlingen meteen naar de middelbare graad. Gezien de competentiegerichte instroom is dit logisch. Voortaan starten alle leerlingen ouder dan zeven jaar zonder voorkennis in de 2^e graad.

In de 3^e en 4^e graad blijft het aantal leerjaren en wekelijkse lestijden van de huidige middelbare en hogere graad behouden.

Art. 17. Net als in de andere domeinen kunnen leerlingen in het domein woordkunst-drama een receptief-reflectieve opleiding volgen. Ook hier voorziet de opleidingsstructuur een kortlopend traject 'woordkunst-dramacultuur' van 3 leerjaren.

De kortlopende studierichting 'schrijver' stemt overeen met de huidige optie literaire creatie in de hogere graad woordkunst. Het huidige traject van drie leerjaren met twee wekelijkse lestijden wordt behouden.

Anders dan vandaag wordt de schrijfopleiding niet langer ondergebracht in de hogere graad van de opleidingenstructuur. Een schrijfopleiding is meestal een initiële studiekeuze, leerlingen hebben ervoor meestal geen woordkunst-drama-opleiding gevolgd. Inbedding op de hoogste niveautrap in de gradenstructuur zou veronderstellen dat leerlingen die een schrijfopleiding willen volgen, de basiscompetenties van de 3^e graad woordkunst-drama verworven hebben.

Nieuw is de mogelijkheid om een specialisatie woordkunst-drama te volgen. Dit opleidingstraject van 2 jaar naar analogie van de huidige specialisatiegraad beeldende kunst biedt uitmuntende leerlingen de kans om hun opleiding voort te zetten en op die manier bij te dragen aan de uitstraling van de woordkunst-drama-opleiding in het dko.

Zowel leerlingen die al één of meer graden van een langlopende studierichting gevolgd hebben als leerlingen zonder enige voorkennis kunnen een kortlopende opleiding volgen.

Afdeling 5.- Domein Muziek

Art. 18. In het domein muziek maakt de opleidingenstructuur een indeling in langlopende studierichtingen op basis van de kwalificaties die de leerlingen er kunnen behalen. De socio-culturele sector, heeft de beroepen afgebakend voor de niet-professionele kunstbeoefening. De indeling ligt in de lijn van de beroepen in de professionele sector podiumkunsten.

Net als in de andere domeinen vertrekken deze studierichtingen zowel in de 1^e, 2^e en 3^e graad vanuit een gemeenschappelijke stam. Alle leerlingen verwerven dezelfde basiscompetenties. De muziekinstrumenten, waaruit leerlingen kunnen kiezen, maken inhoudelijke differentiatie mogelijk. De lijst van mogelijke muziekinstrumenten wordt opgenomen in een Besluit van de Vlaamse Regering.

De mate waarin leerlingen in de eerste graad ook al één of meer muziekinstrumenten leren bespelen, is een pedagogische keuze van de academie. Voor de nieuwe 1e graad voorziet de opleidingenstructuur twee leerjaren met elk 1 lestijd.

Het aantal leerjaren en wekelijkse lestijden wordt grotendeels behouden. In de lagere graad volgden de jongeren 1 leerjaar met 2,5 wekelijkse lestijden en daarna 3 leerjaren met 3,5 wekelijkse lestijden. Voortaan zullen leerlingen in de nieuwe 2^e graad meteen met een muziekinstrument kunnen starten. Daarom voorziet de opleidingenstructuur 4 leerjaren met telkens 3 wekelijkse lestijden. De drie componenten van de muziekoopleiding: een muziekinstrument leren bespelen, een muziek-theoretische basis verwerven in o.a. muzieknotatie en gehoortraining en samen musiceren of samen zingen, kunnen op die manier in gelijke mate aan bod komen.

De globale studieomvang van de huidige lagere graad daalt lichtjes van 13 naar 12 lestijden gespreid over 4 leerjaren in de toekomstige tweede graad. Ook volwassenen zullen in de tweede graad voortaan 4 leerjaren met 3 wekelijkse lestijden volgen, tenzij ze al bepaalde competenties verworven hebben. Vóór het niveaudecreet volgden de volwassenen maar 3 leerjaren. Gezien de competentiegerichte instroom is dat onlogisch.

In de 3^e graad, die overeenstemt met de huidige middelbare graad, behoudt de nieuwe opleidingenstructuur 3 leerjaren met telkens 3 lestijden. Wel worden er verschillende trajectsnelheden mogelijk. Als de academie beide trajecten aanbiedt, kunnen leerlingen kiezen voor een intensiever of minder intensief parcours. Onderzoek toont aan dat heel wat leerlingen afhaken bij de huidige overgang van de lagere naar middelbare graad omdat die overgang vaak samenvalt met de overgang van het lager naar het secundair onderwijs. Door een minder zwaar traject te voorzien, kan de uitval dalen. Daardoor ontstaan er twee snelheden voor de 3e graad:

- traag traject: 3 leerjaren met 2 wekelijkse lestijd en één leerjaar met 3 wekelijkse lestijden;
- snel traject: 3 leerjaren met 3 wekelijkse lestijden.

Niettegenstaande het aantal lestijden per leerjaar kan variëren naargelang de trajectsnelheid, blijft de globale studieomvang over de graad constant. Daardoor krijgen de leerlingen van de beide trajecten evenveel leertijd om de basiscompetenties te verwerven.

In de 4^e graad, die overeenstemt met de huidige hogere graad, behoudt de nieuwe opleidingenstructuur 3 leerjaren met telkens 2 lestijden.

Art. 19. De kortlopende studierichting 'muziekcultuur' stemt overeen met de huidige optie 'algemene muziekcultuur-luisterpraktijk' in de middelbare graad en de kortlopende studierichting 'muziekgeschiedenis' met de huidige optie 'muziekgeschiedenis' in de hogere graad.

Anders dan vandaag wordt dit opleidingsaanbod niet langer ondergebracht in een bepaalde graad van de opleidingenstructuur. Leerlingen die een dergelijke opleiding willen volgen, zijn geïnteresseerd in muziek, maar willen niet meteen zelf een muziekinstrument leren bespelen. Inbedding op de 3^e en 4^e niveautrap in de gradenstructuur zou veronderstellen dat leerlingen de basiscompetenties van de 2^e of 3^e graad verworven hebben. Actief musiceren maakt deel uit van die basiscompetenties, maar gaat voorbij aan de leervraag van leerlingen 'muziekgeschiedenis' of 'muziekcultuur'.

Nieuw is de mogelijkheid om een specialisatie muziek te volgen. Dit traject van 2 leerjaren biedt naar analogie van de huidige specialisatiegraad beeldende kunst uitmuntende leerlingen de kans om hun opleiding voort te zetten en op die manier bij te dragen aan de uitstraling van de muziek-opleiding in het dko.

Zowel leerlingen die al één of meer graden van een langlopende studierichting gevolgd hebben als leerlingen zonder enige voorkennis kunnen een kortlopende opleiding volgen.

Afdeling 6. – Gemeenschappelijke bepalingen

Art. 20. De nieuwe opleidingenstructuur biedt een divers palet aan mogelijke invullingen van de 1e graad. Naast de huidige opties dansinitiatie en algemene beeldende vorming, kunnen leerlingen voortaan ook een muziek- of woordkunst-

drama-initiatie volgen (cf. artikel 16 en artikel 18). Dit artikel maakt het voor academies die dat wensen, mogelijk om op een soepele manier twee, drie of vier artistieke domeinen te combineren. Een schriftelijke survey bij ouders van kinderen die het pilootproject 'Kunstenbad' hebben gevolgd, toont aan dat ouders een grote meerwaarde zien in het domeinoverschrijdende perspectief (HIVA/VUB, 2016) Het helpt zes- en zevenjarigen keuzebekwaam worden door hen aan te spreken op hun talenten en interesses. Autonomo gemotiveerd zijn om een kunstopleiding te volgen, verkleint het risico op afhaken. Een enquête bij leerlingen van het pilootproject 'domeinoverschrijdende initiatie: Kunstenbad' en een schriftelijke survey bij hun ouders toont aan dat zesjarigen vaak nog geen domeinvoorkeur ontwikkeld hebben (HIVA/VUB, 2016). Zevenjarigen hebben wel al een domeinvoorkeur, maar stellen die toch nog vaak bij. Een aantal ouders stelt zelfs voor om de domeinoverschrijdende initiatie-opleiding ook voor achtjarigen mogelijk te maken.

Het onderzoek adviseert om een zo ruim mogelijk perspectief te hanteren voor de jongste leerlingen. Op die manier kan de sterke drop-out na het 1^e en 2^e leerjaar kunnen tegen gegaan worden.

De laagdrempeligheid van een dergelijke domeinoverschrijdende opleiding, kan bovendien een hefboom vormen in het bereiken van een diverser publiek. Sommige academies organiseren nu al een dergelijk aanbod in basisscholen onmiddellijk na de schooltijd. Op die manier ontstaat er een interessant continuüm tussen muzische vorming tijdens de schooltijd, domeinoverschrijdende initiatie in de brede school en het meer gespecialiseerde aanbod in de academie.

Het is belangrijk dat het domeinoverschrijdende perspectief van onderuit kan groeien. Daarom wordt het niet verplicht opgelegd aan alle academies. Een academie kan ook zelf kiezen hoeveel domeinen zij aan bod laat komen.

Art. 21. In het akkoord dat met de werkgroep die over de nieuwe opleidingenstructuur bereikt werd, blijft na de 4^e graad, huidige hogere graad beeldende kunst, de mogelijkheid tot verdere specialisatie behouden. Het krijgt vorm als een kortlopende studierichting 'specialisatie'. Ook in de domeinen podiumkunsten zal een dergelijke aanbod mogelijk worden.

Het artikel bepaalt de doelstelling van de specialisatie. Niet alle leerlingen zullen in de toekomst starten in die specialisatie-opleiding. Enkel uitmuntende leerlingen krijgen die kans. De regelgeving laat open wat dat betekent zodat academies zelf selectiecriteria kunnen uitwerken.

Art 22. In de lijn van de conceptnota en het regeerakkoord verschuiven meer inhoudelijke keuzes naar het lokale niveau. Het niveaudecreet wil minder structuur van bovenaf opleggen en meer ruimte te laten voor het initiatief van onderuit.

De schoolbesturen krijgen meer ruimte om hun inhoudelijke en pedagogische visie in de opleidingenstructuur te integreren. In functie van zijn mogelijkheden, het artistiek-pedagogisch project en de lokale behoeften, maakt het schoolbestuur een selectie uit de mogelijke trajectsnelheden. De regelgeving bepaalt enkel de globale studieomvang als de som van de studieomvang van de verschillende leerjaren. Het schoolbestuur kan de wekelijkse lestijden zelf verdelen over de verschillende leerjaren.

Het derde lid verzekert dat die verdeling in samenspraak met het personeel gebeurt.

Art 23. Een besluit van de Vlaamse Regering zal bepaalde contouren vastleggen, bv. lijst van mogelijke (verplichte) vakken voor een bepaald domein of graad. Het

vak vormt immers het ankerpunt in de personeelswetgeving (bekwaamheidsbewijzen, statuut, TBSOB,...).

Art 24. De matrix die de opleidingenstructuur van het niveaudecreet zal verder ingevuld worden met het opleidingsaanbod zelf: de opties, muziekinstrumenten en vakken. De studiekeuze van de leerling speelt zich af op het niveau van de optie en desgevallend het muziekinstrument, bijvoorbeeld hedendaagse dans, schilderkunst, piano klassiek. Het niveaudecreet hanteert daarvoor de term 'opleiding'. Net als vandaag volgen leerlingen in een opleiding een geheel van vakken.

Het artikel delegeert de invulling met opties en vakken naar de Vlaamse Regering.

Art 25. In het domein muziek maken leerlingen een dubbele studiekeuze, ze kiezen zowel een muziekinstrument als een optie, meestal gebaseerd op een bepaalde stijlrichting: jazz en pop, klassiek, volksmuziek enz. Net als vandaag kunnen leerlingen daardoor uit een ruime waaier opties en muziekinstrumenten kiezen.

Het artikel delegeert de concrete invulling van opties met muziekinstrumenten naar de Vlaamse Regering.

Afdeling 7. - Beiaardschool

De huidige erkenning van de Koninklijke Beiaardschool blijft behouden. Hoewel deze instelling sinds 2005 tot het deeltijds kunstonderwijs behoort, heeft ze een apart statuut en een afzonderlijke organisatiestructuur die in een Besluit van de Vlaamse Regering is geregeld.

Afdeling 8. Netoverschrijdend Samenwerkingsforum dko Brussel

Het netoverschrijdend Samenwerkingsforum dko Brussel, dat zijn rechtsgrond vindt in art. 97 en volgende van het Decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II, blijft bestaan en blijft ongeveer dezelfde opdrachten vervullen.

Afdeling 9. - overleg fundamentele onderwijshervormingen

In de regelgeving van alle onderwijsniveaus is ingeschreven dat de Vlaamse Regering de schoolbesturen en de representatieve vakorganisaties informeert over elke geplande onderwijshervorming en het overleg dat hiertoe wordt georganiseerd. Voor het deeltijds kunstonderwijs was deze bepaling tot nog toe terug te vinden in artikel 90bis van het Decreet van 31 juli 1990 betreffende het Onderwijs-II. Die regeling wordt hier overgenomen.

Hoofdstuk IV. Leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs

Afdeling 1. – Toelatingsvoorwaarden

Art. 29. Het artikel bepaalt de instapleeftijd voor het dko. In tegenstelling tot vandaag wordt die leeftijd voor alle domeinen 6 jaar. Vóór het niveaudecreet moesten leerlingen 8 jaar zijn om met muziek of woordkunst te starten.

Het komt voor dat vroegrijpe vijfjarigen al ingeschreven zijn in het lager onderwijs. Naar analogie van het lager onderwijs kunnen deze leerlingen ook al naar het dko en dus samen met hun klasgenootjes les volgen.

Kinderen jonger dan 6 jaar die huisonderwijs volgen, worden eveneens toegelaten tot het dko.

Art. 30. De eerste graad is op de eerste plaats bedoeld voor zes- en zeven-jarigen, maar ook oudere kinderen tot maximaal elf jaar, kunnen starten in de eerste graad. In deze graad kunnen leerlingen kiezen uit een domeinspecifieke of domeinoverschrijdende initiatie-opleiding. Het domeinoverschrijdende perspectief is interessant omdat het kinderen hun eigen talenten kunnen ontdekken. Ook acht- tot elfjarigen kunnen nog de behoefte hebben aan zo'n exploratieve benadering.

Art. 31. De tweede graad komt overeen met de voormalige lagere graad muziek en woordkunst en het 3^e tot 6^e leerjaar van de studierichtingen dans en beeldende kunst. Leerlingen die beschikken over het bewijs van competenties van de 1^e graad kunnen ongeacht hun leeftijd instappen.

Net als vóór het niveaudecreet zullen leerlingen vanaf 8 jaar of ouder hier kunnen instappen. In combinatie met het voorgaande artikel kunnen acht- tot elfjarigen daardoor kiezen om te starten in de eerste graad dan wel meteen in te stappen in de tweede graad.

Jongeren vanaf 12 jaar en volwassenen zonder voorkennis zullen voortaan eveneens in de tweede graad starten. Dit was voorheen al het geval in het domein muziek, maar in de studierichting woordkunst startten jongeren vanaf 12 jaar en volwassenen meteen in de middelbare graad. In dans startten volwassenen wel in de lagere graad, maar volgden er enkel de twee laatste leerjaren. Competentiegerichte in- en doorstroom veronderstelt dat leerlingen zonder voorkennis op een beginnersniveau starten. In de nieuwe opleidingenstructuur is dat voor de podiumkunsten de 2^e graad.

De tweede paragraaf voorziet voor beeldende en audio-visuele kunsten op vraag van de sector beeldende kunsten zelf een uitzondering op dat principe van competentiegerichte in- en doorstroom. In dat domein blijft de leeftijd bepalend voor de graad waarin de leerling instroomt.

Art. 32. De derde graad komt overeen met de voormalige middelbare graad, een niveau voor semi-gevorderde leerlingen. Om te kunnen starten in een 3^e graad podiumkunsten, moeten leerlingen de basiscompetenties van de 2^e graad verworven hebben.

Deze toelatingsvoorwaarde verhindert geenszins de herinstroom voor leerlingen in de 2^e graad in een andere optie of in het geval van muziek een ander muziekinstrument. Artikel 37, §1 bepaalt dat een leerling niet twee maal dezelfde opleiding mag volgen. Als de leerling een andere optie of een ander muziekinstrument kiest, volgt hij een andere opleiding.

Tot de 3^e graad beeldende en audiovisuele kunsten kan een leerling evenwel ook op basis van zijn leeftijd toegelaten.

Vóór het niveaudecreet konden volwassenen in de studierichting beeldende kunst ook zonder voorkennis in het 5^e leerjaar van de middelbare graad starten. Die afwijking blijft in het niveaudecreet behouden.

Art. 33. De vierde graad komt overeen met de voormalige hogere graad. Het is het niveau waarin leerlingen afstuderen.

In de 4^e graad voorziet de opleidingenstructuur in de verschillende domeinen verschillende studierichtingen waardoor het opleidingsaanbod verder diversifieert en de leerling een nog gerichtere studiekeuze kan maken. De basiscompetenties van de 3^e graad van het overeenkomstige domein vormen een gemeenschappelijke stam voor alle studierichtingen die de leerling in de 4^e graad kan volgen. Het verwerven van die basiscompetenties vormt de instapvoorwaarde in de domeinen dans, woordkunst-drama en muziek. Deze toelatingsvoorwaarde verhindert geenszins de herinstroom voor leerlingen in de 2^e graad in een andere optie of in het geval van muziek een ander muziekinstrument (cf. toelichting bij artikel 32).

Vóór het niveaudecreet konden volwassenen in de studierichting beeldende kunst ook zonder voorkennis in de hogere graad starten. Die afwijking blijft in het niveaudecreet behouden.

Art. 34. Leerlingen die al in een andere onderwijs- of vormingsinstelling buiten het dko een artistieke of kunstgerelateerde opleiding gevolgd hebben, kunnen op grond van de tweede toelatingsvoorwaarde meteen tot een hoger niveau toegelaten worden. Uiteraard moet de dko-opleiding die de leerling wil volgen wel goed aansluiten op zijn eerdere leerloopbaan.

Maar ook leerlingen die buiten het onderwijs via informeel als autodidact of in amateurkunstenvereniging of in niet-formele kunsteducatie al een leerweg hebben afgelegd moeten hun verworven competenties kunnen meenemen naar het dko.

Dit artikel levert een rechtsgrond om in een besluit van de Vlaamse Regering een EVC-procedure te voorzien.

Art. 35. In de kortlopende studierichtingen die niet ondergebracht worden in de gradenstructuur kunnen leerlingen net als voorheen zonder voorkennis instromen. Hoewel deze studierichtingen daardoor in principe toegankelijk zijn voor alle belangstellenden vanaf 6 jaar, kan een academie wel bijkomende leeftijdsvoorwaarden opleggen. Hierbij dient de academie zich te houden aan de voorwaarden zoals bepaald bij besluit van de Vlaamse Regering. Academies organiseren receptief-reflectieve opleidingen als algemene muziekcultuur, muziekgeschiedenis of de schrijversopleiding, literaire creatie, nu hoofdzakelijk voor een volwassen publiek. Voortaan kunnen academies dat aanbod ook voor kinderen of jongeren organiseren. Maar ze kunnen ook kiezen om zich te blijven concentreren op volwassenen of jongeren.

Na de 4^e graad beeldende en audiovisuele kunsten kunnen afgestudeerden zich verder specialiseren. Een dergelijk aanbod bestond al voor beeldende kunsten maar is nieuw in de podiumkunsten. Het niveaudecreet profileert de specialisatieopleiding uitdrukkelijk als een leertraject voor uitmuntende leerlingen (cf. artikel 21.). Anders dan vóór het niveaudecreet zal niet elke afgestudeerde leerling de specialisatieopleiding kunnen beginnen. De leerkrachten en directeurs zijn het best geplaatst om toegangsvoorwaarden te bepalen en een -procedure uit te werken. De academie bepaalt hoeveel leerlingen zij effectief toelaat op basis van de selectiecriteria die zij vooropstelt. De beschikbare omkaderingsruimte voor de specialisatieopleiding wordt voortaan per academie bepaald aan de hand van haar leerlingenaantal in de 4^e graad (cf. artikel 69, §2). De academie zal haar toelatingsbeleid daarop afstemmen.

Art. 36. Leerlingen en afgestudeerden kunnen voortaan voor een complementair aanbod van masterclasses, terugkommomenten, interdisciplinaire projecten volgen. Via leeractiviteiten op maat kan de academie inspelen op de leervragen die zich stellen, zowel bij beginnende leerlingen als gevorderden als afgestudeerden. Voor een dergelijk vraaggestuurd aanbod is het niet mogelijk om algemeen geldende toelatingsvoorwaarden te bepalen. De academie is het best geplaatst om zelf de toegang te regelen. De algemene leeftijdsvoorwaarde van 6 jaar met afwijkingen voor jongere lagere schoolkinderen blijft evenwel behouden.

Afdeling 2. – Rechten en plichten van leerlingen en ouders

Onderafdeling 1. - Inschrijving

Art. 37. Kinderen, jongeren of volwassenen die zich willen inschrijven in een academie en aan de toelatingsvoorwaarden voldoen kunnen niet zomaar geweigerd worden. Een academie kan geen numerus claususysteem invoeren of leerlingen selecteren op basis van bepaalde kenmerken of haar aanbod voorbehouden voor bepaalde leerlingen.

Deelname aan het dko is en blijft een vrijwillige keuze. De beslissing om zich in te schrijven in een academie ligt bij de persoon zelf, of de persoon die het ouderlijk gezag uitoefent. Een derde partij kan niet beslissen om een persoon in te schrijven in de academie, ook al voldoet die persoon aan de toelatingsvoorwaarden en betaalt de derde partij het inschrijvingsgeld.

Een leerling schrijft zich enkel in voor de opleiding die hij wil volgen. Hoewel dat evident lijkt, komt het soms voor dat een academie leerlingen enkel toelaat tot een bepaalde opleiding in combinatie met een andere opleiding. Vaak spelen daarbij omkaderingsoverwegingen mee. Vóór het niveaudecreet moesten leerlingen in de lagere graad het vak algemene muzikale vorming (AMV) volgen om financierbaar te zijn. Leerlingen die herinstroomden voor een tweede muziekinstrument met vrijstelling voor AMV, waren daardoor niet financierbaar, waardoor de academie voor die leerlingen geen omkaderingsmiddelen verwierf. Een adequate omkadering van herinstromers, moet vermijden dat academies nog langer leerlingen verplichten om bijkomende opleidingen te volgen.

Leerlingen kunnen in het dko verschillende opleidingen na elkaar volgen. Afgestudeerden kunnen in een nieuw domein of studierichting een nieuwe leerloopbaan starten of ze kunnen in hetzelfde domein en studierichting een nieuwe optie of muziekinstrument kiezen. Het is echter niet mogelijk om precies dezelfde studiekeuze meermaals te maken. Omdat het dko ingebed is in het onderwijs staat het verwerven van competenties centraal. Leerlingen toelaten om onbepaald dezelfde opleiding te blijven volgen, zou die opdracht onder druk zetten. Een academie kan uiteraard mogelijkheden voor kunstbeoefening voorzien voor afgestudeerden, maar dat valt buiten haar onderwijsopdracht.

Heel wat academies organiseren momenteel al inschrijvingen op het einde van het voorgaande schooljaar. Het schoolbestuur kan zelf bepalen wanneer het de inschrijfperiode laat starten, ten vroegste vanaf de eerste schooldag van maart. Het schoolbestuur neemt zelf initiatief om de inschrijfperiode bekend te maken, niet enkel bij de leerlingen die al les volgen maar ook bij potentiële geïnteresseerden.

De inschrijvingsperiode duurt net zoals voorheen tot 30 september.

In antwoord op een vraag van de VLOR wordt niet ingegaan op de vraag om de inschrijvingsdatum later te plaatsen. Dit heeft niet enkel pedagogische bezwaren (een leerling stapt pas na meer dan een maand na het begin van het schooljaar in), dit heeft ook gevolgen voor personeel (reaffectaties). Daarenboven brengt het de nieuwe regeling inzake geldstromen in gedrang.

Art. 38. Om het engagement van de leerling bij een inschrijving te verzekeren en de academie te behoeden voor niet-gerealiseerde inschrijvingen, moet de leerling op zijn minst de helft van het inschrijvingsgeld betaald hebben. Deze maatregel zorgt er tevens voor dat de leerling de inschrijvingskost in twee schijven kan betalen. De ene helft wordt betaald bij inschrijving de andere helft bij de start van het schooljaar. In antwoord op een vraag van de VLOR wordt niet ingegaan op het voorstel om de mogelijkheid om het inschrijvingsgeld in schijven te betalen te schrappen. Deze maatregel komt immers tegemoet aan de noodzaak om de financiële drempel bij het inschrijven zo laag mogelijk te houden. Desgewenst kan een academie in zijn reglement de voorwaarden opnemen waaraan een leerling moet voldoen om het inschrijvingsgeld in schijven te mogen betalen.

Naar analogie van het volwassenonderwijs introduceert het niveaudecreet een eenvoudige voorrangsregeling. Enkel het tijdstip van de inschrijving is daarbij bepalend. De academie kan geen voorrang geven op basis van andere gronden, bv. ander gezinslid is al ingeschreven, inwoners van de gemeente waar de academie gevestigd is. Deze bepaling waarborgt de vrije toegang tot een opleiding naar keuze voor de leerling.

Art. 39. Omwille van de studiecontinuïteit krijgt een leerling die al gestart is met een opleiding in vorige schooljaar voorrang op nieuwe leerlingen. In opleidingen waarvoor de capaciteit beperkt is, heeft de leerling een gewaarborgd recht om zijn opleiding af te werken. De voorrangsregel is echter niet absoluut. Leerlingen die zich niet vóór 30 juni opnieuw hebben ingeschreven verliezen hun voorrang. Op die manier kan de academie vóór het einde van de inschrijfperiode de balans opmaken en de capaciteit voor de nieuwe leerlingen bepalen.

Art. 40. Als een schoolbestuur werkt met voorinschrijvingen in het voorgaande schooljaar, kunnen er leerlingen zich aandienen die op dat moment nog niet aan de toelatingsvoorwaarden voldoen: ze hebben de minimumleeftijd nog niet bereikt, of ze hebben het bewijs van competenties nog niet behaald. Dit artikel bepaalt het tijdstip waarop de leerling aan de toelatingsvoorwaarden moet voldoen. Voor de curriculumopleidingen is dat het begin van het schooljaar, voor de leeractiviteiten op maat is dat de dag waarop ze effectief van start gaan.

Art. 41. Hoewel een academie leerlingen die aan de toelatingsvoorwaarden voldoen in principe niet kan weigeren is ze uiteraard gebonden aan haar capaciteit. De beschikbare infrastructuur is daarbij doorslaggevend. Voor een kwaliteitsvolle organisatie van de lessen kunnen de groepen niet oneindig groot zijn. Hoewel capaciteitsproblemen in het dko minder voorkomen dan in het kleuter- en leerplichtonderwijs, kan de capaciteit voor sommige populaire studiekeuzes ontoereikend blijken. Het is aan de academie om te bepalen wanneer de capaciteit overschreden is. Anders dan de eerdere regelgeving die maximale groepsgroottes per vak vastgelegde, laat het niveaudecreet die inschatting over aan de academie zelf. De capaciteit wordt bekeken voor het geheel van de academie. Als er in een bepaalde vestigingsplaats te weinig capaciteit is, kan de academie de leerling de lessen elders laten volgen.

Een academie kan evenwel steeds een leerling die niet financieerbaar is omdat de leerling voor twee opleidingen binnen hetzelfde domein wil inschrijven, weigeren.

Het gelijktijdig volgen van twee of meerdere opleidingen binnen eenzelfde domein is immers geen afdwingbaar recht.

Art. 42. Het is evident dat een academie een definitief uitgesloten leerling kan weigeren als hij zich opnieuw wil inschrijven. De academie kan echter geen leerling weigeren omdat hij in een andere academie definitief werd uitgesloten.

Art. 43. Het dko kent het fenomeen van 'vrije leerlingen'. Die leerlingen voldoen niet aan de voorwaarden van regelmatige leerling. Ze volgen bijvoorbeeld niet alle vakken of volgen les in een opleiding waar ze op grond van de toelatingsvoorwaarden geen toegang toe hebben. Het niveaudecreet legt het beslissingsrecht om vrije leerlingen toe te laten volledig in handen van de academie. De academie kan beslissen om helemaal geen vrije leerlingen toe te laten of kan daaraan bepaalde voorwaarden koppelen. Academies laten bijvoorbeeld nu vaak toe dat afgestudeerden aan de orkest- of koorlessen kunnen blijven deelnemen. Zo kunnen ervaren muzikanten en zangers minder gevorderde leerlingen ondersteunen.

Niet-regelmatige leerlingen tellen niet mee in de omkaderingsberekening, het behalen van de schoolbevolkingsnormen en komen niet voor in de populatiecijfers.

Art. 44. Anders dan vrije leerlingen voldoen regelmatige maar niet-financierbare leerlingen wel aan de toelatingsvoorwaarden. Leerlingen die in een domein meer dan één optie of muziekinstrument volgen, tellen maar één keer mee in de omkaderingsberekening. Daardoor zijn leerlingen voor hun tweede studiekeuze regelmatig, maar niet financierbaar. Een academie kan leerlingen enkel weigeren om een bijkomende optie of muziekinstrument te volgen als er een capaciteitstekort optreedt.

Aangezien deze niet-financierbare leerlingen geen bijkomende lestijden opleveren, kan de omkadering ontoereikend worden als teveel leerlingen meerdere opleidingen willen combineren. Vanuit een doelmatige inzet van de overheidsmiddelen is het meer te verdedigen dat alle leerlingen in de eerste plaats één opleiding volgen dan dat sommigen meervoudig participeren en anderen helemaal niet. Het niveaudecreet verbindt het weigeren van niet-financierbare leerlingen met capaciteit.

Art. 45. Naar analogie van andere onderwijsniveaus kan de Vlaamse overheid inzage vragen in de documenten die het inschrijvingsproces documenteren. Om na te gaan of de academie leerlingen enkel op basis van rechtmatige gronden weigert, moet een academie niet enkel de effectieve inschrijvingen, maar ook de weigeringen documenteren.

Art. 46. Naar analogie van andere onderwijsniveaus garandeert dit artikel dat de leerling bij een geweigerde inschrijving correct geïnformeerd wordt. Als een academie een leerling weigert, heeft ze een motivatieplicht. In antwoord op een vraag van de VLOR wordt de termijn waarbinnen de academie een leerling op de hoogte moet stellen van een weigering verlengd. Ook moet de academie leerlingen tijdig informeren zodat ze eventueel nog naar een alternatief op zoek kunnen gaan.

Art. 47. Naar analogie van andere onderwijsniveaus heeft een leerling recht op informatie bij zijn inschrijving.

De bepaling over het inschrijvingsgeld is specifiek voor het dko. Een aantal groepen leerlingen hebben recht op verminderd inschrijvingsgeld. Het gaat hier om

leerlingen die een bijkomende opleiding in een ander domein volgen of jongeren waarvan er al een gezinslid het inschrijvingsgeld heeft betaald. Daarnaast hanteert het dko ook een stelsel van sociale correcties. Leerlingen met geringe financiële draagkracht, maar ook leerling met een beperking, komen in aanmerking. Het verminderd inschrijvingsgeld is voor hen een drempelverlagende maatregel. Het is niet voldoende dat de overheid dergelijke rechten toekent, de betrokkenen moeten ervan ook op de hoogte zijn, zo niet mislopen de leerlingen alsnog de korting. De directeur en personeelsleden van het schoolsecretariaat zijn vaak het eerste aanspreekpunt voor leerlingen. Zij spelen een cruciale rol in het informeren van leerling over zijn recht op verminderd inschrijvingsgeld en de bewijsstukken die hij daarvoor moet aanleveren.

Academies die voorlopig erkend zijn volgens de procedure die het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs voorziet, zijn nog niet zeker van hun voortbestaan. Als de inspectie een negatief advies geeft over de definitieve erkenning, wordt de academie gesloten. Het is belangrijk dat leerlingen en hun ouders op de hoogte zijn van het statuut van de academie, aangezien de leerling zijn opleiding mogelijks niet zal kunnen voortzetten als de academie niet erkend wordt.

Het niveaudecreet introduceert naar analogie van de schoolraad in het leerplichtonderwijs het concept 'academieraad'. Via de academieraad kunnen leerlingen en hun ouders, personeelsleden en vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap het schoolbestuur adviseren inzake aangelegenheden die hen rechtstreeks aanbelangen zoals wijzigingen aan het academiereglement of het opleidingsaanbod, grote verbouwingen enz. Een dergelijk participatieorgaan wordt evenwel niet verplicht in het dko.

Art. 48. Met het oog op een adequate leerbegeleiding (cf. artikel 4. en artikel 62.) is het aangewezen dat een academie een zicht heeft op de volledige leerloopbaan die de leerling heeft afgelegd. Een leerling heeft wel het recht om zich hiertegen te verzetten.

Art. 49. Met het oog op de berekening van de omkaderings- en werkingsmiddelen bezorgen de academies een reeks gegevens aan de Vlaamse overheid. Ook nu al bezorgen zij deze gegevens, het artikel legt geen bijkomende administratieve belasting op. Het creëert wel een decretale rechtsgrond. Voorheen bestond er enkel een bepaling in het organisatiebesluit.

De gegevens laten toe om de evolutie van de leerlingenpopulatie op te volgen zowel in een bepaald schooljaar als longitudinaal (leerloopbanen over meerdere schooljaren). Dergelijke statistische data zijn relevant voor evidence-based beleidsontwikkeling en -evaluatie door de Vlaamse overheid. Via applicaties die de Vlaamse overheid momenteel ontwikkelt (cf. Dataloep) stroomt informatie ook terug naar de schoolbesturen en academies en draagt daardoor bij aan een informatierijke omgeving voor academies. Schoolbesturen kunnen gegevens over hun leerlingenpopulatie vergelijken met academies in een gelijkaardige context.

Het bisnummer waarvan sprake is een nummer dat beheerd wordt door de Kruispuntbank voor sociale zekerheid en is, net zoals het rijksregisternummer, een uniek nummer voor de betrokken persoon. Het bisnummer kan worden toegekend aan personen die niet beschikken over een rijksregisternummer, bijvoorbeeld aan leerlingen die niet gedomicilieerd zijn in België.

Onderafdeling 2. - Tijdelijke en definitieve uitsluiting van leerlingen

Art. 50. Hoewel dat niet vaak voorkomt, kunnen leerlingen soms gedrag stellen dat het ordentelijke verloop van de leeractiviteiten in het gedrang brengt. In dat geval heeft een academie het recht om de leerling tijdelijk of definitief de toegang tot de opleiding te ontzeggen. In de voormalige regelgeving ontbreekt een dergelijke bepaling. Het niveaudecreet beperkt zich tot de algemene principes. De procedurele aspecten zoals melding van de uitsluiting en beroepsmogelijkheden regelt de academie zelf in haar academiereglement. Het decreet waarborgt daarbij de rechten van de verdediging door een aantal principes te bepalen waaraan de procedure moet voldoen.

Art. 51. Het decreet waarborgt daarbij de rechten van de verdediging door een aantal principes te bepalen waaraan de procedure moet voldoen.

Afdeling 3. – Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Art. 52. Sommige leerlingen met een beperking zullen ondanks redelijke aanpassingen te weinig leerwinst boeken om binnen het gemeenschappelijk curriculum te blijven functioneren. Leerlingen hebben dan recht op een individueel aangepast curriculum.

Het artikel bakent de doelgroep die in aanmerking komt voor een individueel aangepast curriculum af. Voor minderjarigen verwijst het artikel naar het leerplichtonderwijs. Jongeren die beschikken over een verslag buitengewoon onderwijs zoals vermeld in artikel 15 van het decreet basisonderwijs of artikel 294 van de Codex Secundair Onderwijs hebben recht op een individueel aangepast curriculum. Zoals het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, het M-decreet, vooropstelt, hoeven leerlingen met dit verslag niet noodzakelijk school te lopen in het buitengewoon onderwijs; zij kunnen ook terecht in het gewoon onderwijs.

Maar ook jongeren en volwassenen die erkend zijn als persoon met een handicap door een andere instantie komen in aanmerking. Het artikel gebruikt een open formulering die verwijst naar de regelgeving van andere beleidsdomeinen of bestuursniveaus of buitenlandse overheidsinstanties die op basis van hun eigen criteria en procedures mensen erkennen als persoon met een handicap. Hier volstaat de erkenning. Of een persoon al dan niet een tegemoetkoming ontvangt, doet hier niet ter zake. Houders van het VAPH-attest kunnen gebruikmaken van dit attest, aangezien het VAPH als bevoegde overheidsinstantie vervat is in de algemene formulering. Maar ook attesten die andere instanties uitreiken, komen in aanmerking: RIZIV, FOD sociale zekerheid. Op die manier kunnen leerlingen met een attest van de FOD Sociale zekerheid zowel aanspraak maken op het verminderd inschrijvingsgeld (art. 92) als op een aanpassing van het onderwijs.

Een individueel aangepast curriculum betekent onderwijs op maat van de leerling. Het traject dat gevolgd zal worden, wordt samen met de leerling vastgelegd.

Er wordt bekeken welke einddoelen haalbaar zijn mits redelijke aanpassingen en welke niet. Hierbij kan voortgebouwd worden op gegevens uit het verslag buitengewoon onderwijs of het attest van het VAPH. Indien nodig kan de academie ook een aangepast lessenrooster samenstellen. De leerling zal dan bepaalde vakken gedeeltelijk (minder lestijden) of helemaal niet volgen.

Op basis hiervan wordt een motivatie opgesteld. om voor de betrokken leerling over te gaan tot een individueel aangepast curriculum. Het motivatiedocument is in de

academie beschikbaar voor de inspectie, die hierop tijdens de doorlichting een kwaliteitstoets uitvoert, en de verificatie

Zoals leerlingen in het gemeenschappelijk curriculum doorlopen leerlingen met een individueel aangepast curriculum de verschillende graden en leerjaren. Hoewel de doelen volledig op maat van de leerling uitgetekend worden en dus sterk kunnen verschillen van de einddoelen. 'Aangepast' wijst er evenwel op dat dit curriculum nog altijd een relatie moet blijven houden tot het gemeenschappelijke curriculum.

Het uitgestippelde leertraject moet ertoe leiden dat de leerling vorderingen maakt en dus leerwinst boekt. De academie volgt daarom het leerproces op in functie van de vooropgestelde doelen.

Leerkrachten en directeurs kunnen voor het uittekenen van het individueel aangepast curriculum een beroep doen op externe deskundigen, bv. de pedagogische begeleidingsdienst.

Het kan ook nuttig zijn om contact op te nemen met leerkrachten van de school voor kleuter- of leerplichtonderwijs waar de leerling les volgt, het CLB, de zorgvoorziening. Uiteraard steeds in samenspraak met de leerling (en zijn ouders) zelf.

De inspectie en ambtenaren van het Agentschap voor onderwijsdiensten kunnen het document raadplegen in de academie met het oog op kwaliteitsbewaking of de controle van de leerlingengegevens die de basis vormen voor de omkaderingsberekening.

Art. 53. Voor dko-leerlingen die in het leerplichtonderwijs het gemeenschappelijke curriculum volgen met aanpassingen en recht hebben op GON-begeleiding, kan de academie afwijken van de bepalingen over evaluatie en studieomvang. Het gaat hier voornamelijk over leerlingen met een fysieke of sensorïële beperking die normaal begaafd zijn.

In tegenstelling tot leerlingen met een individueel aangepast curriculum (artikel 52.) bereiken deze leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs wel de einddoelen en kunnen zij het bewijs van competenties of bewijs van beroepskwalificatie behalen.

Afdeling 4. – Les volgen in het deeltijds kunstonderwijs

Art. 54. Aangezien het dko tot het onderwijs behoort, is de deelname eraan niet vrijblijvend. Hoewel de lessen in de vrije tijd plaats vinden, moeten leerlingen zich engageren om de leeractiviteiten daadwerkelijk te volgen zodat ze de vooropgestelde einddoelen bereiken. Uiteraard zijn er situaties van overmacht denkbaar op grond waarvan het schoolbestuur een uitzondering kan toestaan: ziekte, ongeval, zwangerschap, tijdelijk verblijf in het buitenland.

Art. 55. Net als vóór het niveaudecreet kunnen leerlingen hun opleiding in meer academies tegelijkertijd volgen. Zo volgen kotstudenten vaak één vak in het weekend in de academie van hun thuisadres en de overige vakken in de stad waar ze studeren. Het artikel verleent een delegatie aan de Vlaamse Regering om die mogelijkheid te voorzien.

Art. 56. Als een opleiding bestaat uit meer vakken, moet de leerling alle vakken volgen tenzij hij al bepaalde competenties verworven heeft. In dat geval kan hij vrijgesteld worden van een vak. Het artikel verleent een delegatie aan de Vlaamse Regering om die mogelijkheid te voorzien. Net als vóór het niveaudecreet zijn vrijgestelde leerlingen maar gedeeltelijk financierbaar (zie artikel 67, §4 en §5).

Art. 57. Vergelijkbaar met het werkplekleren in het secundair onderwijs, kunnen leerlingen competenties buiten de schoolmuren verwerven. In het geval van een opleiding muziek, dans of woordkunst-drama kan het gaan om een amateurkunstenvereniging, voor leerlingen beeldende en audiovisuele kunsten kan een bedrijf in de creatieve industrie of de kunstambachten een alternatieve leercontext vormen. Via een besluit van de Vlaamse Regering zullen maatregelen genomen worden om de kwaliteit van het leerproces te waarborgen.

Art. 58. Naar analogie van andere onderwijsniveaus (schoolreglement in het basis- en secundair onderwijs en centrumreglement in het volwassenenonderwijs) beschikt elke academie over een academiereglement. Het academiereglement regelt de procedurele aspecten van de wederzijdse relatie tussen de academie en de leerlingen en in het geval van minderjarigen, hun ouders. Net zoals in de andere onderwijsniveaus doet de regelgeving geen uitspraak over hoe het schoolbestuur de wederzijdse relatie met de leerlingen regelt. Er wordt wel opgesomd welke aspecten het schoolbestuur minimaal moet regelen.

Afdeling 5. Evaluatie en studiebekrachtiging

Art. 59. Een academie die door de Vlaamse overheid erkend is, kan erkende studiebewijzen uitreiken. Bewijzen van beroepskwalificatie worden uitgereikt op het einde van de vierde graad van een langlopende studierichting. De leerling beschikt dan over een erkende beroepskwalificatie. Bewijzen van competenties geven aan dat de leerling een bepaalde graad van een domein succesvol heeft afgerond.

In het geval van kortlopende studierichtingen of een individueel aangepast curriculum reikt de academie een leerbewijs uit. Een leerbewijs vermeldt de basiscompetenties die de leerling verworven heeft.

Art. 60. Met het oog op kwaliteitsvol onderwijs is het belangrijk dat het leerproces van elke leerling wordt opgevolgd. Het artikel geeft academies autonomie om de leerlingenevaluatie zelf vorm te geven. Om de kwaliteit van de evaluatie te waarborgen, werkt de academie een visie op evalueren uit waarin ze evaluatie als een integraal deel van het leerproces benadert.

In hun visieontwikkeling moeten de leerkrachten en de directeur maatregelen nemen zodat de evaluatie transparant, valide en betrouwbaar zal verlopen.

Leerlingen kunnen zich maar goed voorbereiden op een evaluatie als zij de spelregels ervan kennen. Een transparante evaluatie hanteert een werkwijze en beoordelingscriteria die voor iedereen duidelijk zijn. De leerling krijgt feedback over de resultaten van de evaluatie in relatie tot die criteria.

Een valide evaluatie evalueert de leerling aan de hand van relevante en evenwichtige criteria. Op de eerste plaats zijn dat de einddoelen die de overheid vooropstelt, de basiscompetenties of in de 4e graad de beroepskwalificaties en indien van toepassing de specifieke eindtermen. De academie kan uiteraard nog bijkomende criteria meenemen die zij relevant acht om een zicht te krijgen op artistieke ontwikkeling van de leerling.

Een betrouwbare evaluatie streeft naar objectiviteit, ze berust niet op het oordeel van één iemand op één moment maar hanteert een veelvormige aanpak en probeert de invloed van omgevingsfactoren te minimaliseren.

Het tweede lid laat toe dat de academie zelf bepaalt hoe ze haar visie op evalueren in de praktijk brengt. Ze neemt beslissingen over de vorm van de

evaluatieactiviteiten, de planning in het schooljaar, de beoordelingsprocedure (bv. samenstelling van de evaluatiecommissie, wijze van beraadslaging, beoordelingscriteria, waarderingsschaal), inzage en feedback enz.

Met het oog op een transparant evaluatieproces is het van belang dat de leerlingen goed geïnformeerd zijn en de planning, procedure en muziekinstrumenten die academie hanteert voor de leerlingenevaluatie. Het derde lid verplicht academies om leerlingen en hun ouders adequaat te informeren zowel over haar strategische keuzes als over de operationalisering ervan.

Het vierde lid gaat ervan uit dat academies zelf de kwaliteit van hun evaluatieproces bewaken en daartoe de nodige maatregelen nemen.

Het vijfde lid besteedt expliciete aandacht aan feedback. Onderzoek heeft aangetoond dat feedback van de leerkracht, in het bijzonder mondelinge feedback, een groot effect heeft op de leerprestaties van leerlingen (Hattie, 2003). In die feedback moet de artistieke ontwikkeling van de leerling in de breedte meegenomen worden. Naast het verwerven van vaktechnische competenties is het ook van belang om na te gaan hoe zijn vermogen tot creëren en experimenteren evolueert, hoe hij het er vanaf brengt als performer of hoe hij samenwerkt met anderen. Daarmee spoort de regeling met bredere benadering van de competenties die leerlingen in een dko-opleiding moeten verwerven (cf. referentiekader voor ontwikkelingen van basiscompetenties en specifieke eindtermen in kunstopleiding).

Het zesde lid continueert de huidige deelnameplicht aan evaluatie-activiteiten.

Art. 61. De basiscompetenties vormen de maatstaf om te bepalen of een leerling geslaagd is en kan overgaan naar een volgende graad en een bewijs van competenties verwerft. De specifieke eindtermen of beroepskwalificaties op het einde van de 4^e graad bepalen of een leerling een bewijs van beroepskwalificatie dan wel een leerbewijs behaalt.

Het tweede lid legt net als vandaag een verbinding tussen de evaluatie-activiteiten en het bijwonen van de leeractiviteiten. Ook de gevolgen voor studievoortgang blijven van toepassing.

De aanwezigheidsverplichting maakt deel uit van het onderwijskarakter van het dko. Het laten varen ervan zou een signaal van vrijblijvendheid kunnen geven. Een survey bij 1423 leerlingen in het licht van een onderzoek naar leerloopbanen en studiekeuzes in het dko (VUB/HIVA, 2016) toont aan dat de grote meerderheid de lessen zeer regelmatig bijwoont. Er is geen indicatie dat leerlingen de deelnameverplichting als drempelverhogend ervaren.

Art. 62. Het verlengen van het leertraject wordt in het niveaudecreet strikt beperkt tot leerlingen die de einddoelen onvoldoende bereikt hebben. De directeur en de betrokken leerkrachten beoordelen of verlengen van het leertraject verantwoord is. Het niveaudecreet gaat er daarbij van uit dat de academie op de eerste plaats andere muziekinstrumenten benut om bij onvoldoende leervorderingen te remediëren.

Een leerling heeft geen recht op een verlengd leertraject. Het huidige gedoogbeleid van sommige academies waarbij leerlingen via overzitten van het laatste leerjaar van een graad hun studieduur verlengen, is niet langer mogelijk.

Desalniettemin zijn er wel situaties waarbij het verlengen van het leertraject gerechtvaardigd is, bv. overmacht waardoor een leerling in de loop van het schooljaar tijdelijk moet afhaken en te weinig leerwinst heeft gerealiseerd.

Een leerling kan gedurende een opleiding een maal per graad het leertraject verlengen.

Afdeling 6. Organisatie van het schooljaar

Art. 63. Het begin en einde van het schooljaar is afgestemd op de duur van het schooljaar in het kleuter- en leerplichtonderwijs. Voor 75% bestaat de populatie van het dko uit leerplichtige jongeren.

Het artikel voorziet een rechtsgrond om de vakantieregeling te bepalen.

Art. 64. Het dko is complementair aan het leerplichtonderwijs. Leeractiviteiten voor leerplichtige leerlingen kunnen niet samenvallen met de leeractiviteiten van het leerplichtonderwijs.

Hoofdstuk 5. Personeels- en werkingsmiddelen

Afdeling 1 Algemene bepalingen

Art. 65. Dit artikel bepaalt het toepassingsgebied van het vijfde hoofdstuk tot de academies die in de toelageregeling zijn opgenomen. Het gesubsidieerd deeltijds kunstonderwijs verwijst naar de academies van het vrij of gemeentelijk onderwijs het gefinancierd deeltijds kunstonderwijs verwijst naar de academies van het gemeenschapsonderwijs.

Art. 66. Naar analogie van het basisonderwijs en volwassenenonderwijs, creëert dit artikel een decretale basis voor de salaristoelage van het personeel in het deeltijds kunstonderwijs, meestal de omkadering genoemd. Net als voor de andere onderwijsniveaus somt het artikel een aantal voorwaarden op waaraan personeelsleden moeten voldoen.

Art. 67. Financierbaarheid vormt een sleutelbegrip in de omkaderingsberekening. Het niveaudecreet behoudt voor het curriculumaanbod de lineaire open end benadering: hoe meer leerlingen les volgen in een academie, hoe meer omkadering er toegekend wordt. De leerlingen tellen echter niet allemaal in gelijke mate mee in de omkaderingsberekening. Enkel leerlingen die aan bepaalde voorwaarden voldoen worden meegeteld. De voorwaarden zijn dezelfde als voorheen: de leerling moet regelmatig de lessen volgen en hij mag in één graad slechts één leerjaar hebben overgezet.

Hoewel leerlingen meer opleidingen tegelijkertijd kunnen volgen bv. twee muziekinstrumenten, tellen ze net als vóór het niveaudecreet slechts één keer mee per domein. De omkadering wordt toegekend als een globaal pakket dat de academie vrij kan aanwenden. Daardoor is het geenszins uitgesloten dat leerlingen meer opleidingen volgen als vrije leerling. Een leerling uit de vierde graad kan

evenwel tegelijkertijd in de kortlopende studierichting specialisatie ingeschreven zijn én hiervoor gefinancierd worden. Op die manier wordt tegemoet gekomen aan een van de flexibiliseringsmogelijkheden die de VLOR gevraagd heeft.

Het niveaudecreet hanteert een aantal wegingsfactoren waardoor sommige leerlingen minder omkadering opleveren. Zo volgen leerlingen die op grond van EVC een vrijstelling voor een of meer vakken verkregen hebben geen volledige opleiding. Net als voorheen leveren dergelijke leerling minder omkadering op. Vóór het niveaudecreet werd die omkaderingsvermindering geregeld aan de hand van een aanwendingspercentage. Het niveaudecreet vervangt die aanwendingspercentages door een meer correcte benadering, nl. een wegingsfactor die toegepast wordt op de leerling. Een wegingsfactor zorgt ervoor dat de omkadering afgestemd wordt op de behoeften. Een leerling die geen volledige opleiding volgt, heeft geen volledige omkadering nodig.

De waarde van de wegingsfactor is dezelfde als het huidige aanwendingspercentage waardoor academies geen nadeel ondervinden van de nieuwe berekeningsmethode. Het verschil tussen de wegingsfactor voor beeldende en audiovisuele kunsten vs podiumkunsten blijft behouden. Dit verschil is terug te voeren op het aandeel dat het vrijgestelde vak meestal in de opleiding vertegenwoordigd. Leerlingen met een vrijstelling voor kunstgeschiedenis volgen nog 6 van de 8 lestijden. Terwijl leerlingen met een vrijstelling voor het vak samenspel nog 2 van de 3 lestijden volgen.

De wegingsfactor voor overzittende leerlingen in de 4^e graad is nieuw. Via leeractiviteiten op maat kunnen academies onder meer terugkommomenten organiseren en een adequaat antwoord bieden op de vraag naar levenslang leren van hun afgestudeerden. De specialisatie die voortaan ook in de domeinen dans, woordkunst-drama en muziek gevolgd kan worden, biedt uitstekende leerlingen de kans om te excelleren in een vervolgtraject. Het huidige gedoogbeleid waarmee academies overzitten in het laatste leerjaar toelaten, is daardoor niet langer nodig.

Uiteraard kan het verlengen van het leertraject gerechtvaardigd zijn, bv. het niet bereiken van de voor de graad vooropgestelde basiscompetenties; overmacht waardoor een leerling in de loop van het schooljaar tijdelijk moet afhaken. De wegingsfactor maakt het niet onmogelijk dat sommige leerlingen hun leertraject verlengen, maar spoort academies wel aan om oordeelkundig af te wegen voor welke leerlingen dit verantwoord is. Een complexe regelgeving over de omstandigheden waarin het verlengen van het leertraject al dan niet toegelaten is, wordt vermeden.

Het niveaudecreet vervangt het huidige veelvoud van Brusselvoordelen door één wegingsfactor, gekoppeld aan de leerlingen. De wegingsfactor wordt toegepast op alle graden van de domeinen dans, woordkunst-drama en muziek en op de 1e, 2e en 3e graad van het domein beeldende en audiovisuele kunsten. Met deze maatregel worden de Brusselse academies extra ondersteund binnen de specifieke Brusselse context. Op de 4e graad van dat domein en al de kortlopende studierichtingen wordt geen wegingsfactor toegepast omdat deze nagenoeg volledig door volwassenen bevolkt worden. Ook vandaag leveren leerlingen in de hogere graad en specialisatiegraad beeldende kunst geen bijkomende omkadering op.

Voor de Brusselse academies waarvoor bovenstaande berekeningswijze verlies in omkadering betekent, wordt deze omkadering bevroren op het niveau van het laatste schooljaar met de berekeningswijze voor Brussel van vóór het niveaudecreet. (zie bijlage 2 bij het voorontwerp van decreet)

Voortaan vormen niet langer "leerlingen die les volgen in een instelling waarvan de hoofdzetel gelegen is in Brussel" maar "leerlingen die effectief alle lessen volgen in een vestigingsplaats in Brussel" de berekeningsbasis. De nieuwe berekening van het Brusselvoordeel leidt niet tot een stijging of daling van het globale volume bijkomende lestijden dat naar de Brusselse academies gaat. Ook leerlingen die hun volledige opleiding volgen in vestigingsplaatsen te Voeren worden gewogen aan een hogere wegingsfactor.

Ook leerlingen die hun volledig lessenrooster volgen in een dunbevolkt gebied worden gewogen.

Afdeling 2. Omkadering onderwijzend personeel

Onderafdeling 1. Berekening van de omkadering voor langlopende en kortlopende studierichtingen

Art. 68. Inhoudelijk bekeken wordt het opleidingsaanbod van het dko ingedeeld in domeinen met daarbinnen studierichtingen, die op hun beurt kunnen bestaan uit verschillende opties. Er zijn langlopende studierichtingen die een leertraject over verschillende graden omvatten en kortlopende studierichtingen die twee of drie leerjaren omvatten. Alle langlopende en kortlopende studierichtingen vormen samen de nieuwe opleidingenstructuur.

Voor de omkaderingsberekening is die indeling echter te complex. Het artikel groepeerde de langlopende studierichtingen en hun opties per graad en per domein in structuuronderdelen. Een omkaderingscoëfficiënt is daardoor op het geheel van het opleidingsaanbod in een bepaald structuuronderdeel van toepassing. Ook vóór het niveaudecreet waren er verschillende omkaderingscoëfficiënten bepaald voor elke graad van de studierichtingen beeldende kunst, dans, muziek en woordkunst. Anders dan vóór het niveaudecreet zijn er niet langer opties met een eigen afwijkende omkaderingscoëfficiënt. Het niveaudecreet gaat uit van de vrije aanwending van het lestijdenpakket, binnen een aantal contouren (cf. artikel 74.). Een academie kan daardoor voor ene optie meer omkadering inzetten dan voor de andere.

Opties zoals muziekgeschiedenis en literaire creatie waren vóór het niveaudecreet ingedeeld in de hogere graad van de opleidingenstructuur. In het niveaudecreet vormen ze afzonderlijke kortlopende studierichtingen. Omdat de omkaderingsberekening kan verschillen van de langlopende studierichtingen vormen ze een afzonderlijk structuuronderdeel.

Art. 69. De eerste paragraaf vormt de basis voor de omkaderingsberekening voor het curriculumaanbod. Op basis van hun aantal leerlingen kunnen academies beschikken over een pakket lestijden waarmee ze leerkrachten kunnen aanstellen. Het begrip lestijd vervangt de voormalige term uur-leraar. Eén lestijd is te begrijpen als één werkuur dat één personeelslid gedurende één schooljaar in één academie elke week presteert.

Net als voorheen gaat het niveaudecreet daarbij uit van een lineaire benadering met open end: voor elke bijkomende leerling ontvangt de academie bijkomende omkadering. Omdat de overheidsmiddelen uiteraard niet onuitputtelijk zijn, is een

dergelijke benadering enkel te handhaven, als er tegelijkertijd ook maatregelen worden genomen om het dko budgettaire beheersbaar te houden. Omwille van de budgettaire beheersing bouwt het niveaudecreet een structureel beheersingsmechanisme in via de solidariteitsfactor, die rechtstreeks in verband staat met de oprichting van nieuw opleidingsaanbod.

In de tweede paragraaf worden de regels voor de omkadering van de specialisatie bepaald. De specialisatie wordt in het niveaudecreet uitdrukkelijk geprofileerd als een vervolgttraject voor uitmuntende leerlingen van de 4^e graad. Niet alle leerlingen die de 4e graad afgerond hebben, kunnen in de toekomst starten in de specialisatie. De tweede paragraaf berekent de omkadering van de specialisatie als een afgeleide van het leerlingenaantal van de 4e graad. Het percentage is gebaseerd op de huidige verhouding. Momenteel bieden 2/3^e van de academies voor Beeldende Kunsten een specialisatiegraad aan. In die academies stroomt gemiddeld 20% van de leerlingen door van de hogere graad naar de specialisatiegraad. De omkadering wordt begrensd door dat aandeel als uitgangspunt te nemen voor de omkadering van de specialisatie. Als er minder dan 20% van de leerlingen doorstromen wordt de omkadering berekend op basis van het effectieve aantal leerlingen in de specialisatieopleiding.

De begrenzing van de omkadering neemt niet weg dat er meer leerlingen kunnen doorstromen. Het bepalen van criteria om na te gaan of een leerling het gewenste profiel heeft is op de eerste plaats een pedagogische aangelegenheid. De leerkrachten en directeurs zijn het best geplaatst om toegangsvoorwaarden te bepalen en een procedure uit te werken. Het niveaudecreet laat het aan de academie over hoeveel leerlingen zij effectief toelaat op basis van de beschikbare omkaderingsruimte.

De derde paragraaf bepaalt de regels voor de afronding van de berekening. De afronding is ook gebruikelijk in andere onderwijsniveaus.

De teldag voor de omkaderingberekening is 1 februari van voorgaande schooljaar. Voor academies in oprichting voorziet de vierde paragraaf naar analogie van andere onderwijsniveaus een afwijking. Gedurende de oprichtingsperiode worden de leerlingen op 1 oktober geteld van het lopende schooljaar. Op die manier verwerft een schoolbestuur meteen omkadering voor de leerlingen die zich aandienen.

De vijfde paragraaf creëert een rechtsgrond voor de Vlaamse Regering om bijkomende aanstellingsvoorwaarden te bepalen, zoals de ambten en bekwaamheidsbewijzen. Het deeltijds kunstonderwijs kent in de categorie van het onderwijzend personeel de ambten leraar en begeleider.

Art. 70. Het bereiken van de basiscompetenties, beroepskwalificaties of specifieke eindtermen vormt de centrale doelstelling van een dko-opleiding. Een billijke omkaderingsberekening moet de beschikbare middelen zodanig verdelen dat alle leerlingen gelijke kansen hebben om de basiscompetenties, beroepskwalificaties of specifieke eindtermen te bereiken. Dat betekent echter niet dat alle leerlingen evenveel omkadering nodig hebben. Naargelang de eigenheid van het artistieke medium en de artistieke competenties zullen leerkrachten andere didactische werkvormen hanteren, wat een invloed heeft op de groepsgrootte. Zo vergt een muziekopleiding een meer individuele benadering, terwijl beeldende en audiovisuele kunstopleidingen in de context van een atelier plaats vinden. Ook de studieomvang zal variëren naargelang de inhoud en het niveau. De omkaderingscoëfficiënt is dus een rekenfactor die gebaseerd is op zowel de groepsgrootte als de studieomvang. Rekening houdend met artistiek-pedagogische overwegingen enerzijds en het budgettaire evenwicht anderzijds is voor elk structuuronderdeel een omkaderingcoëfficiënt bepaald.

Voor de 2de en 3de graad van de domeinen muziek en woordkunst-drama blijft de omkaderingscoëfficiënt van vóór het niveaudecreet van kracht.

De studieomvang om de basiscompetenties te bereiken is voor alle leerlingen dezelfde. Een vernieuwing t.o.v. de structuur van vóór het niveaudecreet is de mogelijkheid voor academies om in een aantal structuuronderdelen trage en snelle trajecten aan te bieden. De omkaderingsberekening wordt in dat geval evenredig afgestemd op het aantal wekelijkse lestijden.

De aanwendingspercentages die in het verleden ingevoerd zijn omwille van besparingen verdwijnen als afzonderlijke berekeningsparameter, zonder evenwel de impact ervan ongedaan te maken.

Art. 71. De solidariteitsfactor is een budgetbeheersingsmechanisme waarmee de globale omkaderingsberekening jaarlijks bijgesteld wordt a rato van de impact van de omkadering voor nieuwe academies of onderdelen ervan zoals domeinen of structuuronderdelen, en zulks voor de duur van de programmatie. Hij neemt de vorm aan van een aanwendingspercentage waardoor een globale correctie op de omkaderingsberekening toegepast wordt. Dat betekent dat zowel academies die niets oprichten als deze die dat wel doen er het effect van ondervinden. Voor academies zonder oprichting zal de solidariteitsfactor bij een gelijke leerlingenpopulatie tot een lichte omkaderingsdaling leiden. De academies met een oprichting zullen hun omkadering zien toenemen, zij het niet voor 100% aangezien ook bij hen de verrekening van de solidariteitsfactor in mindering gebracht wordt.

De impact van de oprichtingen wordt bepaald door op basis van de telling van één februari van het oprichtingsjaar na te gaan hoeveel leerlingen er zijn bijgekomen door de oprichtingen t.o.v. van de telling van een februari in het schooljaar voordien. Er wordt rekening gehouden met het gegeven dat de oprichting van nieuwe academies, domeinen of structuuronderdelen enkele schooljaren duurt.

De telling van één februari vormt de basis om hoogte van de solidariteitsfactor te bepalen. Daartoe wordt de omkaderingsberekening op basis van de volledige telling vergeleken met de omkadering in de oprichtingen.

Aangezien de academies voor podiumkunsten de eerste graad muziek en woordkunst-drama zullen oprichten terwijl de eerste graad voor het domein beeldende en audiovisuele kunsten reeds bestaat, wordt de solidariteitsfactor ontdebeld. Op die manier heeft de oprichting van de eerste graad muziek of woordkunst-drama geen impact op de omkadering van de academies voor beelden en audiovisuele kunsten.

Voor de oprichting van een domeinoverschrijdende initiatie wordt de solidariteitsfactor toegepast, en dit voor 1/4de op de omkadering van het domein beeldende en audiovisuele kunsten en 3/4^{den} op de omkadering van de podiumkunsten (1/4de per domein).

De oprichting van een nieuwe eerste graad muziek en woordkunst-drama, of de domeinoverschrijdende initiatie gebeurt net als de oprichting van elk ander structuuronderdeel, eerst met eigen middelen. Vanaf het tweede oprichtingsjaar ontvangt de academie financiering of subsidiëring en speelt de solidariteitsfactor tot wanneer de oprichting voltooid is.

Art. 72. Zoals in de algemene inleiding aangegeven, is de effectieve participatie aan het dko onderhevig aan tal van factoren en dus moeilijk op lange termijn te voorspellen.

Met het oog op de budgettaire beheersing op lange termijn machtigt dit artikel de Vlaamse Regering om een aanwendingspercentage op te leggen. Een dergelijke aanwendingspercentage resulteert in een structurele afroom van de omkadering. Daarnaast machtigt dit artikel de Vlaamse Regering om de omkaderingscoëfficiënt structureel te verhogen.

Onderafdeling 2. Aanwending van de omkadering onderwijzend personeel

Art 73. Het niveaudecreet gaat uit van een vrije aanwending van de omkaderingsmiddelen die een academie toegewezen krijgt. Elke academie krijgt jaarlijks omkaderingsmiddelen. Ze kan die inzetten voor het curriculumaanbod, de langlopende en kortlopende studierichtingen of voor de leeractiviteiten op maat.

Net als vandaag kan de academie zelf beslissen hoe zij de middelen inzet en verdeelt over de verschillende opleidingen die ze organiseert. De manier waarop een academie haar omkadering besteedt, belangt uiteraard alle leerkrachten aan. Het artikel bepaalt daarom dat het schoolbestuur steeds in overleg met de leerkrachten hierover beslist.

Een academie kan maximaal 3 percent van de omkadering inzetten voor pedagogische coördinatie. In tegenstelling tot andere onderwijsniveaus kent het dko geen beleidsondersteunend personeel. Om een aantal coördinerende taken op te nemen of om de directeur beleidsmatig te ondersteunen is een academie aangewezen op leerkrachten. De opdracht van een leerkracht wordt geheel of gedeeltelijk omgezet naar pedagogische coördinatie. De academie kan 3 percent van haar toegewezen lestijden benutten voor pedagogische coördinatie, maar ze kan dit aandeel ook overschrijden als de personeelsleden daarmee akkoord gaan.

Net als vóór het niveaudecreet vormen wekelijkse lestijden de eenheid waarin de omkadering voor onderwijzend personeel wordt uitgedrukt. Paragraaf twee garandeert dat de lestijden optimaal benut worden gedurende het volledige schooljaar. Als vanouds duurt een lestijd in de podiumkunsten 60 minuten en in het domein beeldende en audiovisuele kunsten 50 minuten. Voor de nieuwe domeinoverschrijdende initiatieopleiding kan een academie zelf beslissen of ze een duurtijd van 50 dan wel 60 minuten hanteert.

Het is mogelijk om wekelijkse lestijden te clusteren waardoor academies hun schoolorganisatie beter kunnen afstemmen op de tijdsbesteding van bepaalde groepen leerlingen, bv. examenperiodes van studenten door lestijden te clusteren tot grotere lesblokken.

Net als in het secundair en het volwassenonderwijs voorziet de derde paragraaf de mogelijkheid om experts buiten de academie aan te trekken als voordrachtgevers. Voordrachtgevers kunnen de wisselwerking versterken tussen het dko en maatschappelijke domeinen waarmee het inhoudelijk verbonden is, de amateurkunsten, de professionele kunsten of de creatieve industrie. De academie kan beschikken over middelen om deze voordrachtgevers te vergoeden. Een lestijd wordt daartoe omgezet in een krediet. Het niveaudecreet delegeert de omrekening

naar een besluit van de Vlaamse Regering. Het schoolbestuur kan Maximaal 5 percent van de omkadering besteden aan voordrachtgevers. Dit aandeel kan ook overschreden worden als de personeelsleden daarmee akkoord gaan

De vierde paragraaf maakt het voor academies mogelijk om maximaal 5 percent van de omkadering te besteden aan leeractiviteiten op maat. De regelgeving verwijst naar de verschillende doelstellingen die de academie daarmee kan realiseren: terugkomactiviteiten voor afgestudeerden, interdisciplinaire projecten, innovatie van het onderwijs.

Art. 74. Het volume lestijden voor het curriculumaanbod kan de academie vrij verdelen over haar opleidingsaanbod. Er zijn enkel uitzonderingen. Lestijden podiumkunsten kunnen niet verschoven worden naar beeldende en audiovisuele kunsten, wegens de verschillen in duurtijd. Dit is van belang voor kunstacademies die zowel beeldende en audiovisuele kunsten als podiumkunsten organiseren. De meerderheid van de academies organiseert vandaag enkel één van beide.

De lestijden van de 1e, 2e en 3e graad kan de academie niet inzetten in 4e graad. In de nieuwe opleidingenstructuur blijft die cesuur voor de verloning van leerkrachten behouden. Leerkrachten die les geven in de 1e en 2e en 3e graad ontvangen een verloning op bachelorniveau, terwijl leerkrachten die les geven in de 4^e graad meestal een verloning op masterniveau ontvangen. Een academie kan wel lestijden van de 4^e graad verschuiven naar de 1^e, 2^e of 3^e graad.

Art. 75. Overdracht van lestijden tussen academies was vóór het niveaudecreet geregeld in de Schoolpactwet. Schoolbesturen konden daardoor 3% van de lestijden herverdelen over hun academies. De overdracht van lestijden naar een volgend schooljaar is sinds 2008 decretaal geregeld.

Het artikel regelt de voorwaarden voor de overdracht van lestijden zowel tussen academies van eenzelfde schoolbestuur als naar een volgend schooljaar. De voorwaarden stemmen overeen met de voorwaarden die verbonden zijn aan de overdracht van lestijden in de andere onderwijsniveaus.

Een academie kan maximaal 3% van haar lestijden overdragen.

Onderafdeling 4. Bijzondere bepalingen

Art 76. Kunstacademies organiseren zowel het domein beeldende en audiovisuele kunsten als het domein muziek en het domein dans of woordkunst-drama. Dergelijke academies kunnen net als vóór het niveaudecreet aanspraak maken op lestijden voor beleidsondersteuning. De bestaande berekening wordt behouden.

In het verleden zijn academies in het licht van een tijdelijk project een intergemeentelijke of regionale samenwerking aangegaan waardoor zij bijkomende lestijden voor beleidscoördinatie verwierven. Het niveaudecreet gaat ervan uit dat intergemeentelijk of regionaal samenwerken op de eerste plaats een beslissing is van de schoolbesturen zelf. Er wordt niet langer een incentive voorzien. Voorheen konden dergelijke samenwerkingsverbanden aanspraak maken op tijdelijke lestijden voor beleidscoördinatie. De academies die in het verleden in een intergemeentelijk of regionaal samenwerkingsverband gestapt zijn onder bepaalde voorwaarden kunnen conform het vertrouwensbeginsel die omkaderingsmiddelen behouden.

Afdeling 3. Omkadering bestuurspersoneel

Art 77. Iedere academie heeft recht op een directeur. Het niveaudecreet bestendigt de huidige regeling. Academies in oprichting verwerven een voltijds ambt op het moment dat ze 200 leerlingen bereikt hebben.

Art 78. Wanneer twee of meer academies fuseren, blijft slechts één directeursambt over. Schoolbesturen zouden daardoor kunnen afzien van een fusie omdat ze de betrokken directeurs willen behouden. Om dat nadeel weg te werken, maakt het artikel het mogelijk om de boventallige vastbenoemde directeur op persoonlijke titel tewerk te stellen in een niet-organieke betrekking van directeur. De niet-organieke betrekking van directeur wordt aan de gefuseerde academie toegevoegd zolang het personeelslid in kwestie erin tewerkgesteld blijft. Het personeelslid wordt beschouwd als gereffecteerd en heeft geen reffectatieverplichtingen buiten de academie, maar wel binnen de academie, bv. als het ambt van directeur daar vacant wordt.

Afdeling 4. Omkadering ondersteunend en opvoedend hulppersoneel

Art. 79. De bestaande regeling wordt overgenomen, zij het met een vereenvoudigde weergave van de berekeningsformule. Per 1000 leerlingen heeft een academie recht op een voltijdse betrekking van een administratief personeelslid. Er zijn in het dko twee ambten: administratief medewerker en studiemeester-opvoeder. Het laatste ambt is uitdovend. De personeelsleden die al in dienst waren, behouden hun tewerkstelling, maar er kunnen nieuwe personeelsleden in dat ambt aangeworven worden. Het niveaudecreet continueert die overgangsregeling.

Omwille van de coherentie met de regelgeving in andere onderwijsniveaus wordt het bestaande ambt opsteller vervangen door administratief medewerker. Het uitvoeringsbesluit zal verzekeren dat de personeelsleden hun verworven rechten behouden.

Art. 80. Het artikel verleent een delegatie aan de Vlaamse Regering om de ambten administratief personeel vast te leggen.

Art. 81. De berekening van de administratieve omkadering, die vanaf het schooljaar 2007-2008 werd ingevoerd, bleek voor een aantal academies nadeliger dan de eerdere berekening. Die academies konden aanspraak blijven maken op de oude regeling zolang die voordeliger bleef. Het niveaudecreet zet die overgangsmaatregel voort voor 15 academies. Ook hier is de berekeningsformule eenvoudiger weergegeven.

Afdeling 5. Personeel ten laste van de werkingsmiddelen of van de eigen middelen

Art. 82. Conform de bepalingen van dit artikel kunnen academies personeelsleden aanstellen met werkingsmiddelen of eigen middelen van het schoolbestuur. De uitbetaling van het personeelslid gebeurt via het Agentschap voor

Onderwijsdiensten. Het agentschap vordert de kosten van het salaris terug van het schoolbestuur.

De gewone regeling inzake bekwaamheidsbewijzen is van toepassing. Het personeelslid bouwt dienstanciënniteit op, maar kan niet vast benoemd worden.

Afdeling 6. Werkingsmiddelen

Art. 83. De procedure voor de uitbetaling van de werkingsmiddelen verloopt verschillend voor de academies van het gemeenschapsonderwijs en de gesubsidieerde academies. De werkingsmiddelen van de gesubsidieerde academies worden toegekend op basis van de lestijden. De bedragen die in het schooljaar voor de inwerkingtreding uitgekeerd worden, vormen de basisbedragen van het niveaudecreet. De bedragen van vóór het niveaudecreet worden behouden.

Naar analogie van andere onderwijsniveaus worden de bedragen jaarlijks geïndexeerd op basis van de gezondheidsindex.

Art. 84. Net als voorheen voorziet het niveaudecreet een vaste dotatie voor de academies van het gemeenschapsonderwijs. Het basisbedrag komt overeen met het bedrag dat in het schooljaar 2017-2018 werd uitgekeerd. Dat basisbedrag zal jaarlijks geïndexeerd worden op basis van de A2-coëfficiënt. Die coëfficiënt vergelijkt de gezondheidsindex van januari van het voorgaande schooljaar met de gezondheidsindex van januari van het schooljaar daar nog voor.

De tweede paragraaf vormt een rechtsgrond om de uitbetaling te regelen. Net als vóór het niveaudecreet kan de dotatie uitbetaald worden in drie schijven: januari, mei en september. De betaling van de middelen aan de scholengroepen van het gemeenschapsonderwijs gebeurt vandaag op basis van een ministerieel besluit. De verdeling over de scholengroepen wordt aangeleverd door het gemeenschapsonderwijs zelf. Deze verdeling is onder meer gebaseerd op principes van de Raad van het GO!

Art. 85. Als schoolbestuur met de werkingsmiddelen werken, leveringen of diensten wil laten uitvoeren door derden moet zij een overeenkomst afsluiten waarbij zij alle wettelijke bepalingen in acht neemt. Het kan gaan om een arbeidsovereenkomst die beheerst wordt door het sociaal recht of een aannemingsovereenkomst die beheerst wordt door het handelsrecht.

Art. 86. De werkingsmiddelen die een schoolbestuur ontvangt, zijn bedoeld om de kosten te dekken die verbonden zijn aan de werking en de uitrusting van de academie, aan het verstrekken van leermateriaal aan leerlingen en aan de uitgaven voor de financiering van de investeringen. Het artikel maakt toezicht op de besteding van de werkingsmiddelen mogelijk om afwending naar andere doeleinden buiten het dko te verhinderen. De overheid kan zich echter niet uitspreken over de afwegingen die het schoolbestuur maakt over de besteding van de werkingsmiddelen zelf.

Met het oog op beleidsevaluatie kan de Vlaamse overheid ook informatie verzamelen op een geaggregeerd niveau over de academies heen om op die manier de besteding in kaart te brengen.

Afdeling 7. Terugvorderingen en sancties

Onderafdeling 1. Terugvorderingen

Art. 87. De terugvordering bedoeld in dit artikel is geen sanctie, maar een correctie van wat teveel werd gegeven aan middelen.

Er wordt teruggevorderd bij het schoolbestuur, wanneer het verantwoordelijk is voor de betaling die ten onrechte gebeurd is. In de andere gevallen wordt er teruggevorderd van het personeelslid zelf.

Onderafdeling 2. Sancties

Art. 88. Een terugvordering zoals bepaald in artikel 87. kan evenwel gepaard gaan met een sanctie, wanneer er door een misbruik van het schoolbestuur teveel middelen toegekend werden. Deze sanctie betreft dan een inhouding op de financiering of subsidiëring.

Dit artikel bepaalt welke handelingen van het schoolbestuur tot een sanctie kunnen leiden.

Deze sanctie kan echter nooit meer bedragen dan 10% van de werkingmiddelen van de academie.

Art. 89. De Vlaamse Regering zal de regels vastleggen voor de toepassing van de sancties en waarborgt hierbij de rechten van de verdediging.

Hoofdstuk VI. Inschrijvingsgeld en bijdrageregeling

Art 90. Een leerling betaalt één keer het inschrijvingsgeld per domein, ongeacht het aantal opleidingen, opties of muziekinstrumenten, dat hij in dat domein volgt. Een dergelijke regeling was ook al vóór het niveaudecreet van toepassing en spoort met de omkaderingsberekening. Leerlingen zijn slechts één maal financierbaar per domein.

Leerlingen die een domeinoverschrijdende initiatieopleiding volgen, hoeven slechts één maal het inschrijvingsgeld te betalen. Als ze die opleiding combineren met bijvoorbeeld een andere initiatieopleiding in een domein, betalen ze wel twee maal het inschrijvingsgeld.

Art. 91. Het artikel legt de tarieven van het inschrijvingsgeld vast. Het niveaudecreet neemt de tariefstructuur over die al vóór het niveaudecreet van toepassing was. De nieuwe basisbedragen stemmen overeen met de geïndexeerde bedragen van het schooljaar voorafgaand aan de inwerkingtreding.

De indexformule die in 2014 is ingevoerd, blijft behouden. Het globale bedrag dat de Vlaamse overheid int, stijgt jaarlijks met 4%. De indexering is verantwoordelijk voor 80 % van die stijging, of te wel gemiddeld 400.000 euro. De leerlingengroei, bekeken over de laatste 10 schooljaren, levert jaarlijks gemiddeld 80.000 euro op.

Art. 92. Het artikel bakent de rechthebbenden op het verminderd inschrijvingsgeld af. Zoals in de algemene inleiding aangegeven, blijven de categorieën nagenoeg ongewijzigd. De vermelding van de verhoogde verzekeringstegemoetkoming is op zich een vernieuwing maar creëert geen nieuwe categorie rechthebbenden. Er is een grote mate van overlap met de overige categorieën van personen met een geringe financiële draagkracht.

Omwille van de voordelen op het vlak van bewijslast is een verwijzing naar dit statuut interessant. Rechthebbenden hoeven het statuut niet aan te vragen, maar krijgen het automatisch toegekend op basis van bepaalde inkomensgerelateerde en andere criteria.

De derde paragraaf is enkel van toepassing op jongeren. Net als in de eerdere regelgeving betalen jongeren die zich voor meer dan één domein inschrijven in dezelfde of een andere academie, voor die bijkomende inschrijving het verminderd tarief. Jongeren hebben ook recht op korting als er bijvoorbeeld al een broer, zus of ouder is ingeschreven. Gezien de verscheidenheid aan samenlevingsvormen in Vlaanderen werd het begrip 'gezin' in 2014 al vervangen door 'leefeenheid'. Een leefeenheid wordt gedefinieerd als één of meer meerderjarigen, ongeacht hun geslacht, met eventueel een of meer minderjarigen die hun hoofdverblijfplaats hebben op hetzelfde adres, alsook één of meer minderjarige gehuwde, zelfstandige of alleenstaande leerlingen of studenten, ongeacht hun geslacht, met eventueel één of meer minder- en meerderjarigen die hun hoofdverblijfplaats hebben op hetzelfde adres.

De vierde paragraaf zorgt voor verheldering van de regelgeving over het tijdstip waarop de leerling aan de voorwaarde moet voldoen om in aanmerking te komen voor het verminderd inschrijvingsgeld. In de eerdere regelgeving was niet duidelijk of de leerling op het moment van de inschrijving dan wel bij de start van het schooljaar of bij de effectieve instap in de opleiding aan de voorwaarde moest voldoen. Leerlingen kunnen zich immers tot 30 september van het lopende schooljaar inschrijven.

Heel wat academies werken met een systeem van vervroegde inschrijvingen, waardoor leerlingen zich al vanaf juni kunnen inschrijven. In de periode tussen de inschrijving en de start van het schooljaar kan de situatie van een leerling veranderen waardoor hij niet langer recht heeft op de vermindering of net wel dat recht verwerft. Schoolbesturen vroegen daarom vaak aan rechthebbenden om bij de inschrijving toch het volle tarief te betalen en bij de start van het schooljaar een attest voor vermindering in te dienen, waarop de academie het verschil terugbetaalde aan de leerling.

Voor toekenning van de vermindering creëert het niveaudecreet duidelijkheid door te stellen dat de rechthebbende vanaf het begin van de inschrijvingsperiode tot en met 30 september tijd heeft om dit recht aan te tonen. Een leerling die op het moment van zijn inschrijving recht heeft op het verminderd inschrijvingsgeld, komt in aanmerking voor vermindering, ongeacht of zijn situatie nog wijzigt.

Dit heeft twee voordelen:

-de academies hoeven leerlingen met recht op verminderd inschrijvingsgeld niet langer te vragen om hun recht nogmaals aan te tonen bij het begin van het schooljaar wanneer zij bv in juni ingeschreven zijn.

-omgekeerd voorziet het niveaudecreet een opschortende voorwaarde waardoor een leerling wiens situatie gewijzigd is sinds zijn inschrijving zijn recht op vermindering nog kan laten gelden tot en met 30 september.

De vijfde paragraaf creëert een rechtsgrond voor de Vlaamse Regering om te regelen op welke wijze rechthebbenden op vermindering hun recht moeten aantonen.

Art. 93. Zoals in de algemene inleiding aangegeven, vormen de inschrijvingsgelden een private bijdrage van de leerlingen aan de kosten voor het deeltijds

kunstonderwijs. Hoewel de schoolbesturen de inschrijvingsgelden innen, komen zij toe aan de Vlaamse overheid.

Het niveaudecreet vermindert de geldstromen tussen de Vlaamse overheid en de academies. Het grootste gedeelte van het verschuldigde bedrag, 95%, zal voortaan berekend worden op de leerlingen van het vorige schooljaar. Die werkwijze heeft als voordeel dat de controle van inschrijvingen en het recht op verminderd inschrijvingsgeld volledig is afgerond. Het schoolbestuur ontvangt bij het begin van het schooljaar een definitieve factuur waardoor de doorstorting van het inschrijvingsgeld in één transactie kan gebeuren. Vóór het niveaudecreet verliep het betalingsverkeer veel meer versnipperd. De schoolbesturen betaalden het inschrijvingsgeld naarmate de controle van de leerlingen in het lopende schooljaar vorderde.

Voor de gesubsidieerde academies voorziet het niveaudecreet daarenboven een verrekening van de inning van de inschrijvingsgelden en de uitbetaling van de werkingsmiddelen. Vóór het niveaudecreet stortte het Agentschap voor Onderwijsdiensten in de maanden februari en juni respectievelijk het voorschot en het saldo van de werkingsmiddelen door aan de schoolbesturen. Parallel stortten de schoolbesturen de geïnde inschrijvingsgelden in één of meerdere betalingen door naar het Agentschap voor Onderwijsdiensten.

Het niveaudecreet laat toe dat de Vlaamse overheid de inschrijvingsgelden verrekent met de werkingsmiddelen, zodat de gesubsidieerde academie enkel nog het bedrag moeten doorstorten dat overeenkomt met het totale bedrag aan ontvangen inschrijvingsgelden, verminderd met het bedrag aan werkingsmiddelen waar ze recht op heeft. De werkingsmiddelen hoeven daardoor niet meer afzonderlijk betaald te worden aan de academies. Het betalingsverkeer en de daarmee gepaard gaande geldstromen tussen de Vlaamse overheid en de gesubsidieerde academies worden flink vereenvoudigd.

Door de verrekening beschikken de academies veel sneller over hun werkingsmiddelen voor dat schooljaar. Al in het begin van het schooljaar kunnen ze een aandeel van de geïnde inschrijvingsgelden benutten als werkingsmiddelen, in plaats van eerst het volledige bedrag naar de Vlaamse overheid te storten om vervolgens 50% van de werkingsmiddelen in januari en 50% in juni te ontvangen.

De verrekening geldt enkel voor de gesubsidieerde academies. Het gemeenschapsonderwijs ontvangt een jaarlijkse dotatie die het zelf verdeelt over zijn academies. Ook de Koninklijke Beiaardschool krijgt een vast bedrag aan werkingsmiddelen.

De laatste paragraaf creëert een rechtsgrond om het betalingsverkeer tussen de schoolbesturen en de Vlaamse overheid te regelen, berekeningsmodaliteiten, facturatie, termijnen, controleaspecten enz.

Art. 94. De bedragen vermeld in artikel 91 zijn "toegewezen ontvangsten" in de onderwijsbegroting. De middelen kunnen enkel besteed worden aan de salarissen van dko-personeelsleden. Zij komen daarom in een afzonderlijk begrotingsfonds terecht.

Art. 95. Het niveaudecreet laat toe dat schoolbesturen additionele bijdragen vragen aan de leerlingen bovenop het wettelijk verplichte inschrijvingsgeld. Door de open formulering kan een schoolbestuur zelf bepalen waarvoor het een bijdrage vraagt. Dat kunnen onkosten zijn die rechtstreeks verbonden zijn aan de opleiding maar ook meer algemene bijdragen aan de werking van de academie. Academies

kunnen veel minder dan andere onderwijsinstellingen een beroep doen op Overheidsinvesteringen in infrastructuur.

Het schoolbestuur is vrij om de hoogte van de bijdrage te bepalen, maar moet erover waken dat de prijszetting geen bijkomende participatiedrempels opwerpt of een onbillijke behandeling van de leerlingen bewerkstelligt. Zo kan een academie aan sommige leerlingen meer vragen; de kosten die aan een opleiding verbonden zijn kunnen verschillen en bijgevolg ook de bijdrage van de leerling. Gemeentelijke schoolbesturen maken soms een onderscheid tussen inwoners en niet-inwoners, vanuit de redenering dat de inwoners al via hun gemeentebelasting een bijdrage hebben betaald.

Heel wat academies kopen verbruiksgoederen maar ook duurzame materialen in grote hoeveelheden aan en kunnen zo de prijs drukken. Op hun beurt verkopen ze de materialen door aan de leerlingen. Het artikel bepaalt dat cursusmateriaal niet winstgevend kan doorverkocht worden. Ten slotte verzekert het artikel dat leerling bij zijn inschrijving informatie krijgt over de aankopen die hij geacht wordt te doen.

Art. 96. Een schoolbestuur kan toelaten dat niet-regelmatige leerlingen, vaak ook 'vrije leerlingen' genoemd, de lessen bijwonen (cf. artikel 43). Het kan gaan om leerlingen die maar één vak volgen, of afgestudeerden die blijven deelnemen aan een atelier. Deze leerlingen worden niet meegeteld in de omkaderingsberekening. Een academie kan aan dergelijke leerlingen een bijdrage vragen die het niet hoeft door te storten aan de Vlaamse overheid. Het schoolbestuur is vrij om zelf de hoogte te bepalen.

Ook voor deelnemers aan leeractiviteiten op maat kan het schoolbestuur zelf een bijdrageregeling uitwerken.

Hoofdstuk VII. Erkenning, financiering en subsidiëringsvoorwaarden van academies

Afdeling 1. - Algemene bepalingen

Art. 97. Een academie of een onderdeel ervan kan voortaan erkend zijn zonder dat de Vlaamse overheid financieel tussenkomt, bijvoorbeeld wanneer de academie of het onderdeel ervan voldoet aan alle kwaliteitsvereisten maar niet voldoende leerlingen kan aantrekken om de aan programmatienormen te voldoen. Ook het volwassenenonderwijs maakt dat onderscheid. Academies kunnen daardoor officiële studiebewijzen uitreiken en bovendien vormt de erkenning een soort 'keurmerk' voor kwaliteitsvol onderwijs voor de leerlingen en hun ouders.

Een volledige erkende maar niet ondersteunde academie zal wellicht zelden voorkomen. Een niet-ondersteund onderdeel wel. Gemeentelijke schoolbesturen bekostigen vaak eigen personeelsleden.

Een schoolbestuur kan echter geen middelen van de Vlaamse overheid aanwenden voor het niet-ondersteunde onderdeel.

Art. 98. Inhoudelijk bekeken wordt het opleidingsaanbod van het dko ingedeeld in domeinen met daarbinnen studierichtingen, die op hun beurt kunnen bestaan uit verschillende opties. Er zijn langlopende studierichtingen die een leertraject over verschillende graden omvatten en kortlopende studierichtingen die twee of drie leerjaren duren. Alle langlopende en kortlopende studierichtingen vormen samen de nieuwe opleidingenstructuur.

Net als voor de omkaderingsberekening is die indeling te complex voor de programmatie- en rationalisatiereggeving. Het artikel groepeert de langlopende studierichtingen en hun opties per graad en per domein in structuuronderdelen.

Afdeling 2. - Erkenning van academies

Art. 99. Erkende academies die voldoen aan alle vereisten om kwaliteitsvol onderwijs te verstrekken mogen officiële studiebewijzen uitreiken. Op die manier garandeert de Vlaamse Overheid naar de leerlingen en hun ouders de waarde van de studiebewijzen die de academies uitreiken.

Net als in alle andere onderwijsniveaus vormt erkenning een voorwaarde om in aanmerking te komen voor ondersteuning door de Vlaamse Overheid.

Art. 100. Het artikel somt alle voorwaarden op waaraan een academie en bijgevolg al haar onderdelen moeten voldoen om erkend te worden. Ook voor andere onderwijsniveaus bestaan dergelijke bepalingen.

Het gaat daarbij om infrastructuurvereisten en schooluitrusting maar ook andere facetten zoals het organiseren van het onderwijs volgens een wettelijk bepaalde structuur, de naleving van internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen op het gebied van de rechten van de mens en van het kind in het bijzonder, de bepalingen inzake de einddoelen naleven, de taalregeling in het onderwijs respecteren enz. (cf. decreet basisonderwijs).

Art. 101. Bij de voorlopige erkenning van een academie onderzoekt de onderwijsinspectie eerst decretaal vastgelegde voorwaarden voor een voorlopige erkenning. In de loop van dat schooljaar volgt dan een doorlichting voor een definitieve erkenning. Het voordeel van die werkwijze is dat de inspectie de erkenningsvoorwaarden van een nieuwe academie nagaat terwijl ze al operationeel is. Op die manier kan de inspectie een accurater advies verlenen over de definitieve erkenning.

Art. 102. Het eerste lid van dit artikel bepaalt de uiterste aanvraagdatum voor een erkenning. De modaliteiten van de aanvraagprocedure zullen in een besluit van de Vlaamse Regering geregeld worden.

In afwijking van het eerste lid bepaalt het tweede lid een vervroegde uiterste aanvraagdatum om schoolbesturen in de gelegenheid te stellen de erkenning reeds voor het schooljaar 2018-2019 te verkrijgen.

Art. 103. Erkenning is nauw verbonden met onderwijskwaliteit. Een negatief doorlichtingsverslag kan uiteindelijk resulteren in een opheffing van de erkenning van de onderwijsinstelling of haar onderdeel. De volledige procedure die volgen op een negatief doorlichtingsverslag, met de verschillende stappen en hun termijnen, is geregeld in het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs.

Art. 104. Een leerling die zich inschrijft in een academie voor deeltijds kunstonderwijs heeft de garantie dat het geboden onderwijs aan kwaliteitsvereisten voldoet die de Vlaamse overheid bewaakt.

Net zoals het decreet betreffende het volwassenenonderwijs de benaming 'centrum voor volwassenenonderwijs' voorbehoudt voor instellingen die krachtens het decreet erkend zijn, zal het niveaudecreet dko de benaming 'academie voor deeltijds kunstonderwijs' beschermen. Op die manier kunnen potentiële

leerlingen een duidelijk onderscheid maken tussen de academies die de Vlaamse overheid erkent en allerlei andere gemeentelijke of private initiatieven voor kunsteducatie: jeugdmuziekscholen, alternatieve muziekscholen, beeldende ateliers, dansscholen.

Art. 105. Het niveaudecreet geeft een schoolbestuur meer autonomie over de spreiding van het dko-aanbod over zijn werkingsgebied. In tegenstelling tot de huidige regelgeving is het schoolbestuur daardoor niet langer verplicht om een bepaald aanbod, bijvoorbeeld hogere graden, enkel in de hoofdvestigingsplaats te organiseren. Vóór het niveaudecreet was het uitgesloten dat een academie in één van haar filialen een aanbod organiseerde dat niet in de hoofdinstelling voorkwam. Ook die beperking verdwijnt met het niveaudecreet.

De hoofdvestigingsplaats levert enkel het postadres van de academie dat gebruikt zal worden voor de briefwisseling tussen de Vlaamse overheid en de directie.

Art. 106. Vandaag zijn 168 academies opgenomen in de toelageregeling van de Vlaamse overheid. De voormalige regelgeving maakte geen verschil tussen erkenning en financiering of subsidiëring. Aangezien erkenning steeds een voorwaarde is voor ondersteuning, gaat het niveaudecreet ervan uit dat deze 168 academies allen erkend zijn. Zij behouden hun erkenning bij de overgang naar het niveaudecreet, tenzij ze niet meer zouden voldoen aan de erkenningsvoorwaarden.

Afdeling 3. Financierings- en subsidiëringvoorwaarden van academies

Onderafdeling A. - Algemene bepalingen

Art. 107. Net als in andere onderwijsniveaus vormt erkenning een voorwaarde om in aanmerking te komen voor overheidsondersteuning. Het artikel maakt die verbinding.

Art. 108. Het artikel verzekert dat alle academies die op de vooravond van het decreet in de toelageregeling zijn opgenomen dat ook blijven bij de inwerkingtreding. Zij hoeven geen aanvraagprocedure te doorlopen. Academies moeten wel voldoen aan de erkennings- en de financierings- of subsidiëringvoorwaarden.

Art. 109. Het artikel legt de financiële eindverantwoordelijkheid voor de academie bij het schoolbestuur. Als een academie voldoet aan de voorwaarden die het niveaudecreet oplegt in de vorm van rationalisatie- en programmatiënormen wordt ze betoelaagd door de Vlaamse Overheid. Voor de academies van het gemeenschapsonderwijs wordt die toelage financiering genoemd, het vrij en gemeentelijk onderwijs is dat subsidiëring. Op de werkingsmiddelen na is er echter geen verschil in de manier waarop de betoelaging geregeld wordt. De academies krijgen dezelfde omkadering op basis van dezelfde voorwaarden.

Art. 110. Het artikel bepaalt de teldagen voor de schoolbevolkingsnormen, naar analogie van het basisonderwijs. Voor nieuwe oprichtingen is de teldag 1 oktober van het lopende schooljaar. Er kan immers niet terug gegrepen worden naar een voorgaand schooljaar omdat er telkens nieuwe leerlingen bijkomen naarmate de oprichting uitgebouwd wordt.

Rationalisatiënormen hebben betrekking op bestaande academies of onderdelen ervan. Door de teldag op 1 februari van het voorgaande schooljaar te leggen,

kunnen leerlingen in een academie of onderdeel dat de norm niet haalt er blijven les volgen tot het einde van het schooljaar.

Art. 111. Het artikel somt de voorwaarden op waaraan academies en hun onderdelen, zoals domeinen en structuuronderdelen, moeten voldoen om in aanmerking te komen voor toelagen van de Vlaamse overheid.

De eerste voorwaarde maakt een verbinding met de erkenningsvoorwaarden.

Zoals in de algemene inleiding aangegeven, kan een overheid maatregelen nemen om de schaarse overheidsmiddelen zo doelmatig mogelijk in te zetten, zonder afbreuk te doen aan de vrijheid van onderwijs. Academies en hun onderdelen moeten een zekere omvang hebben om versnippering van middelen tegen te gaan. Daarom legt de tweede voorwaarde aan academies en hun onderdelen schoolbevolkingsnormen op. Afstandsnormen verzekeren een rationele spreiding van de nieuwe oprichtingen, zonder daarbij evenwel de participatiekansen van de leerlingen in het gedrang te brengen.

De derde voorwaarde spoort academies aan om zich af te stemmen op hun lokale culturele omgeving. Een academie is ingebed in een bepaalde maatschappelijke omgeving. Naar analogie van het basis- en secundair onderwijs waar een schoolraad het schoolbestuur adviseert inzake beslissingen over het opleidingsaanbod, voorziet het niveaudecreet een vorm van inspraak met het oog op een verankering van de academie in haar omgeving. Hoewel een schoolbestuur uiteindelijk beslist welk aanbod het waar organiseert, is het aangewezen dat een schoolbestuur signalen van leerlingen ouders, maar ook potentiële geïnteresseerden meeneemt. Het niveaudecreet gaat evenwel niet zo ver dat er een formele participatie-orgaan moet opgericht worden. Als een academie inspraak op een andere manier wil organiseren kan dat ook.

De overgrote meerderheid van de leerlingen volgen een dko-opleiding met het oog op kunstbeoefening in de vrije tijd. De amateurkunstbeoefening in de omgeving van de academie is dus een belangrijke graadmeter van de leerbehoeften van de potentiële leerlingen. Het gaat daarbij zowel over georganiseerde beoefening in verenigingen als individuele amateurkunstenaars. Als een academie haar aanbod afstemt op haar culturele omgeving verzekert ze bovendien een vlotte doorstroom van afgestudeerden naar die culturele omgeving en draagt op die manier bij aan de culturele dynamiek in een stad of gemeente.

De tweede paragraaf bevat een aantal procedurele aspecten over hoe schoolbesturen financiering of subsidiëring kunnen aanvragen.

Het tweede lid van deze paragraaf voorziet een vervroegde uiterste aanvraagdatum om in reeds op 1 september 2018 in aanmerking te kunnen komen voor financiering of subsidiëring van onderdelen van academies.

In een voorlopig erkende academie kunnen personeelsleden enkel tijdelijk worden aangesteld omdat het risico bestaat dat de academie niet definitief erkend wordt en haar deuren weer moet sluiten. De derde paragraaf voorkomt dat vastbenoemde personeelsleden daardoor ter beschikking gesteld zouden worden.

Art. 112. Als een academie of een onderdeel ervan, zoals een domein of structuuronderdeel, niet meer voldoet aan de normen, wordt ze niet langer opgenomen in de toelageregeling van de Vlaamse overheid. De normen waaraan bestaande academies en hun onderdelen moeten voldoen, zijn de

rationalisatienormen. Voor nieuwe academies, nieuwe domeinen of structuuronderdelen zijn dat de programmatiernormen en de afstandsnormen.

Art. 113. Aangezien erkenning een voorwaarde is om in aanmerking te komen voor overheidsondersteuning resulteert een opheffing van de erkenning van een academie of onderdeel ervan ook in het verlies van ondersteuning.

De stappen die gezet moeten worden na een doorlichtingsverslag met ongunstig advies zijn bepaald in het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs. Een schoolbestuur moet binnen 60 kalenderdagen een verbeterplan indienen. Indien het er in slaagt om daardoor de kwaliteit structureel te verbeteren, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning tijdelijk stop gezet. Na een nieuwe doorlichting volgt een nieuwe doorlichting. Het artikel verzekert een academie of onderdeel tijdens die remediëeringsfase toch overheidsondersteuning kan behouden.

Onderafdeling 2. Programmatievoorwaarden voor nieuwe academies, domeinen en structuuronderdelen

Art. 114. Het niveaudecreet bepaalt het minimale aanbod van een nieuwe academie. Een academie moet minstens het domein muziek of beeldende en audiovisuele kunsten aanbieden. De academie moet alle graden van minstens één van die domeinen oprichten zodat er minstens één kwalificerend leertraject ontstaat waarin leerlingen een bewijs van beroepskwalificatie dko kunnen behalen. Een academie kan in plaats van de domeinspecifieke 1e graad ook de domeinoverschrijdende initiatieopleiding oprichten. Afhankelijk van de context van de academie, komen twee of meer domeinen maximaal aan bod.

Het artikel laat het schoolbestuur zelf beslissen wanneer het welk domein en welk structuuronderdeel opricht. Daardoor kan een schoolbestuur verschillende graden gelijktijdig uitbouwen. Op die manier kunnen leerlingen die voorheen in een andere academie les volgden meteen op het juiste niveau ingeschaald worden. Een schoolbestuur kan er echter ook voor kiezen om de academie graad per graad uit te bouwen.

Verder bakent de eerste paragraaf de programmatieperiode af. Tijdens de programmatieperiode zal het schoolbestuur omkadering krijgen op basis van leerlingen die zich in het lopende schooljaar inschrijven. De periode van twaalf schooljaren laat toe dat een schoolbestuur een academie met domeinen podiumkunsten na elkaar uitbouwt. Als een schoolbestuur nog bijkomende domeinen of structuuronderdelen wil oprichten, wordt de programmatieprocedure voor domeinen of structuuronderdelen van toepassing (cf. artikel 115 en 116). De oorspronkelijke oprichting van de academie hoeft nog niet voltooid te zijn.

De tweede paragraaf somt een aantal startvoorwaarden op waaraan een nieuwe academie moet voldoen bij de oprichting. Aangezien de tweede graad tot het minimale aanbod behoort, moet de nieuwe academie daarmee van start gaan.

Om in aanmerking te komen voor een financiële tussenkomst moet een academie een zeker schaalgrootte hebben. Daarom legt het artikel programmatiernormen op. De norm voor een academie is de som van de normen van de aangeboden domeinen. Het niveaudecreet bepaalt niet langer een afzonderlijke norm op instellingsniveau.

De afstandsnormen zorgen voor een rationele spreiding met het oog op een doelmatige besteding van de overheidsmiddelen, maar ook om concurrentie tussen

de verschillende academies tegen te gaan. Om diezelfde reden maakt het niveaudecreet maakt de oprichting van nieuwe academies enkel mogelijk in gemeenten waar er nog geen academie is die eenzelfde opleiding aanbiedt.

De derde paragraaf regelt het vervolg van de programmatieperiode. De academie moet dan telkens de programmatienormen bereiken, a rato van het aantal opgerichte leerjaren van de domeinen in oprichting. In een aantal structuuronderdelen kunnen academies verschillende trajectsnelheden aanbieden. De derde graad muziek kan daardoor 3 of 4 leerjaren duren. Voor de berekening van de partiële programmatienormen gaat het niveaudecreet uit van de langste trajecten en dus de laagste normen. Het onderstaande voorbeeld illustreert de berekening.

De programmatienorm voor het domein muziek in het Vlaamse gewest bedraagt 300 leerlingen. Een academie die de eerste graad (2 leerjaren), de tweede graad (4 leerjaren) en 2 leerjaren van de derde graad heeft opgericht, moet 8/13e van de domeinnorm halen, afgerond 185 leerlingen. Uitgaande van de trage traject in de 3^e graad, omvat het volledige domein muziek 13 leerjaren. De berekening van de partiële norm doet geen uitspraak over de trajecten die de academie aanbiedt. Het schoolbestuur beslist vrij om het snelle, het trage of beide trajecten aan te bieden.

Als een academie er niet in slaagt om de programmatienormen te halen, wordt de oprichting niet meteen stopgezet. Het artikel voorziet een genadejaar waardoor de oprichting toch kan blijven doorgaan. Als de oprichting twee schooljaren op rij de norm niet haalt wordt ze stopgezet.

De vierde paragraaf verwijst naar het schooljaar waarin de oprichting voltooid is. Op dat moment worden de rationalisatienormen van toepassing.

Art. 115. Een nieuwe academie kan al tijdens haar oprichtingsperiode bijkomende domeinen oprichten, maar ook volledig uitgebouwde academies kunnen bijkomende domeinen oprichten. De academie moet wel aan de rationalisatienormen voldoen. Op die manier wordt verzekerd dat de academie over voldoende leerlingenspotentieel beschikt.

De programmatie van een nieuw domein omvat de oprichting van de 1^e en de 2^e graad. De domeinoverschrijdende initiatieopleiding behoort niet tot een bepaald domein. Een academie kan in plaats van de domeinspecifieke 1^e graad ook de domeinoverschrijdende initiatieopleiding oprichten. Als de academie al een domeinoverschrijdende initiatieopleiding organiseert, kan zij beslissen om alsnog de domeinspecifieke 1^e graad op te richten of om enkel de 2^e graad van het nieuwe domein op te richten. Als een academie nog een 3^e en 4^e graad of een kortlopende studierichting wil oprichten, is de programmatieregelgeving van structuuronderdelen van toepassing.

Verder bakent de eerste paragraaf de programmatieperiode af. De periode van zes schooljaren laat toe dat een schoolbestuur de 1^e en 2^e graad na elkaar uitbouwt. Het is echter ook mogelijk om de twee graden gelijktijdig op te richten. Conform de toelatingsvoorwaarden kunnen leerlingen vanaf 8 jaar meteen in de 2^e graad starten. De oprichting van elk structuuronderdeel op zich gebeurt wel leerjaar per leerjaar.

De tweede paragraaf regelt het vervolg van de programmatieperiode. A rato van het aantal opgerichte leerjaren van de structuuronderdelen in oprichting moet de programmatienorm van het domein bereikt worden. Ook hier wordt de partiële norm berekend op basis van het traagste traject. Het schoolbestuur beslist echter vrij om het snelle, het trage of beide trajecten aan te bieden.

De derde paragraaf verwijst naar het schooljaar waarin de oprichting voltooid is. Na de programmatieperiode wordt de rationalisatienorm van toepassing.

Art. 116. De oprichting van structuuronderdelen heeft zowel een geografische als een inhoudelijke dimensie. Een academie kan haar werkingsgebied uitbreiden met een nieuwe vestigingsplaats of zij kan haar aanbod in haar bestaande vestigingsplaatsen vervolledigen. Dat kan met een nieuwe structuuronderdeel, bijvoorbeeld een graad van een domein, dat zij nog niet aanbood of een structuuronderdeel dat zij wel al elders aanbood.

Zoals in de algemene inleiding vermeld, maakt het niveaudecreet niet langer een onderscheid tussen oprichtingen binnen de gemeentegrenzen van de hoofdvestigingsplaats en oprichtingen in andere gemeenten. Het begrip filiaal verdwijnt. De beperkingen die golden voor filialen opgericht na 1999, waardoor schoolbesturen ondanks een grote leervraag in sommige gemeenten enkel maar een beperkt aanbod voor lagereschoolkinderen konden organiseren, zijn niet langer van toepassing. De regelgeving wordt op die manier coherenter en billijker. Het schoolbestuur kan zelf zijn aanbod organiseren over de gemeentegrenzen heen.

Art. 117. Een academie die een structuuronderdeel wil oprichten, moet wel voor elk van haar onderdelen aan de rationalisatienormen voldoen. Op die manier wordt verzekerd dat het schoolbestuur dat een oprichting overweegt in een gebied opereert met voldoende leerlingenpotentieel voor de uitbreiding.

Een academie kan evenwel geen structuuronderdelen oprichten van domeinen die ze nog niet heeft opgericht. Voor de oprichting van een domein gelden immers strengere voorwaarden dan voor de oprichting van structuuronderdelen, de programmatienorm ligt hoger.

De programmatieperiode duurt daarom even lang als het traagste traject van het structuuronderdeel. De norm die het structuuronderdeel jaarlijks moet bereiken wordt bepaald door de programmatienorm te delen door het aantal opgerichte leerjaren van het traagste traject. De berekening van de partiële norm doet geen uitspraak over de trajecten die de academie aanbiedt. Het schoolbestuur beslist vrij om het snelle, het trage of beide trajecten aan te bieden.

Het niveaudecreet laat schoolbesturen veel vrijheid om zelf hun werkingsgebied te organiseren. Verschillende academies kunnen in eenzelfde gebied actief zijn. Afstandsnormen verzekeren een rationele spreiding van het aanbod en de vestigingsplaatsen tussen academies onderling. Het bepalende verschil van gemeentegrenzen verdwijnt daardoor in de nieuwe regeling. Tot nu toe kon een schoolbestuur in de gemeente van de hoofdinstantie onbeperkt nieuwe vestigingsplaatsen oprichten, maar daarbuiten waren de oprichtingsmogelijkheden zeer beperkt. Het niveaudecreet laat toe om die blinde vlekken in het ommeland van een academie verder in te vullen evenals het aanbieden van deeltijds kunstonderwijs op de meest optimale locatie.

Als een academie er niet in slaagt om de programmatienormen te halen, wordt de oprichting meteen stopgezet.

Art. 118. Voor de structuuronderdelen specialisatie zijn geen schoolbevolkingsnormen van toepassing. De begrenzing van de omkadering als afgeleide van de 4^e graad vormt de garantie voor de doelmatige besteding van de overheidsmiddelen. Er zijn wel afstandsnormen van toepassing.

De oprichting van een structuuronderdeel specialisatie is enkel mogelijk als de academie al de 4^e graad organiseert van het overeenkomstige domein. Die

koppeling is noodzakelijk aangezien de omkaderingsberekening van de specialisatie rekening houdt met het aantal leerlingen in de 4^e graad.

Onderafdeling 3. programmatienormen en afstanden voor academies, domeinen en structuuronderdelen in vestigingsplaatsen

Art. 119. De programmatienormen bedragen het dubbele van de rationalisatienormen (cf. artikel 126). Daardoor kan de oprichting van nieuwe academies of nieuwe domeinen enkel plaats vinden als er voldoende leerlingenpotentieel is. De regelgeving bepaalt niet langer dat academies enkel opgericht kunnen worden in een gemeente met een bepaald inwonersaantal of een aantal leerplichtige inwoners. Hoewel een academie de meeste leerlingen rekruteert in de gemeente waar ze gelegen is, hoeft dat niet noodzakelijk het geval te zijn. Schoolbesturen kunnen het leerlingenpotentieel inschatten door gegevens over de participatiegraad aan een domein te vergelijken met het aantal leerplichtige leerlingen in het rekruteringsgebied. Het ministerie van Onderwijs en Vorming zal hen daartoe gegevens aanreiken (cf. dataloop).

Art. 120. Net als voorheen voorziet het niveaudecreet voor academies in het Brusselse gewest gunstigere normen. Deze academies beschikken door de meertalige Brusselse context over een geringer rekruteringsbereik. Net als voorheen mogen academies geen vestigingsplaatsen buiten het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad hebben om in aanmerking te komen voor de gunstige normen.

Art. 121. Net als bij domeinen zijn de programmatienormen voor structuuronderdelen een afgeleide van de rationalisatienormen (cf. artikel 127 en 128). De spanning tussen programmatie- en rationalisatienorm is kleiner in het geval van structuuronderdelen waarin jongeren les kunnen volgen. Voor de (domeinoverschrijdende eerste graad) worden de programmatienormen gelijkgesteld aan de rationalisatienormen. Voor andere structuuronderdelen waar jongeren les kunnen volgen bedragen de programmatienormen 150% van de rationalisatienorm. Op die manier kunnen academies het aanbod voor jongeren in hun werkingsgebied gemakkelijker uitbreiden. In structuuronderdelen waarin volwassenen les volgen, zoals de 4e graad beeldende en audiovisuele kunsten en de kortlopende studierichtingen bedragen de programmatienormen 300% van de rationalisatienormen. De grotere mobiliteit van volwassenen maakt dat afstand minder participatiedrempels opwerpt dan bij jongeren.

De afstandsnormen zijn gebaseerd op een analyse van de impact van de afstand tussen de woonplaats van de leerlingen en het aanbod op de participatiegraad¹⁹.

Art. 122. Het niveaudecreet voorziet gunstigere normen voor structuuronderdelen in vestigingsplaatsen in dunbevolkte gebieden. Op die manier wordt het voor academies die in landelijke gebieden met een beperkt rekruteringsbereik opereren mogelijk om nieuwe vestigingsplaatsen op te richten.

Het niveaudecreet legt de cesuur op 200 inwoners per km² om een dunbevolkte gemeente af te bakenen.

Art. 123. De muziekinstrumenten orgel en beiaard worden geregeld georganiseerd in kerkgebouwen. In dergelijke atypische lesplaatsen volgen meestal maar enkele leerlingen les, waardoor het onmogelijk zou zijn om de programmatienorm te bereiken.

---

¹⁹ Groenez S., Wouters T., Vermeersch L., Deeltijds kunstonderwijs Analyses van aanbod, afstanden en de participatiegraden, HIVA 2017

Onderafdeling 4. Rationalisatievoorwaarden voor academies, domeinen en structuuronderdelen in vestigingsplaatsen

Art. 124. Ook na hun oprichting moeten academies en hun onderdelen een zekere schaalgrootte hebben. De rationalisatienormen verzekeren die schaalgrootte, niet enkel met het oog op het doelmatig inzetten van de overheidsmiddelen, maar ook omwille van de kwaliteit van het onderwijs. Academies met een redelijke omvang kunnen in de verschillende domeinen meerdere leerkrachten aanstellen. Dat bevordert het teamwerk in het onderwijs en het uitwisselen van expertise. Het lerarenkorps vormt een lerend netwerk.

Net als bij de programmatiernormen bedraagt de rationalisatienorm voor een zelfstandige academie de som van de rationalisatienormen van de aangeboden domeinen. De rationalisatienormen voor de verschillende domeinen zijn dezelfde als vandaag.

Het dko telt een aantal kleine tot zeer kleine vestigingsplaatsen. Het niveaudecreet laat toe dat structuuronderdelen in die vestigingsplaatsen kunnen blijven bestaan. Er kunnen lokaal goede redenen zijn voor dergelijke kleinschaligheid die de Vlaamse overheid niet kan inschatten. Als de periferie van de stad is afgesneden van centrum door een verkeersader, kan het schoolbestuur het zinvol vinden om het aanbod toch in stand te houden. Ook in het licht van de samenwerking met scholen kan een schoolbestuur de kleinschalige vestigingsplaats willen behouden. Het artikel bepaalt daarom een gemiddelde rationalisatienorm per structuuronderdeel over de vestigingsplaatsen heen. Het onderstaande voorbeeld maakt duidelijk hoe die benadering het beleidsvoerend vermogen van het schoolbestuur aanspreekt.

De rationalisatienorm 2e graad beeldende en audiovisuele kunsten bedraagt 12 leerlingen. Als een academie in de eerste vestigingsplaats 25 leerlingen telt, in de tweede 5 leerlingen en in de derde 9 leerlingen voldoet ze aan de norm van 36 leerlingen. Indien de norm niet gehaald wordt, beslist het schoolbestuur zelf in welke vestigingsplaats het structuuronderdeel verdwijnt. Op die manier verhindert de norm een al te grote versnippering en spoort het schoolbestuur aan tot doelmatige afwegingen in het gebied waar men actief is op basis van de populatie: bijvoorbeeld geen versnippering van 50 leerlingen over 10 locaties.

Art. 125. Naar analogie van het basisonderwijs voorziet dit artikel een tijdelijke uitzondering op de rationalisatieregelgeving. Als een academie of een onderdeel van de academie niet voldoet aan de norm kan het schoolbestuur een zogenaamd 'genadejaar' invoeren. De academie of het onderdeel kan dan blijven voortbestaan op voorwaarde dat het de norm in het daaropvolgende schooljaar wel bereikt. Als de academie of het onderdeel echter twee schooljaren op rij de norm niet haalt, voldoet het niet langer aan de financierings- of subsidiëeringsvoorwaarden. Het schoolbestuur ontvangt dan niet langer een toelage voor de academie of het onderdeel ervan.

Onderafdeling 5. Rationalisatienormen voor academies, domeinen en structuuronderdelen in vestigingsplaatsen

Art. 126. De rationalisatienormen zijn bepaald op basis van de laagste waarde in volledig uitgebouwde domeinen, zoals ze vandaag voorkomen, afgerond naar het lagere vijfvoud. Daardoor kunnen alle academies bij de inwerkingtreding van het niveaudecreet blijven bestaan als zelfstandige instelling. Alle academies kunnen

de domeinen blijven aanbieden die ze tot op de vooravond van het niveaudecreet organiseerden.

Net als bij de programmatienormen gelden er afwijkende lagere rationalisatienormen voor de academies die volledig gelegen zijn in het Brusselse gewest. Ook hier vormde de laagste waarde uitgangspunt. Alle Brusselse academies kunnen daardoor blijven bestaan als zelfstandige instelling. Ze kunnen ook al hun domeinen blijven aanbieden.

Art. 127. De waarden van de rationalisatienormen zijn gebaseerd op de omkaderingsberekening. De groeps grootte vormt de noemer in de breuk lestijden/leerlingen die de omkaderingscoëfficiënt bepaalt. Als de rationalisatienorm overeenstemt met de factor groeps grootte in de omkaderingscoëfficiënten, is het structuuronderdeel zelf bedruipend. Dat wil zeggen dat het leerlingenaantal voldoende omkadering oplevert om alle voorgeschreven lestijden, zoals bepaald in de artikelen over studieomvang (cf. artikel 12 tot en met 19) te kunnen organiseren.

Art. 128. Voor structuuronderdelen in dunbevolkte gemeenten met minder dan 200 inwoners/km² ligt de rationalisatienorm 30% lager dan in de gemiddeld tot dichtbevolkte gemeenten. Op die manier kunnen academies blinde vlekken invullen, waar er in feite te weinig leerlingen zijn om het structuuronderdeel om voldoende omkadering op te leveren om alle lessen te organiseren en dus zelfbedruipend te zijn.

Naar analogie van het basisonderwijs wordt de norm voor dunbevolkte gemeenten ook toegepast op vestigingsplaatsen in Brussel.

Art. 129. Net als bij de programmatienormen het geval is, zijn vestigingsplaatsen waar leerlingen orgel of beiaard volgen, vrijgesteld van rationalisatienormen.

In tegenstelling tot de andere domeinen organiseren academies het domein dans vaak maar op één locatie. Dans vergt een specifieke schoolinfrastructuur en uitrusting. Het artikel stelt vestigingsplaatsen dans vrij van rationalisatienorm indien zij op 15 km afstand liggen van het naburige dansaanbod, zodat er geen blinde vlekken bijkomen. Onderzoek heeft aangetoond dat wanneer leerlingen meer dan 15 km afstand moet afleggen hun participatiekans zo goed als nihil is²⁰.

Voor de structuuronderdelen specialisatie zijn er geen schoolbevolkingsnormen van toepassing. De beheersing van dit structuuronderdeel verloopt via een begrenzing van de omkadering (cf. artikel 69).

Academies met hoofdvestigingsplaats in de gemeente Voeren zijn net als vandaag vrijgesteld van de rationalisatie.

Afdeling 4. Verwerven en behouden van onderwijsbevoegdheid

Art 130. Anders dan bij de structuuronderdelen waar elke vestigingsplaats afzonderlijk aan de norm moet voldoen, bekijkt het niveaudecreet de programmatie- en rationalisatieregelgeving voor opties en muziekinstrumenten

---

²⁰ Deeltijds kunstonderwijs, analyses van aanbod, afstand en de participatiegraden, Steven Groenez, Thomas Wouters, Lode Vermeersch, Onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, HIVA, 2017

voor het geheel van de academie. Een academie kan de toelating verwerven om een bepaald aanbod te organiseren. Naar analogie van het volwassenenonderwijs introduceert het niveaudecreet de term 'onderwijsbevoegdheid'.

Een academie verkrijgt onderwijsbevoegdheid voor een cluster van opties, een cluster van muziekinstrumenten een unieke optie of een uniek muziekinstrument voor de hele instelling. Daardoor kan ze de cluster van opties, de cluster van muziekinstrumenten, de unieke optie of het uniek muziekinstrument aanbieden in elk van haar vestigingsplaatsen waar ze het structuuronderdeel organiseert waartoe die optie behoort. Een muziekinstrument is op zich geen optie maar een vak dat in verschillende opties aangeboden kan worden. Het perspectief van de academie als toepassingsgebied voor onderwijsbevoegdheid zorgt ervoor dat academies hun aanbod soepel kunnen herschikken in functie van de leerbehoeften van de leerlingen. Vóór het niveaudecreet kwam het geregeld voor dat leerlingen een deel van hun opleiding in een vestigingsplaats dichtbij huis konden volgen, maar voor een muziekinstrument alsnog naar de hoofdinstelling moesten verplaatsen.

De eerste paragraaf legt de verbinding met de erkennings-, programmatie- en rationalisatievoorwaarden voor academies, domeinen en structuuronderdelen.

De tweede paragraaf delegeert het verlenen van onderwijsbevoegdheid aan de Vlaamse Regering. De nadere bepalingen over de aanvraag- en beslissingsprocedure zullen in een besluit van de Vlaamse Regering geregeld worden. Het derde lid van de tweede paragraaf vermeldt een aantal open criteria.

Met oog op kwaliteitsvol onderwijs moet de academie beschikken over geschikte infrastructuur. Voor heel wat opties is een specifieke infrastructuur noodzakelijk: keramiekoventen, donkere kamer en studiobelichting voor fotografie, een zwevende vloer voor dans.

Voor de unieke opties en muziekinstrumenten in het bijzonder zal de Vlaamse Regering de doelmatige inplanting bewaken. Rationele spreiding verwijst zowel naar het vermijden van versnippering als het garanderen van de bereikbaarheid ervan voor de leerlingen. Omdat hierin sterk de lokale eigenheid van de regio speelt, kunnen hiervoor geen algemeen geldende normen vastgelegd worden.

In haar beslissing moet de Vlaamse Regering op zijn minst een advies inwinnen van inhoudelijke experts. Het laatste lid van de tweede paragraaf voorziet dat zowel de Vlaamse Onderwijsraad als de onderwijsinspectie een advies verleent.

De derde paragraaf speelt in op de dynamiek van het opleidingsaanbod. Leerbehoeften kunnen wijzigen in de loop der tijd. Als geen enkele optie uit een cluster van opties of geen enkel muziekinstrument uit een cluster van muziekinstrumenten of een unieke optie of een uniek muziekinstrument niet meer op belangstelling kan rekenen, verliest de academie haar onderwijsbevoegdheid. Op die manier kan een andere academie dit aanbod invullen.

Afdeling 5. Overheveling, fusie, verhuis en tijdelijke onderbrenging

Art. 131. Net als voorheen kunnen schoolbesturen hun aanbod in een bepaalde regio herorganiseren door een gedeelte van een academie af te splitsen van de ene academie en toe te voegen aan een andere. Zo zijn er kunstacademies ontstaan door een academie voor podiumkunsten die een vestigingsplaats van

een naburige academie voor beeldende en audiovisuele kunsten overgenomen heeft. Een dergelijke herstructurering vereiste voorheen een omstandige motivering van het schoolbestuur. Zoals in de algemene inleiding aangehaald, ligt de opportuniteitsafweging voortaan volledig bij het schoolbestuur. Een melding van de overheveling zal voortaan volstaan om een kunstacademie te vormen.

In het geval van overheveling tussen academies van verschillende schoolbesturen kan het personeel in dienst komen van een ander schoolbestuur. Het artikel bepaalt daarom dat overhevelingen voorwerp uitmaken van het lokale overleg tussen schoolbestuur en vakorganisaties.

De overheveling mag de studiecontinuïteit van een leerling naar de volgende graad niet in gedrang brengen.

Ook voor de melding van een overheveling werd een vervroegde datum voorzien om deze al vanaf 1 september 2018 effectief te laten plaats vinden.

Art. 132. Het komt af en toe voor dat een instantie niet langer de verantwoordelijkheid van schoolbestuur op zich wil nemen. In dat geval kan een schoolbestuur de academie overdragen aan een ander schoolbestuur. Maar ook in het licht van intergemeentelijke samenwerking is het mogelijk dat gemeentebesturen zich verenigen in een intergemeentelijke samenwerkingsverband met rechtspersoonlijkheid dat dan de bevoegdheid van schoolbestuur op zich neemt.

Het artikel voorziet een soepele procedure om een dergelijke overname te regelen.

Net als in vorig artikel werd een vervroegde meldingsdatum bepaald om de overname al op 1 september 2018 effectief te laten plaats vinden.

Art. 133. Net als voorheen kan een schoolbestuur beslissen om twee of meer academies samen te voegen tot één instelling. In het geval van een academie voor podiumkunsten en een academie voor beeldende en audiovisuele kunsten ontstaat op die manier een kunstacademie. Ook hier volstaat een melding van het schoolbestuur, een gemotiveerd aanvraagdossier is niet langer nodig.

In principe kunnen ook academies die behoren tot verschillende schoolbesturen fusioneren. Het personeel kan daardoor in dienst komen van een ander schoolbestuur. Het artikel bepaalt daarom dat fusies voorwerp uitmaken van het lokale overleg tussen schoolbestuur en vakorganisaties.

Art. 134. Een academie of vestigingsplaats kan definitief van locatie verhuizen. Op dit ogenblik is niet in regelgeving bepaald wat dit betekent op het vlak programmatie. Dit artikel bepaalt dat een verhuis van alle leerlingen in de academie of vestigingsplaats in kwestie naar een nieuw adres geen programmatie is, alsook wanneer en aan wie de verhuis gemeld moet worden. Een verhuis van een deel van de leerlingen, is dan weer een programmatie van een vestigingsplaats.

Art. 135.

In een aantal gevallen kan het gerechtvaardigd zijn om de leerlingen les te geven op andere locaties dan de bestaande vestigingsplaatsen. Deze noodzaak kan bijvoorbeeld ontstaan wanneer de infrastructuur niet (meer) toelaat om de leerlingen veilig en kwaliteitsvol deeltijds kunstonderwijs te verschaffen. Ook kan er zich een opportuniteit aanbieden tot multifunctioneel gebruik van gebouwen. De Vlaamse Regering kan in dergelijke situaties toelating geven om de leerlingen op

andere locaties dan bestaande vestigingsplaatsen onder te brengen. Dit was tot nog toe geregeld in artikel 93 §4 van het Decreet betreffende het Onderwijs-II. Die regeling wordt hier overgenomen, zei het aangepast aan de realiteit dat het begrip 'filiaal' niet meer voorkomt in de voorliggende tekst.

Hoofdstuk VIII. Lokale samenwerkingsinitiatieven tussen academies en scholen voor basisonderwijs, secundair onderwijs of hoger onderwijs

Afdeling 1. Doelstellingen

Art. 136. Elk kind en elke jongere heeft recht op uitstekend cultuuronderwijs. De samenwerkingsinitiatieven dragen bij aan het cultuuronderwijs voor leerlingen uit het basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs. In het secundair onderwijs beogen de samenwerkingsinitiatieven zowel leerlingen KSO, ASO, TSO, BSO als BUSO, deeltijds leren en andere vormen van basis- of secundair onderwijs die als dusdanig erkend worden. In het hoger onderwijs beogen we onder meer de studenten in de lerarenopleidingen.

Vanuit het perspectief van het kleuter- en leerplichtonderwijs biedt de samenwerking kansen voor de professionalisering van leerkrachten. Via het nieuw te ontwikkelen platform kunstkuur.be en het bestaande klascement.net kunnen respectievelijk goede praktijkvoorbeelden en leermiddelen via deze delende netwerken die de gesubsidieerde lokale samenwerkingsinitiatieven ontwikkeld hebben, gedeeld en verspreid worden. Hierdoor kunnen ook scholen die geen samenwerkingsverband met een academie hebben gesloten, gebruik maken van de opgedane expertise en good practices. Dit wordt in het Besluit van de Vlaamse Regering verder geëxpliciteerd.

Vanuit het dko-perspectief moet de samenwerking bijdragen tot het verhogen de participatiekansen van kinderen en jongeren aan het dko die van thuis uit niet in contact komen met kunst en cultuur. Daarbij moet de aandacht zowel gaan naar leerlingen uit het basisonderwijs als het secundair onderwijs.

Het niveaudecreet maakt het mogelijk dat SES- en GOK-indicatoren meespelen in de gunningscriteria van de lokale samenwerkingsinitiatieven met het basis- en secundair onderwijs en legt daarmee een accent op kinderen en jongeren die momenteel binnen en buiten de schooluren niet of weinig met kunst- en cultuureducatie in aanraking komen. Zonder een dwingende resultaatsverbintenis op te leggen, beogen de samenwerkingsinitiatieven een toeleidend effect. Ook kan een academie ervoor kiezen om een samenwerkingsinitiatief aan te gaan met een instelling voor hoger onderwijs. Zo zullen bijvoorbeeld studenten in de lerarenopleiding een traject, aangeboden door een academie, kunnen volgen om hun muzische vaardigheden die ze later in hun professionele carrière als leerkracht zullen kunnen inzetten, verder te ontwikkelen.

Afdeling 2. Organisatievoorwaarden

Art 137. Het niveaudecreet kiest bewust voor het kleinschalige, lokale initiatief. De academie en de school en/of instellingen hoger onderwijs vormen de motor van het samenwerkingsinitiatief. Zij dragen samen de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van de doelstellingen.

Om een duurzaam lokaal netwerk te stimuleren, maakt het niveaudecreet het mogelijk om naast de academie en scholen en/of instellingen hoger onderwijs andere partners buiten het onderwijs te betrekken. Dat kunnen zowel culturele actoren zijn, die de culturele omgeving van de school vormen: bijvoorbeeld, theatergezelschap, museum, cultuurcentrum, cultuureducatieve organisaties, amateurkunstenverenigingen. Maar ook organisaties die kunnen helpen om het dko laagdrempeliger te maken voor leerlingen die beantwoorden aan de SES- of GOK-indicatoren: een organisatie uit het jeugdwerk, een cultuureducatieve organisatie of een organisatie die werkt aan maatschappelijke integratie van kwetsbare jongeren.

Om de lokale samenwerkingsinitiatieven een duurzaam en doelmatig karakter te geven wordt een termijn van drie jaar voorzien. Ervaring uit eerdere samenwerkingsverbanden tussen academies en scholen (tijdelijk project muzische vorming) toont aan dat die duurtijd nodig is om een cultuuromslag in de school tot stand te brengen die een blijvende impact heeft op de manier waarop leerkrachten cultuuronderwijs vormgeven.

Art 138. De ondersteuning bestaat in hoofdzaak uit lestijden waarmee de academie een leerkracht dko kan aanstellen die in een basis-, secundaire school of instelling voor hoger onderwijs wordt ingezet. Daarnaast beschikt het samenwerkingsinitiatief over werkingsmiddelen. Daarmee kan het vervoer en materiaal bekostigen maar ook de bijdrage van andere organisaties vergoeden.

Het zwaartepunt van de samenwerking ligt bij activiteiten in de schooltijd, om alle leerlingen te bereiken en draagt bij tot het behalen van de leerdoelen. Deze kunstenaar-in-de-klaswerking kan leerlingen een beeld geven van cultuureducatie in de vrije tijd en hen laten kennis maken met het opleidingsaanbod van het dko.

Samenwerkingen tussen een lerarenopleiding en een academie kan tevens bijdragen tot het behalen van de basiscompetenties.

Afdeling 3. Ondersteuning

Art. 139. De ondersteuning bestaat uit een globaal beschikbaar volume omkaderingsmiddelen. Daarnaast zullen er ook werkingsmiddelen ter beschikking gesteld worden. De middelen van de huidige tijdelijke projecten kunstinitiatie en professionalisering muzische vorming en de pilootprojecten zullen benut worden om het globale volume te vormen. Tegelijk zal ook de helft van de omkaderingsverschuiving ten gevolge van de wegingsfactor voor overzitters in de 4e graad toegevoegd worden aan dit volume.

Het globale beschikbare volume omkaderingsmiddelen zal de vorm aannemen van een puntenenveloppe. Een dergelijk systeem laat een flexibel personeelsbeleid toe. Een academie kan in samenspraak met de school of instelling voor hoger onderwijs heel gericht bepaalde profielen inzetten en ook kan variëren in de verloning die ze aan een bepaalde opdracht binnen het samenwerkingsinitiatief wil koppelen. Een puntensysteem waarbij leerkrachten met een hogere verloning meer punten vereisen, kan die flexibiliteit opvangen. Ook vandaag werken de tijdelijke projecten kunstinitiatie met een dergelijk puntensysteem.

Art 140. De globale puntenenveloppe is berekend aan de hand van de gemiddelde kostprijs van de omkaderingsmiddelen die vandaag besteed worden aan de tijdelijke projecten kunstinitiatie en de tijdelijke projecten professionalisering muzische vorming. Het bedrag is aan aangevuld met de kosten van de helft van de omkaderingsmiddelen die wegingsfactor voor overzitters in de 4^e graad oplevert. De verhouding tussen de loonkosten van

tijdelijke leerkrachten salarisschaal 301 en 501 bedraagt 5 tot 7. Op basis van die gemiddelde verhouding is een geldwaarde per punt vastgelegd. Het globale beschikbare bedrag is vervolgens gedeeld door die geldwaarde. Op die manier ontstaat een globaal volume aan punten.

In de eerste fase van de inwerkingtreding zullen de omkaderingsmiddelen gedeeltelijk benut worden voor overgangsmaatregelen. Daardoor komt het volume maar gradueel op kruissnelheid, naarmate er minder middelen benut worden voor overgangsmaatregelen. In het schooljaar 2019-2020 wordt het voor 2/3^e besteed aan overgangsmaatregelen en in het schooljaar 2020-2021 voor 1/3^e.

Vanaf de daaropvolgende schooljaren zal het volume omkaderingsmiddelen evolueren op basis van de globale leerlingenevolutie in het dko. De evolutie die zich manifesteert in de lestijden wordt evenredig toegepast op de puntenenveloppe en de werkingsmiddelen. De werkingsmiddelen zullen als een afgeleide van de werkingsmiddelen voor het curriculumaanbod berekend worden.

Zoals in de algemene inleiding toegelicht, zijn er tal van factoren die de effectieve populatie van het dko beïnvloeden. De demografische evolutie van de 6- tot 17-jarigen is een belangrijke factor. Door de koppeling met de evolutie van de lestijden speelt de demografische evolutie onrechtstreeks ook mee in het bepalen van de middelen voor de samenwerkingsinitiatieven.

Art 141. Om tot een billijke verdeling van de ondersteuning te komen die rekening houdt met de schaalgrootte van de samenwerkingsinitiatieven, maakt het niveaudecreet gebruik van een coëfficiënt per deelnemende leerling basisonderwijs, secundair onderwijs of hoger onderwijs.

De coëfficiënt is gebaseerd op de breuk van 2 wekelijkse lestijden voor een klasgroep van 17 leerlingen (gemiddelde leerling/leerkrachtratio in het basisonderwijs). De leeractiviteiten hoeven niet op wekelijkse basis plaats te vinden en kunnen ze op ieder moment in het schooljaar starten. In totaal zullen de leerlingen/studenten op schooljaarbasis 80 leeractiviteiten van 50 minuten volgen.

Er wordt een maximum punten en werkingsmiddelen per samenwerkingsinitiatief bepaald om de rationele spreiding van de ondersteuning over de academies en scholen en/of instellingen hoger onderwijs in Vlaanderen te bewaken. Het maximum gaat uit van een samenwerkingsinitiatief waaraan 51 leerlingen deelnemen oftewel drie klasgroepen, zonder dat aantal als een limiet voorop te stellen. Er kunnen dus ook meer leerlingen/studenten deelnemen. Hoe de samenwerkingspartners de ondersteuning inpassen in de schoolorganisatie is een pedagogische kwestie, die de Overheid niet globaal kan regelen. Bij de beoordeling van de aanvragen kan de jury wel inschatten of de ondersteuning doelmatig wordt ingezet.

Het globale beschikbare volume werkingsmiddelen wordt eveneens a rato van het aantal deelnemende leerlingen/studenten verdeeld over de samenwerkingsinitiatieven. Ook hier wordt een maximum per samenwerkingsinitiatief vastgelegd. Dat komt tot stand door het eenheidsbedrag te vermenigvuldigen met het leerlingenaantal waarop het maximum voor de omkaderingsberekening is gebaseerd.

Art 142. Het niveaudecreet creëert een rechtsgrond om de omrekening van punten naar lestijden uit te werken in een besluit van de Vlaamse Regering.

Art 143. Aangezien een samenwerkingsverband maximaal 3 school- en/of academiejaren ondersteuning kan genieten, zullen de leerkrachten als tijdelijk personeelslid aangesteld worden. Het personeelslid kan niet vastbenoemd worden maar bouwt wel dienstanciënniteit op.

Het artikel schort de voorrangs- en reffectatieregels op. De samenwerkingspartners zullen bij het vormgeven van het initiatief op zoek gaan naar een dko-leerkracht met een specifiek profiel. Zo moet de leerkracht beslagen zijn in de inhoudelijke en didactische aspecten van het lesgeven in het basis-, secundair of hoger onderwijs of bereid zijn om zich daarin in te werken (eindtermen, grotere klasgroepen, culturele diversiteit). Coachen van collega-leerkrachten van het kleuter-, leerplicht en hoger onderwijs zal specifieke competenties vergen. Voor de continuïteit van de samenwerking is het belangrijk dat de dko-leerkracht die het samenwerkingsinitiatief uittekent en op gang brengt voor de duur van het initiatief aan boord blijft en niet gaandeweg baan moet ruimen voor een andere leerkracht die omwille van voorrangsrechten of reffectatieverplichtingen de betrekking opeist.

Art. 144. Hoewel de leerkrachten aangesteld worden door de academie zullen ze hun opdracht voornamelijk uitoefenen in één of meer scholen of instellingen voor hoger onderwijs. Zoals in de inleiding over de landschapstekening van het dko geschetst, zijn er nog gemeenten met geen of een zeer beperkt aanbod, blinde vlekken en semi-blinde vlekken. Het kan dus voorkomen dat een academie zal samenwerken met scholen / instellingen voor hoger onderwijs die zich niet in haar onmiddellijke omgeving bevinden.

Het artikel waarborgt de grens van de actieradius waarbinnen een leerkracht ingezet kan worden. De afstand van 25 km is gebruikelijk in samenwerkingsverbanden van scholen.

Art. 145. De globale puntenenveloppe zal via een gunningsprocedure verdeeld worden over de samenwerkingsinitiatieven. Het niveaudecreet bepaalt enkel de indientermijn voor de ondersteuningsaanvraag. De verdere aanvraag- en beslissingsprocedure wordt gedelegeerd naar de Vlaamse Regering. Het is de bedoeling om de aanvraagprocedure volledig digitaal te laten verlopen via het platform cultuurkuur.be .

De CANON Cultuurcel van het Departement Onderwijs en Vorming ontwikkelt al geruime tijd succesvolle initiatieven om de samenwerking tussen scholen en culturele actoren te stimuleren. De integratie van dynamo³ met de UITdatabank in cultuurkuur.be zorgt ervoor dat leerkrachten zich nog beter kunnen informeren over het culturele en cultuureducatief aanbod. Tegelijkertijd zorgt cultuurkuur.be voor de ontsluiting van goede voorbeelden en laat het de cultuursector toe om zich te verbinden met scholen en leerkrachten. De samenwerking tussen academies en scholen en/of instellingen hoger onderwijs zal hierop aansluiten en verbindingen met andere relevante actoren mogelijk maken: jeugdwerk, cultuureducatieve organisaties, erfgoed. Academies zullen in samenspraak met hun partnerscholen de aanvraag voor ondersteuning digitaal kunnen indienen. Een dergelijke online-applicatie ondersteunt academies en scholen en/of instellingen hoger onderwijs bij het samen vorm geven van hun samenwerkingsinitiatief en reduceert de administratieve lasten. Gestandaardiseerde aanvragen volgens een vast format vergemakkelijken de jurering en versnellen daardoor de gunning.

Het artikel creëert een rechtsgrond waardoor de Vlaamse Regering een vorm van rapportering kan organiseren. Met het oog op het terugdringen van de planlast mag die rapportering echter geen onnodige administratieve belasting opleveren. Naar analogie van de dynamo³-projecten kunnen de samenwerkingsinitiatieven beeldmateriaal posten op cultuurkuur.be en zo andere academies en scholen inspireren.

Afdeling 4. Kwaliteitszorg

Art. 146. De partners van het samenwerkingsinitiatieven, academies en scholen en/of instellingen hoger onderwijs zijn op de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor kwaliteitszorg. De onderwijsinspectie kan op haar beurt nagaan of de academies die verantwoordelijkheid op gepaste wijze opnemen via de daartoe voorziene mogelijkheden in het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs.

Hoofdstuk IX. Zorgvuldig bestuur

Art. 147., 148., 149. 150. 151. Net als voor de andere onderwijsniveaus regelt dit hoofdstuk de wijze waarop een academie moet omgaan met politieke propaganda, oneerlijke concurrentie, handelspraktijken. Het bepaalt de voorwaarden waaraan het reclame- en sponsoringsbeleid van academies moet voldoen. Het niveaudecreet neemt daartoe de bestaande regelgeving over. Een aantal begrippen worden gemoderniseerd. Zo vervangt de term 'schoolbestuur' de term 'inrichtende macht'. In plaats van 'instelling' hanteert het niveaudecreet de term 'academie'. Het woord 'instellingsactiviteiten' wordt vervangen door 'leeractiviteiten'.

Net als voor de andere onderwijsniveaus bewaakt de commissie zorgvuldig bestuur, bedoeld in artikel V.21 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek de naleving van de bepalingen. Geschillen kunnen in deze commissie behandeld worden.

Hoofdstuk X. Overgangs-, opheffings-, wijzigings- en ingangsbepalingen

Afdeling 1. Overgangsbepalingen

Art. 152. Het artikel voorziet een rechtsgrond voor de Vlaamse Regering om de concordantie tussen de opleidingenstructuur vóór het niveaudecreet en de nieuwe opleidingenstructuur te bepalen. Daarbij gaat het artikel uit van de normale studievoortgang. Een leerling die geslaagd was voor een leerjaar van een vroegere opleiding komt terecht in het leerjaar dat daarop volgt in de opleiding die daar inhoudelijk mee overeenstemt.

Art. 153. Dit artikel bepaalt dat academies tijdens het eerste schooljaar van inwerkingtreding, 2018-2019, omkadering krijgen op basis van de regelgeving die vóór het niveaudecreet van kracht was zijnde: het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II, het decreet houdende enkele dringende maatregelen voor het deeltijds kunstonderwijs van 10 juli 2008, het besluit van de Vlaamse Regering houdende organisatie van het deeltijds kunstonderwijs, studierichting "Beeldende kunst", het besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1990 houdende organisatie van het deeltijds kunstonderwijs, studierichtingen "Muziek", Woordkunst en "Dans" en het besluit van de Vlaamse regering van 15 juli 2002 betreffende de bepaling van het aanwendingspercentage van het aantal uren-leraar in het deeltijds kunstonderwijs.

Het leerlingenaantal van 1 februari 2018. Op die teldag is de nieuwe opleidingsstructuur nog niet in voege. Daardoor zal de invoering van het niveaudecreet geen impact hebben op de omkadering. Net als vandaag zal enkel de

leerlingenstijging of -daling van februari 2018 ten opzichte van februari 2017 een invloed uitoefenen. Een groot voordeel van deze werkwijze is dat de academie haar omkaderingsmiddelen tijdig zal ontvangen. Daardoor kunnen de leerkrachten zich beter organiseren en kan een academie haar capaciteit inschatten voor de nieuwe structuuronderdelen, bijvoorbeeld de eerste graad muziek of drama. De werkwijze maakt de overgang van de huidige naar de regelgeving inpasbaar in de begrotingscyclus van de Vlaamse Overheid. De begrotingsopmaak- en controle 2018 in functie van de omkadering voor de maanden september tot december 2018 kan gebeuren aan de hand van de financierbare leerlingen op 1 februari 2018. De mate waarin er op 1 september 2018 nieuwe leerlingen bijkomen door de inwerkingtreding van het niveaudecreet heeft geen effect op de omkaderingsberekening.

Het eerste lid verwijst naar de structuuronderdelen en hun tegenhangers in oude opleidingenstructuur waarin leerkrachten een salaris krijgen op bachelorniveau. Het tweede lid heeft betrekking op de structuuronderdelen en hun tegenhangers in de oude opleidingenstructuur waarin leerkrachten met masterdiploma een salaris op masterniveau krijgen.

Art. 154. De omkadering van bepaalde structuuronderdelen zal dalen om die in andere onderdelen te verhogen of nieuw aanbod mogelijk te maken. Het budgettaire evenwicht op macroniveau vertaalt zich op niveau van de academies (microniveau) in omkaderingswinst en -verlies.

Het niveaudecreet voorziet daarom een sociale maatregel gedurende drie schooljaren., het 2e, 3e en 4e schooljaar na de inwerkingtreding, die geleidelijk uitdooft.

Art. 155. Vanaf het schooljaar 2019-2020 wordt de omkadering voor de structuuronderdelen van de 1^e, 2^e en 3^e graad berekend op basis van de nieuwe parameters, omkaderingscoëfficiënten en wegingsfactoren. Daarbij wordt uitgegaan van de leerlingentelling van 1 februari 2019. De uitkomst van de berekening levert een pakket lestijden op die recht geven op een verloning op bachelorniveau. Dat pakket wordt per academie vergeleken met de oude omkaderingsberekening. Het verschil tussen de 'nieuwe omkadering' en de 'oude omkadering' levert een positief of negatief saldo op. De eerste paragraaf bepaalt dat academies met een negatief saldo komen in aanmerking voor compensatie.

De tweede paragraaf bepaalt het aantal beschikbare lestijden voor de sociale maatregel. Door de omkadering voor de samenwerking met kleuter- en leerplichtonderwijs geleidelijk op kruissnelheid te laten komen kan een gedeelte van die omkaderingsmiddelen tijdelijk besteed worden aan de sociale maatregel.

De derde paragraaf bepaalt hoeveel lestijden een academie als compensatiemaatregel zal ontvangen. Als de beschikbare middelen ontoereikend zijn om alle omkaderingsverliezen voor 100% te compenseren zal een academie een compensatie krijgen die overeenstemt met haar relatieve aandeel in het globale verlies over alle academies.

De vierde paragraaf regelt de geleidelijke afbouw van de sociale maatregel in de twee volgende schooljaren.

De vijfde paragraaf vermeldt de gebruikelijke afrondingsregels.

De bepalingen van het artikel 155 worden mutatis mutandis toegepast op de structuuronderdelen van de 4^e graad en de kortlopende studierichtingen waarvoor een verloning op masterniveau van toepassing is.

Art. 156. De nieuwe opleidingsstructuur (cf. hoofdstuk III) introduceert door de verlaging van de instapleeftijd een aantal nieuwe structuuronderdelen, de eerste graad drama, de eerste graad muziek, de domeinoverschrijdende initiatieopleiding. Daarnaast komen er kortlopende studierichtingen gericht op receptieve en reflectieve kunstbeleving bij in de domeinen beeldende en audiovisuele kunsten, dans en drama.

Al deze vernieuwingen spelen in op de essentie van de actualisering van het dko. Het is daarom aangewezen dat ze bij de start van het decreet meteen in werking treden. Academies hoeven hiervoor geen programmatieprocedure te doorlopen. Schoolbesturen kunnen de nieuwe eerste graden organiseren in alle vestigingsplaatsen waar ze al een lagere graad organiseerden, de tegenhanger van de tweede graad. Door de inhoudelijke aansluiting zijn die vestigingsplaatsen uitgerust met geschikte infrastructuur. De doorstroom van leerlingen van de eerste naar de tweede graad wordt op die manier verzekerd. Het niveaudecreet gaat ervan uit dat de kortlopende studierichtingen in eerste instantie een volwassen publiek zullen aantrekken. Vandaar wordt de koppeling gemaakt met het structuuronderdeel 4^e graad.

De automatische invoering betekent echter niet dat deze structuuronderdelen volledig vrijgesteld worden van de programmatie- en rationalisatieregelgeving. Alle nieuwe eerste graden en kortlopende studierichtingen zullen ook onderhevig zijn aan de rationalisatienormen. Als een schoolbestuur de nieuwe structuuronderdelen op andere locatie wil organiseren, gelden wel de programmatievoorwaarden.

Een schoolbestuur hoeft niet meteen bij de inwerkingtreding van het niveaudecreet op alle mogelijke locaties de nieuwe structuuronderdelen te organiseren. Het artikel voorziet een toestemming geen organisatieverplichting. Die toestemming is niet gelimiteerd in de tijd. Daardoor kan het schoolbestuur ook in een later schooljaar overgaan tot het organiseren van de nieuwe structuuronderdelen.

Art. 157. Als afwijking op de programmatiestop heeft de Vlaamse Regering in de voorgaande schooljaren een aantal dringende en noodzakelijke oprichtingen toegestaan, die op de vooravond van de inwerkingtreding van het niveaudecreet nog niet helemaal uitgebouwd zijn. Om te vermijden dat oprichtingen doorkruist worden met nieuwe voorwaarden, blijven de voorwaarden op grond waarvan de Vlaamse Regering de toestemming tot oprichting heeft verleend, van toepassing. De voorwaarden zijn bepaald in het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II, het besluit van de Vlaamse Regering houdende organisatie van het deeltijds kunstonderwijs, studierichting "Beeldende kunst" en het besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1990 houdende organisatie van het deeltijds kunstonderwijs, studierichtingen "Muziek", Woordkunst en "Dans".

Art. 158. Alle tijdelijke projecten waarbij academies samenwerken met scholen voor basisonderwijs worden verlengd tot 31 augustus 2019. Op 1 september 2019 kunnen de nieuwe samenwerkingsinitiatieven met het kleuter en leerplichtonderwijs en hoger onderwijs van start gaan. Door de verlenging met een schooljaar blijft er een zekere continuïteit in de samenwerking met het leerplichtonderwijs, en wordt een lacune vermeden.

Afdeling 2. Opheffingsbepalingen

Art. 159. Het niveaudecreet omvat alle decretale regelgeving die specifiek op het deeltijds kunstonderwijs van toepassing is.

De voormalige decretale bepalingen, zoals het decreet houdende enkele dringende maatregelen voor het deeltijds kunstonderwijs van 10 juli 2008, bepalingen uit het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II, de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving (Schoolpact), het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen zijn in 2016 samengebracht zijn in een codificatie. Het volledige hoofdstuk van de codificatie dat betrekking heeft op het deeltijds kunstonderwijs wordt bijgevolg opgeheven.

Gezien de verlenging van de tijdelijke projecten kunstinitiatie en de tijdelijke projecten regionale netwerken voor expertise-uitwisseling inzake kunst- en cultuureducatie met een schooljaar worden de decretale voorwaarden voor deze projecten zoals opgenomen in de codificatie een jaar later opgeheven.

Art. 160. Om het risico op een juridisch vacuüm te vermijden, blijven de besluiten van de Vlaamse Regering van toepassing tot er nieuwe besluiten van de Vlaamse Regering van kracht zijn die uitvoering geven aan het niveaudecreet.

Afdeling 3. Wijzigingsbepalingen

Art. 161. In sommige niveau-overschrijdende regelgeving zijn bepalingen opgenomen die ook op deeltijds kunstonderwijs van toepassing zijn. Het deeltijds kunstonderwijs moet in sommige gevallen uit het toepassingsgebied gehaald worden omdat het voorliggende ontwerp deze bepalingen overbodig maakt. Dit gebeurt door de bepalingen in kwestie te wijzigen.

Afdeling 4. Inwerkingtreding

Art. X.162. De bepalingen van dit decreet treden in werking op 1 september 2018. Op dat moment zal de programmatiestop opgeheven worden. Een nieuwe programmatieregelgeving voor academies, domeinen, structuuronderdelen en vestigingsplaatsen zal de stop vervangen.

De eerdere inwerkingtreding van het hoofdstuk 7 zorgt ervoor dat de aanvraagprocedure vroeger kan starten waardoor schoolbesturen effectief nieuwe structuuronderdelen (waaronder de eerste graad) kunnen oprichten vanaf 1 september 2018 of kunnen over gaan tot de vorming van kunstacademies door fusie en door de overheveling van een complementair structuuronderdeel

Het hoofdstuk 3 over de structuur treedt in werking voor zover het betrekking heeft op de nieuwe oprichtingen.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS